

- [1 Tiivistelmä](#)
- [2 Tutkimuksen tavoitteet ja taustaa](#)
 - [2.1 Tietotarpeen kuvaus ja perustelut =](#)
 - [2.2 Rajaus](#)
- [3 Kirjallisuutta](#)
 - [3.1 Tausta](#)
 - [3.2 Nykykäytännöt ja niiden kehitystarpeet](#)
 - [3.2.1 Tiedon hyödyntämisen nykytilanne](#)
 - [3.2.2 Tiedon hyödyntämisen kehitystarpeet](#)
 - [3.3 Uudet toimintatavat](#)
 - [3.3.1 Joukkoistaminen tiedon kartoittamisen välineenä](#)
 - [3.3.2 Onnistuneen tietotyön muita edellytyksiä](#)
 - [3.4 Tietopohjaista päätöksentekoa tukevia toimintatapoja ja työkaluja](#)
 - [3.5 Viitteet](#)
- [4 Kehitystarpeita](#)
 - [4.1 Johdanto](#)
 - [4.2 Käytetyt menetelmät](#)
 - [4.3 Haastattelujen tulokset](#)
 - [4.3.1 Tutkimustiedon kysyntä](#)
 - [4.3.2 Tutkimustiedon tarjonta](#)
 - [4.3.3 Tutkimustiedon välitys](#)
 - [4.4 Päätelmät](#)
- [5 Hankkeen kokeilut](#)
 - [5.1 Tunnistettuja uusia toimintatapoja](#)
 - [5.2 Informaatiomuotoilija talossa](#)
 - [5.2.1 Tarkoitus ja tavoite](#)
 - [5.2.2 Toteutussuunnitelma ja lisätiedot](#)
 - [5.2.3 Avoin ja ketterä kilpailutus](#)
 - [5.3 Avoin vaikutusarviointi](#)
 - [5.3.1 Tarkoitus ja tavoite](#)
 - [5.3.2 Toteutussuunnitelma ja lisätiedot](#)
 - [5.4 Yhteiskirjoittaminen](#)
 - [5.4.1 Tarkoitus ja tavoite](#)
 - [5.4.2 Toteutussuunnitelma ja lisätiedot](#)
 - [5.5 Yhtäköyttä-kokeilut loppuraportti](#)
 - [5.5.1 Informaatiomuotoilija talossa -kokeilu](#)
 - [5.5.1.1 Tuotokset](#)
 - [5.5.1.2 Yhteenveto ja johtopäätökset](#)
 - [5.5.2 Yhteiskirjoitus](#)
- [6 Suositukset](#)
 - [6.1 Jaettu ymmärrys tietotyön tavoitteeksi](#)
 - [6.2 Jaettu ymmärrys valtioneuvoston tietotyössä](#)
 - [6.3 Jaettu ymmärrys uuden toimintamallin ydintavoitteeksi](#)
 - [6.4 Tietokiteet tukemaan tulkintoja](#)
 - [6.5 Tietokiteet päätösvalmistelun apuna](#)
 - [6.6 Tietokiteet synnyttävät jaettua ymmärrystä](#)
 - [6.7 Tieteen menetelmä tuottaa tietokiteitä](#)

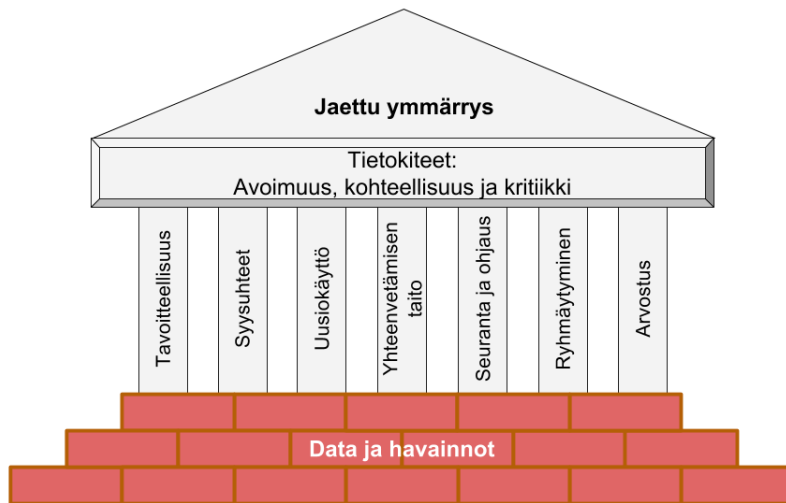
- [6.8 Tietokiteiden tuottamista tukevat periaatteet](#)
- [7 Pohdinta](#)
- [8 Liite 1. Jäsennetyt argumentaatiot Yhtäköyttä-periaatteista](#)
 - [8.1 Tietopohjaisuuden periaatteet](#)
 - [8.2 Perustelut jaetun ymmärryksen käyttöönotolle päätösvalmistelussa](#)
- [9 Liite 2. Kirjallisuuskatsauksen yksityiskohtaiset taulukot](#)
 - [9.1 Teoreettiset toimintamallit](#)
 - [9.2 Toimintamallit](#)
 - [9.3 Työkalut](#)
 - [9.3.1 Työkalujen soveltuvuus Yhtäköyttä-periaatteiden tukemiseen](#)
 - [9.4 Viitteet](#)
 - [9.5 Katso myös](#)
 - [9.6 Aiheeseen liittyviä tiedostoja](#)
- [10 Liite 3. Tarvekartoituksen yksityiskohtaiset taulukot](#)
 - [10.1 Aiempi kirjallisuus](#)
 - [10.2 Haastatellut tahot](#)
- [11 Liite 4. Informaatiomuotoilukokeilu](#)
 - [11.1 Tarkoitus ja tavoite](#)
 - [11.2 Kokeilunomistaja](#)
 - [11.3 Tietojohtamisen vaihe](#)
 - [11.4 Kytkeä kirjallisuuskatsaukseen](#)
 - [11.5 Kytkeä tarvekartoitukseen](#)
 - [11.6 Toteutussuunnitelma](#)
 - [11.7 Yhtäköyttä-hankkeen vastuut](#)
 - [11.8 Tuotos](#)
- [12 Liite 5. Yhteiskirjoittamiskokeilu](#)
 - [12.1 Tarkoitus ja tavoite](#)
 - [12.2 Kokeilunomistaja](#)
 - [12.3 Kytkeä kirjallisuuskatsaukseen](#)
 - [12.4 Kytkeä tarvekartoitukseen](#)
 - [12.5 Kytkeä avoimen arvioinnin kokeiluun](#)
 - [12.6 Toteutussuunnitelma ja roolitus](#)
 - [12.7 Yhtäköyttä-hankkeen vastuut](#)
- [13 Liite 6. Maahanmuuttoarviointi](#)
 - [13.1 Rajaus](#)
 - [13.1.1 Kysymys](#)
 - [13.1.2 Toivotut osallistujat](#)
 - [13.1.3 Oletettu käyttö ja käyttäjät](#)
 - [13.1.4 Rajaus](#)
 - [13.1.5 Kriteerit](#)
 - [13.1.6 Toteutus](#)
 - [13.2 Vastaus](#)
 - [13.2.1 Ehdotuksia julkiselle sektorille](#)
 - [13.2.2 Ehdotuksia oppilaitoksille](#)
 - [13.2.3 Ehdotuksia yrityksille](#)
 - [13.2.4 Ehdotuksia kaikille](#)
 - [13.2.5 Ehdotuksia ulkomaalaisille työnhakijoille Suomessa](#)
 - [13.3 Perustelut](#)
 - [13.3.1 Työn eteneminen](#)
 - [13.3.2 Toimenpide-ehtotusten sisältö](#)
 - [13.3.3 Aihealueet](#)
 - [13.3.4 Innovaatiotalouden näkökulma](#)
 - [13.3.5 Kysymyksen valinnasta](#)
 - [13.3.6 Lähtömaakoulutuksen parannusehdotuksia](#)

- [13.4 Lähteet](#)
- [14 Liite 7. Turvattomuusillan faktantarkistus](#)
 - [14.1 Onko tavallisen kansalaisen turvallisuus vaarantunut maahanmuuton takia?](#)
 - [14.1.1 Vastaus](#)
 - [14.1.2 Perustelut](#)
 - [14.2 Onko maahanmuuttajien turvallisuus vaarantunut maahanmuuton vastustajien takia?](#)
 - [14.2.1 Vastaus](#)
 - [14.2.2 Perustelut](#)
 - [14.3 Syyllistyvätkö tietysti maista tulleet tietynlaisiin rikoksiin?](#)
 - [14.3.1 Vastaus](#)
 - [14.3.2 Perustelut](#)
 - [14.4 Onko Suomen turvapaikkalainsäädäntö löysempi vai tiukempi kuin muiden EU-maiden?](#)
 - [14.4.1 Vastaus](#)
 - [14.5 Onko poliisien määrä väkilukuun suhteutettuna Suomessa pieni vai suuri?](#)
 - [14.5.1 Vastaus](#)
 - [14.5.2 Perustelut](#)
 - [14.6 Tulevatko radikalisoituneet nuoret pääasiassa pääkaupunkiseudulta?](#)
 - [14.6.1 Vastaus](#)
 - [14.6.2 Perustelut](#)
 - [14.7 Keitä tarkalleen ottaen ovat turvapaikanhakijat?](#)
 - [14.7.1 Vastaus](#)
 - [14.7.2 Perustelut](#)
 - [14.8 Ketkä kansalaiset kokevat turvallisuuden huonontuneen maahanmuuton takia ja millä tavalla?](#)
 - [14.8.1 Vastaus](#)
 - [14.8.2 Perustelut](#)
- [15 Liite 8. Viestintä ja Yhtäköyttä-työpajat](#)
- [16 Liite 9. Yhtäköyttä-hakemus](#)
 - [16.1 Tiivistelmä](#)
 - [16.2 Tausta](#)
 - [16.3 Tavoitteet](#)
 - [16.4 Menetelmät](#)
 - [16.4.1 Aiempi työ johon hanke perustuu](#)
 - [16.4.2 Hankkeessa tehtävä työ](#)
 - [16.5 Aikataulu](#)
 - [16.6 Hankkeen toteuttajat ja työnjako](#)
 - [16.7 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus](#)
 - [16.8 Hankkeesta viestiminen](#)
 - [16.9 Yhteystiedot](#)
 - [16.10 Palkkaerittely ja hankkeen vaatima työpanos](#)
 - [16.11 Kirjallisuus](#)
- [17 Viitteet](#)
- [18 Katso myös](#)

Tiivistelmä

Yhteiset tietokäytännöt ovat perustana Yhtäköyttä-hankkeessa. Olennaista ei ole vain tuottaa jotain yksittäistä teknistä ratkaisua vaan miettiä, millä tavalla kaikki tärkeä tieto saadaan jäsenettyä päätöksen tueksi.

Tärkeää on myös huomata, että tutkimustiedon jäsentäminen vaatii erimielisyyksien jäsentämistä, ja siksi menetelmän tulee olla yleispätevä. Tieteelliset erimielisyydet ja ratkaisut voivat nousta mistä aiheesta tahansa ja kenen tahansa esittämänä. Niinpä menetelmän tulee sallia tällainen avoin osallistuminen mutta siten, että osallistumisäännöt ohjaavat päätelmiä kohti tieteellisesti kestäviä päätelmiä.

Yhtäköyttä-periaatteet ja niiden merkitys jaetun ymmärryksen tuottamisessa havaintoaineistoista.

Tämä ajattelu vie kohti sellaista järjestelmää, jossa pyritään mahdollisimman suureen avoimuuteen erilaisten tiedonmurujen keräämisen mahdollistamiseksi mutta mahdollisimman tehokkaaseen tieteelliseen kritiikkiin huonosti perusteltujen näkemysten hylkäämiseksi. Yksi tällainen lähestymistapa on nimeltään avoin arviointi, ja siinä keskitytään tieteellisesti perustellun vastauksen tuottamiseen. Kun sitä täydennetään päätöksenteon tietotyötä tukevilla toiminta- ja seurantamenetelmillä, saadaan avoimeksi päätöksentekokäytännöksi kutsuttu menetelmä. Sen ytimessä ja keskeisenä tavoitteena on jaettu ymmärrys eli tilanne, jossa päätöstilanteeseen liittyvät näkemykset, niiden perustelut ja mahdolliset erimielisyydet on tunnistettu ja kuvattu.

Tämä lähestymistapa johtaa ajatteluun, jossa olennaista ei ole se, kuka osallistuja on asiantuntija tai mikä näkemys tai väite on tutkimustietoa ja mikä jotain muuta. Tutkimustietoonkin perustuvat väitteet voivat olla väriä (tähän ajatukseen pohjautuu koko tiede) ja siksi jokaisen väitteen kriittinen tarkastelu kaiken tutkimustiedon valossa on tärkeää kun taas niiden arviointi niiden alkuperän tieteellisyyden tai epätieteellisyyden mukaan ei ole. Tämä on ajatusten meritokratiaa, jossa ajatukset ovat lähtökohtaisesti tasa-arvoisia ja asema päätöksenteossa perustuu ainoastaan kritiikinkestävyyteen.

Päätöstuessa eivät pelkät faktat riitä vaan tarvitaan myös arvoja. Demokratian mukainen lähtökohta on, että jokaisella ihmisellä on samanlainen puheoikeus ja painoarvo lausuttaessa päätösten perusteena olevista arvokysymyksistä. Mutta tieteellisyyden vaatimus tuo arvoja käsittelevään tietotyöhön omat piirteensä. Silloin on tärkeää selkeästi erottaa mitkä asiat ovat arvoja ja mitkä tosiasioita koskevia väitteitä. Vaikka omien arvojen sisältö on demokratiassa jokaisen kansalaisen valittavissa, arvomaailman sisäiset ristiriidat ja toimenpiteiden tosiasiallinen kyky tuottaa arvojen mukaisia vaikutuksia ovat samanlaisen kritiikin alaisia kuin muutkin väitteet.

Tämä on Yhtäköyttä-hankkeen filosofinen perusta. Arvot ja faktat eritellään mutta käsitellään samassa tietojärjestelmässä. Osallistuminen ja tiedon käyttäminen on avointa, koska ei voi etukäteen tietää kuka voi tuoda tärkeän tiedon tai hyödyntää sitä. Tieteellinen, havaintoihin pohjaava kritiikki on väitteiden hyvyyden arvioimisen perusta.

Näistä lähtökohdista tehtiin kirjallisuuskatsaus. Tavoitteena oli löytää menetelmiä ja käytäntöjä jotka voisivat tällaista työtä edistää ja tukea. Emme siis varsinaisesti etsineet kirjallisuutta joka osoittaisi lähtökohdina pidettyjen avoimuuden tai tieteellisen kritiikin olevan kelvollisia tai kelvottomia lähtökohdiksi. Tämä olisi ollut vaikeaa tai mahdotonta, koska nämä kaksi periaatetta ovat myös tieteenteon keskeiset periaatteet. Sen sijaan etsimme tarkalla silmällä kuvauksia siitä, millä tavalla toteutettuna nämä periaatteet ovat johtaneet hyviin tai kehnoihin tuloksiin.

Kirjallisuuskatsauksessa löytyi paljon materiaalia, jossa näitä periaatteita, varsinkin avoimuutta, oli sovellettu uusilla ja tehokkailla tavoilla. Samalla löysimme paljon viitteitä siitä, että lukuisissa tilanteissa näiden periaatteiden laiminlyönti oli johtanut epäonnistumisiin. Sama viesti nousi tarvekartoituksessa, jossa haastattelimme kymmeniä suomalaisia avainhenkilöitä.

Tietotyön kolmanneksi tärkeäksi periaatteeksi nousi kohteellisuus eli se, että joka asialla on oma paikkansa, josta löytyy uusin tieto siitä asiasta ja jonne tieto kerätään. Tämä masterkopioajatus on pyrkimyksenä modernissa tietotekniikassakin: kopioita voi olla useitakin, mutta jos versioiden välille tulee eroja, voidaan muut automaattisesti päivittää masterkopiosta, jolloin vältetään moninkertainen tiedonkeruu ja epäselvyydet. Tämä kohteellisuuden periaate tunnistettiin avainasiaksi päätöstuessa, koska se on erityisen tärkeää tietorakenteiden kasvaessa ja mutkistuessa (ja juuri sellaisia päätöstilanteissa tarvittut tietorakenteet ovat) ja koska tämän periaatteen noudattamisessa tuntuu olevan erityisen paljon puutteita.

Jaetun ymmärryksen syntyminen edellyttää useita erilaisia asioita ja toimintaa. Kuitenkin kolme periaatetta näyttää olevan ylitse muiden, koska ne ovat aina läsnä kun jaettua ymmärrystä on syntynyt, ja niiden puute näyttää liittyvän epäonnistumisiin jaetun ymmärryksen syntymisessä. Nämä ovat avoimuus, kohteellisuus ja kritiikki.

Jaettu ymmärrys

Tilanne, jossa eri osapuolten näkemykset on kuvattu niin kattavasti, että on tiedossa, mistä päätökseen liittyvistä faktoista ja arvoista ollaan samaa mieltä, mistä eri mieltä ja miksi. Jaetun ymmärryksen avulla pitäisi siis pystyä ennakoimaan, minkä päätösvaihtoehdon joku osapuoli valitsisi ja miksi.

Avoimuus

Kaikki tieto on kaikkien nähtävillä koko ajan. Kuka tahansa voi osallistua työn tekemiseen missä vaiheessa tahansa ja vaikuttaa lopputulokseen. Vain osallistumisen sisältö ja laatu ratkaisevat, ei osallistujan asema.

Kohteellisuus

Tuotos kirjoitetaan siten, että ajantasainen luonnos on jatkuvasti löydettävissä samasta paikasta. Myös muokkaukset tehdään samaan luonnokseen niin, ettei rinnakkaisia versioita synny.

Kritiikki

Tuotos on jatkuvasti kommentoitavissa ja kritisoitavissa, ja pätevä (eli [tarkempien sääntöjen](#) mukaan hyväksyttävä) kritiikki huomioidaan sisällössä.

Tietokide

Sellainen tutkimuskysymyksen ympärille rakennettu tietojen kokonaisuus, joka noudattaa avoimuuden, kohteellisuuden ja kritiikin periaatteita ja pyrkii jaettuun ymmärrykseen vastauksesta käyttäen havaintoaineistoja perusteluna.

Tutkimuksen tavoitteet ja taustaa

Tietotarpeen kuvaus ja perustelut =

Hakukuulutuksessa tietotarve kuvattiin seuraavalla tavalla:

Teemassa etsitään ratkaisuja tiedon hyödyntämiseen kokonaisvaltaisesti päätöksenteossa sekä sen edellyttämiin yhtenäisiin, vaikuttaviin ja kustannustehokkaisiin toimintatapoihin ja prosesseihin. Julkisen sektorin tuottamien ja hankkimien tietoaineistojen ja massadatan nykyistä tehokkaampi hyödyntäminen myös tehostaisi hallintoa ja nostaisi tuottavuutta, mahdollistaisi kansalaisten osallistumisen ja demokraattisen päätöksenteon sekä parantaisi elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Tietojohdaminen sekä uudenlaisten prosessien, menettelytapojen ja teknologioiden käyttöönotto edellyttää kuitenkin uudenlaista osaamista.

Nykyisellään tietorakenteet ovat huonosti keskenään yhteensopivia. Samaa tietoa joudutaan raportoimaan useaan paikkaan ja siirtämään käsin järjestelmästä toiseen, tietoja on käytännössä mahdotonta yhdistellä keskenään, mikä estää valtioneuvostotason kokonaiskuvan muodostamisen. Tiedon tuotannossa tulee edistää uusien teknologioiden, kuten tietomallintamisen käyttöönottoa sekä ottaa yritykset, kansalaiset, tutkimustoimijat ja kolmas sektori mukaan tiedon tuotantoon.

Selvityksellä haetaan ratkaisuja älykkääseen, asiakaslähtöisyyttä ja tiedon käytettävyyttä edistävään tiedon tuotantoon, tietoaineistojen tallentamiseen ja jakamiseen. Teemassa arvioidaan myös yhteiskuntataloudellisia vaikutuksia (mm. kustannus-hyötylaskelmin).

Teemasta rahoitetaan hanketta, joka keskittyy siihen, millaisilla tietoaineistoratkaisuilla tuetaan kokonaisvaltaista tiedolla johtamista sekä päätöksenteon toimintojen seuranta- ja tietoaineistojen ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä.

Millaisilla välineillä ja toimintatavoilla tuetaan kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä päätöksenteossa?

Julkisesti rahoitettavan tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan (TEAS) painopisteistä, toiminnasta ja tuloksista puuttuu kokonaiskuva, jota tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa edellyttää. Selvitystoiminnalla haetaan ratkaisuja, jotka tarjoavat päätöksentekijöille tiiviin, informatiivisen ja hyödyllisen näkymän siihen, millaista tiedontuotantoa on meneillään ja olemassa, yrityksille näkymän siihen, millaisia aineistoja on hyödynnettävissä ja tutkijalle näkymän siihen, millaista TEAS-toimintaa rahoitetaan. Tietonäkymässä pyritään visuaalisuuteen ja hyödynnettävyyteen.

Erityisen olennaisia ovat valtioneuvoston ja ministeriöiden rahoittama selvitys- ja tutkimustoiminta ja strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama tutkimus, joilla tuetaan tilannekuvaa ja tulevaisuuden ennakointia. Myös Suomen Akatemian ja Tekesin rahoittama tutkimustoiminta synnyttää jatkuvasti uutta tietopohjaa ja aineistoja.

Hallitusohjelman seurannan tueksi haetaan toimivampia ratkaisuja eri tiedon muotojen kokoamiseksi ja seuraamiseksi (mm. valtioneuvoston ohjausjärjestelmää kehittävä OHRA-hanke huomioi tulevaisuuskuvan ja tilannekuvan, toimintavaihtoehdot ja vaikutusarvioinnit, tavoitteiden toteutumisen seurantatiedon ja valtionhallintoa itseään koskevan tiedon liittyen tavoitteisiin, toimintaan, resursseihin ja kyvykkyyksiin).

Hankkeessa etsitään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Miten tietoaaineistoihin liittyvillä teknisillä ja toiminnallisilla ratkaisuilla parannetaan valtioneuvoston päätösten laatua ja vaikuttavuutta ja miten digitalisaatio parantaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa?
- Millaisia laajoja tietoaaineistoja kokoavia, yhteenvetäviä ja hyödyntäviä välineitä ja toimintamalleja on käytettävissä valtionhallinnon päätöksenteon ja hallituksen johtamisen tueksi? Millaisia hyödynnettävyyttä parantavia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja nämä sisältävät?
- Miten tietoa valtioneuvoston ja ministeriöiden TEAS-toiminnasta kootaan, seurataan, muokataan ja visualisoidaan siten, että se on entistä helpommin hyödynnettävissä? (mukaanlukien sekä toiminnan ja seurannan organisointi ja prosessit, joilla selvitys- ja analyysitietoa ja sen luomia aineistoja hyödynnetään, mutta myös tarvittavat tekniset ratkaisut, kuten "Hankegalleria" (ks. www.hankegalleria.fi) tai muu julkisesti rahoitettua tiedontuotantoa seuraava ja visualisoiva ratkaisu).
- Miten digitalisaatio parantaa päätöksentekoa?

Yhtäköyttä-hankehakemus on liitteenä 9.

Rajaus

Yhtäköyttä-hankkeessa tarkastellaan nimenomaan valtioneuvoston tietotyötä ja sen kehittämistä. Erityisenä mielenkiinnon kohteena on VN-TEAS-toiminta ja sen tuottaman tiedon jalostaminen osaksi päätöksentekoprosessia. Koska aihe on laaja ja moniulotteinen, hankkeessa oli tehtävä käytännöllisiä rajoituksia mahdollistamaan konkreettiset ja hyödylliset lopputulokset.

Yhtäköyttä-hankkeen työhypoteesina on, että tutkimustyössä, päätöksenteossa ja kansalaisosallistumisessa voidaan käyttää täsmälleen samoja tietorakenteita sekä osallistumiskäytäntöjä ja -sääntöjä. Niinpä hankkeessa ei haluttu rajoittaa tarkastelemaan vain tietyn ryhmän toimintaa, vaan päinvastoin on tärkeää, että suunnitellut toimintamallit ovat yleiskäyttöisiä ja kaikille ryhmille hyödyllisiä. Tästä näkökulmasta muihin kuin yleiskäyttöisiin toimintamalleihin tulee suhtautua varauksella.

Myös substanssiaiheen mukainen rajaaminen toisi ongelmia, koska yhteiskunnalliset päätösaasiat yleensä ovat monitahoisia ja ylittävät organisaatioiden ja tieteenalojen rajat.

Niinpä hankkeessa on rajauduttu tarkastelemaan tietotyötä sinänsä, yrittämättä kytkeä sitä johonkin nimenomaiseen tietoprosessiin kuten lakivalmisteluun, strategiatyöhön tai jonkin tietyn organisaation työhön. Tarkastelussa on siis tietotyö yleensä ja päätösvalmistelussa erityisesti. Olennaista on tunnistaa niitä periaatteita, jotka tukevat tällaista tiedon jalostamista, ja käytännön työkaluja, jotka helpottavat periaatteiden noudattamista.

Työ suunniteltiin tältä pohjalta kuitenkin jatkuvasti tarkastellen sitä, nouseeko näyttöä lähtökohtana olevia hypoteseja vastaan.

Yhtäköyttä-periaatteet eivät tarkoita, että kaikki nykyisen kaltainen tai periaatteista poikkeava tietotyö pitäisi lopettaa ja siirtyä pelkästään esimerkiksi tietokiteisiin. Tietokiteet ovat lisä nykyiseen työkalupakkiin, jonka kaikki nykyiset työkalut ovat edelleen käytettävissä. Mutta rohkenemme väittää, että tietokiteillä on potentiaalia syrjäyttää muutamia nykyajan keskeisiä tietotyökaluja tehottomina, aivan samalla tavalla kuin moottorisaha on korvannut pokasahan ja akkuporakone vintilän. Eikä mahdotonta ole sekään, etteikö tietotyön moottorisahaa, tietokidettä, jossain vaiheessa kytketä saumattomaksi osaksi laajempaa tietotehdasta kuten Ponsen metsäkoneessa.

Tuotettiinpa tieto miten tahansa, olennaista on, että se jalostetaan myös tietokiteeksi löydettävyyden, kritisoitavuuden ja uusiokäytön varmistamiseksi. Voi olla, että jatkossa tietokide voi korvata muita tietotuotteita mutta suosituksissa ei sellaista edellytetä. Sen sijaa muut tietotuotteet eivät korvaa tietokiteitä, koska ne on nimenomaan suunniteltu parantamaan tärkeiden periaatteiden toteutumista.

Tutkimustieto tulee käytetyksi paremmin silloin, kun kaikki muukin tieto jäsenetään samaan pakettiin. Silloin tulee poliittisesti vaikeammaksi sivuuttaa tietoa väittämällä, että 'päätöksessä pitää huomioida monia muitakin tekijöitä', jos nekin ovat mukana tarkastelussa eikä päätös silti näytä järkevältä.

Tästä seuraa että kun halutaan lisätä tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa, on paradoksaalisesti lisättävä tietotyötä muun tiedon kimpussa.

Kirjallisuutta

[Tiedolla johtamisen menetelmät ja työkalut](#) on Yhtäköyttä-hankkeessa tehty kirjallisuuskatsaus, joka toimii pohjana hankkeen antamille suosituksille. Uusin versio löytyy Opasnetistä, vanhempi [Google Docsista](#). Tähän kirjoitetaan tiivistelmä ja keskeiset päätelmät, yksityiskohdat (eli kyseinen Opasnet-sivu) liitteisiin.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan tieteellistä ja asiantuntijakirjallisuutta tutkimuksen hyödyntämisestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Erityisesti kiinnostuksen kohteena ovat tiedon hyödyntämisen haasteet ja erilaiset viitekehykset tai konkreettiset ratkaisut haasteiden voittamiseksi. Tarkasteluun ei ole otettu erilaisia matemaattisia mallitusmenetelmiä, jotka ovat kokonaan oma aiheensa, eikä päätösvalmistelun jälkeisiä varsinaisen päätöksenteon haasteita.

Tavoitteena on tuottaa yhteenveto kirjallisuudesta löytyvistä näkökulmista siten, että syntyisi johdonmukainen kuvaus periaatteista, joiden noudattaminen edistäisi tutkimustiedon käyttöä. Sopivana lähtökohdانا tässä ovat Andrews ^[1] ja Tuomisto ym ^[2], jotka tarjoavat keskenään varsin samanlaisia periaatteita. Muuta kirjallisuutta peilataan näihin periaatteisiin ja tutkitaan, ovatko esitetyt näkemykset niitä puoltavia, vastustavia tai täydentäviä.

Yleispäätelmänä voi todeta, että tutkimuskirjallisuudesta löytyy kohtalaisesti näitä periaatteita tukevia yleisiä näkemyksiä ja kommentteja. Sen sijaan ei näytä löytyvän sellaisia tutkimuksia, joissa nimenomaan olisi verrattu tietyn periaatteen toimivuutta kokeilemalla sen soveltamista tai hylkäämistä vertailukelpoisessa asetelmassa. Periaatteiden soveltuvuutta on kuitenkin koeteltu eri aloilla hyvällä menestyksellä. Esimerkiksi Linux-käyttöjärjestelmän kehittäminen noudattaa tiukasti avoimuuden ja kohteellisuuden periaatteita, ja näitä on pidetty sen menestyksen osatekijöinä; tällaisia esimerkkejä ei kuitenkaan tässä katsauksessa ole kattavasti tarkasteltu.

Tausta

Tämän kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on selvittää, mitkä olisivat hyvät ja johdonmukaiset menetelmät ja työkalut, joiden avulla tutkimustiedon jalostamista ja hyödyntämistä valtioneuvoston päätösvalmistelussa, päätöksenteossa ja strategisessa johtamisessa voidaan parantaa. Tärkeää on myös ymmärtää niitä periaatteita, joita nämä menetelmät ja työkalut edistävät.

Erityisesti tarkastellaan tutkimustietoa valtioneuvoston (VN) päätöksenteossa. Tässä ei kuitenkaan tarkastella sitä, miten ja millä perusteella lopullinen poliittinen päätös aikanaan tehdään. Toki tavoitteena on, että päätösvalmistelu auttaa sekä päättäjää valitsemaan arvojen mukaisen ratkaisun että ulkopuolista tarkkailijaa ymmärtämään, millä perusteella lopulliseen päätökseen päädyttiin.

Katsauksen tarkoitus ei ole kattavasti kuvata nykyisiä tietokäytäntöjä. Jonkinlaisia yleishuomioita kuitenkin esitetään, koska ne auttavat ymmärtämään, miksi nykykäytäntöjä olisi syytä kehittää. Katsauksen keskeisenä tehtävänä onkin käydä läpi tuoretta aineistoa erityisesti Suomesta mutta myös kansainvälisesti.

Nykykäytännöt ja niiden kehitystarpeet

Tiedon hyödyntämisen nykytilanne

Kokonaisuutena katsoen viime vuosina on aktivoitunut ja edistytty hyvää vauhtia avoimen päätöksentekokäytännön piirissä. Tiedon avoimuus, päätösten läpinäkyvyys ja tietopohjaisuus ovat nousseet yhdeksi pääteemaksi ja aiheen ympärille on rakentunut laaja verkosto aktiivisia ihmisiä, toimikuntia, projekteja, strategioita ja yrityksiä. Avoin päätöksentekokäytäntö sekä tiedon avoin saatavuus ja laaja hyödyntäminen on otettu huomioon lähes kaikissa tulevaisuuden strategisissa linjauksissa niin ministeriöissä, tutkimusorganisaatioissa kuin valtionhallinnossakin (OHRA-suositukset ^[3], Poliittisen päätöksenteon tietopohjan parantaminen – tavoitteet todeksi ^[4]). Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa useat eri tekijät ja organisaatiot ovat kehittäneet avoimuuden ja tietoon perustuvan päätöksenteon toimintaohjeita, menetelmiä, työkaluja ja palveluita.

Tiedon avoin saatavuus on ollut suomalaisessa julkishallinnossa strategioiden keskiössä, ja työn helpottamiseksi on käynnistetty julkishallinnon JulkiICT ^[5], jonka lopputuloksena on tuotettu konkreettista ohjeistusta tiedon avaamiseksi. Lisäksi Poikola ym. ^[6] ovat haastatelleet suuren joukon hallinnon virkamiehiä ja tuottaneet työnsä pohjalta jopa teknisiä ratkaisuja sisältävän varsin yksityiskohtaisen oppaan datojen avaamisesta. Näiden ohjeistusten pohjalta on rakennettu jo tarjolla oleva, toimiva verkkopalvelu avoindata.fi, jossa kunnat, tutkimusorganisaatiot ja muut tiedon tuottajat voivat avata aineistojaan. Avoimen datan taloudellisista hyödyistä on raportoitu selvityksessä, jossa tutkittiin kolmen englantilaisen avointa dataa tarjoavan tietokeskuksen hyötyjä. Raportin tärkeimmät johtopäätökset olivat ^[7]:

Taloudellinen hyöty	Laadullinen hyöty
Hyvin merkittävät hyödyt tutkimuksen, opetuksen ja opiskelun tehokkuudessa	Käyttäjähastatteluissa korostui käyttäjien ja datan tallentajien kokema hyöty erittäin positiivisena palautteena.
Käyttäjien kokemat hyödyt ylittävät ylläpidosta aiheutuvan taloudellisen panostuksen	Akateemiset käyttäjät kokivat datan avoimen saatavuuden olevan erittäin tärkeää heidän työnsä kannalta.
Mitä laajempi käyttäjäjoukko, sitä hyväksyttävämmäksi koettiin tietokeskusten	Tietokeskusten tallentajat kokivat, että datan tarjoaminen akateemiseen käyttöön pitkällä

ylläpitoon käytetyt investoinnit.	tähtäimellä on erittäin hyödyllistä.
-----------------------------------	--------------------------------------

Henrik Jussila on puolestaan tarkastellut "Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä?"^[8] - raportissaan kansanedustajien näkökulmasta tutkimustiedon käyttöön liittyviä kysymyksiä ja kerännyt seuraavia vastauksia:

Mistä kansanedustajat saavat tietoa tutkimuksista?	<ul style="list-style-type: none"> • media (televisio, radio, sanomalehdet, internet), • tiedotteet • seminaarit ja tietoiskut
Miten kansanedustajat näkevät tutkimustiedon roolin päätöksenteossa?	<ul style="list-style-type: none"> • antaa uusia ideoita päätöksentekijöille, • nostaa aiemmin tiedostamattomia ongelmia päättäjien tietoon, • auttaa päätöksentekijöitä hahmottamaan yhteiskunnallisia ongelmia • sen avulla on helpompi perustella tulevia tai tehtyjä päätöksiä (90 %)
Mitkä tekijät edistävät tutkimustiedon käyttöä?	<ul style="list-style-type: none"> • tietoa ei tarvitse lähteä erikseen etsimään, vaan tutkimusjulkaisuja tarjotaan edustajille suoraan, esim. sähköpostitse • tutkimus on ajankohtainen ja merkittävä • siinä on selkeitä toimenpide-ehtotuksia ja tiivistelmä, • tutkimuksesta on saatu tietoa mediasta, tiedotteista tai seminaareista, • tutkimus tukee edustajan ajamaa politiikkaa • se on kirjoitettu hänen äidinkielellään.

Tiedon rooli vähenee sitä enemmän mitä pidemmälle asia on edennyt eduskunnassa ^[9]: 1) Tutkimus nostaa sosiaalisia kysymyksiä keskusteluun. 2) Kysymys politisoituu, ja puolueet ja etujärjestöt muodostavat siitä kantansa. 3) Eduskunta alkaa päästä yhteisymmärrykseen asiasta, ja hallitus tuottaa lakiesityksen päätettäväksi. Valiokunnissa alkaa tietointensiivisin vaihe, kun asiaan perehdytään. 4) Varsinainen päätöksenteko on yleensä äänestys, jossa poliittiset näkökulmat ohittavat täysin tutkimustiedon. 5) Tehdyn päätöksen puolustelu (hallitus) tai haukkuminen (oppositio) valikoidun tutkimustiedon perusteella.

Parhailaan on käynnissä myös julkishallinnon asianhallintajärjestelmän kehitystyö. Järjestelmän arkkitehtuurikuvauksen mukaan tavoitteet sisältävät paljon tutkimustietoon pohjautuvaa päätöksentekokäytäntöä tukevia periaatteita (kuten yhteiskäyttöisyys, avoimuus, ryhmätyöskentely, kohteellisuus), mutta valitettavasti vaikuttaa kuitenkin siltä, että järjestelmästä voi epäonnistuessaan muodostua pelkästään asiakirjojen ja asioiden hallintaan tarkoitettu tuote ^[10]. Sen on tosin tarkoitus olla kytkettynä muihin järjestelmiin, kuten ryhmätyötilaan ja joukkoistamisen mahdollistavaan ohjelmistoon. Parhaimmillaan järjestelmä voisi siis tarjota mahdollisuudet avoimen päätöksentekokäytännön jalkauttamiseen, jos tämä pidetään yhtenä suunnittelun peruslähtökohdista.

Tiedon hyödyntämisen kehitystarpeet

Tärkeitä kehitystarpeita kuitenkin on. Erityisen haastavia ovat tilanteet, joissa pitäisi päättää erittäin monimutkaisista ja pitkävaikutteisista asioista kuten pakolaiskysymyksestä, alkoholilaista, ilmastopöytäkirjasta, energiaverotuksesta tai perustulosta. Silloin ei yhden asiantuntijan tietämys riitä, eivätkä edes monipuolisen asiantuntijaryhmän resurssit ehkä riitä monimutkaisen tilanteen haltuunottoon.

Syitä tieteellisen tiedon käytön ongelmiin päätöksenteossa: 1) Tiede ei anna yksiselitteisiä vastauksia. 2) Tieteellinen tieto politisoituu. 3) Tutkimustieto sosiaalisista kysymyksistä on aina epävarmaa. 4) Tiede ei voi ratkaista arvokysymyksiä. ^[9]

Usein kuulee epäilyjä sen suhteen, että parhaat päätökset syntyisivät, kun suuri joukko ihmisiä pohtii asiaa hyödyntäen kaikkea käytettävissä olevaa tietoa. Sen sijaan oman näkemyksen yliveritaisuuteen uskomisen on tavallista, ja siihen on myös kognitiivisia perusteita ^[11]. Imeisesti uskotaan, että oma näkemys on paras, vaikka samalla ei uskota muiden päätyvän samaan päätelmään, jos tietoa on tasapuolisesti tarjolla. Avoimen päätöksenteon tavoitteena on sekä auttaa löytämään kriittikkestäviä vaihtoehtoja että välttämään vastaavanlaiset menettelytapoihin liittyvät kohut.

Tiedon saatavuuden ja hajanaisuuden on havaittu olevan ongelma julkishallinnon toiminnassa esimerkiksi Design for government -kurssilla tehdyissä haastatteluissa. Tietoa on runsaasti tarjolla, mutta sen etsiminen ja yhteenvetojen laatiminen on erittäin työlästä. Vuoden 2015 Design for government -kurssilla tehdyt työt ehdottavat tiedon saatavuuden parantamiseksi ainakin Sammionimellä kulkevaa alustaa, jonka kautta olisi pääsy kaikkeen hallinnolliseen ja julkisten tutkimuslaitosten tuottamaan tietoon. Samaisen kurssin toisessa harjoitustyössä ehdotetaan alustaa nimeltä Lähde, joka tarjoaisi avointa ja joustavaa hallintoa tukevan ympäristön. Siellä eri aihepiirien ja aloitteiden parissa työskentelevät voisivat verkostoitua sekä jakaa tietoaan ja käytäntöjään, myös kansalaisille.

Tietojen avaamisen periaatteellinen ja tekninen tukeminen ei kuitenkaan vielä johda siihen, että tietoa hyödynnettäisiin päätösvalmistelussa. Vaikka tieto olisi kerättyä yhteen paikkaan ja se olisi tarjolla, se vaatii päätöksentekijän näkökulmasta kuitenkin vielä jalostamista ollakseen oikeasti käyttökelpoista. Raivion Valtioneuvoston kanslialle tekemän raportin ”Näyttöön perustuva päätöksenteko – suomalainen neuvonantojärjestelmä” tarjoaakin tähän konkreettisia toimenpideehdotuksia, joista tiedon hyödynnettävyyden näkökulmasta ehkä tärkein on tiedeanalyysiyksikön perustaminen ^[12]. Edellä mainittu raportti sisältää hyvin paljon samoja elementtejä kuin vasta julkaistu Future directions for scientific advice in Europe ^[13]. Jälkimmäisen julkaisun yksi ehdotuksista on pystyttävä portaali, jossa päätöksentekijät käynnistävät avoimia tietopyyntöjä, joihin alan asiantuntijat vastaavat. Tämä portaali voisi olla osa edellä mainitun tiedeanalyysiyksikön toimintaa. Portaali tukisi ajatusta siitä, että tieto tulee päätöksentekijän luo, ja se mahdollistaisi myös avoimen kritiikin, osallistumisen ja parhaan mahdollisen tiedon saatavuuden.

Brandt ja työryhmä (2013) ^[14] tekivät laajan katsauksen tieteidenväliseen kestäväan kehityksen tutkimuksessa. Tieteidenvälisyydellä tarkoitetaan tässä tutkimusta, joka on sekä vahvasti eri tieteenaloja yhdistelevää että eri sidosryhmiä osallistavaa (englanniksi transdisciplinary). Artikkelitunnistaa viisi haastetta: tieteidenvälisyys lisääntyy, mutta viitekehykset ovat epäyhtenäiset; käytetyt menetelmät eivät ole johdonmukaisia; tieteidenväliset parhaimmillaan käytännöt eivät toteudu julkaistuissa artikkeleissa; sidosryhmille välitetään tietoa mutta todellinen voimaannuttaminen harvoin toteutuu; tieteidenvälisellä tutkimuksella on vaikea saada kovaa tieteellistä vaikutusta. Yhtäköyryttä-hankkeessa pyritään vastaamaan juuri näihin haasteisiin.

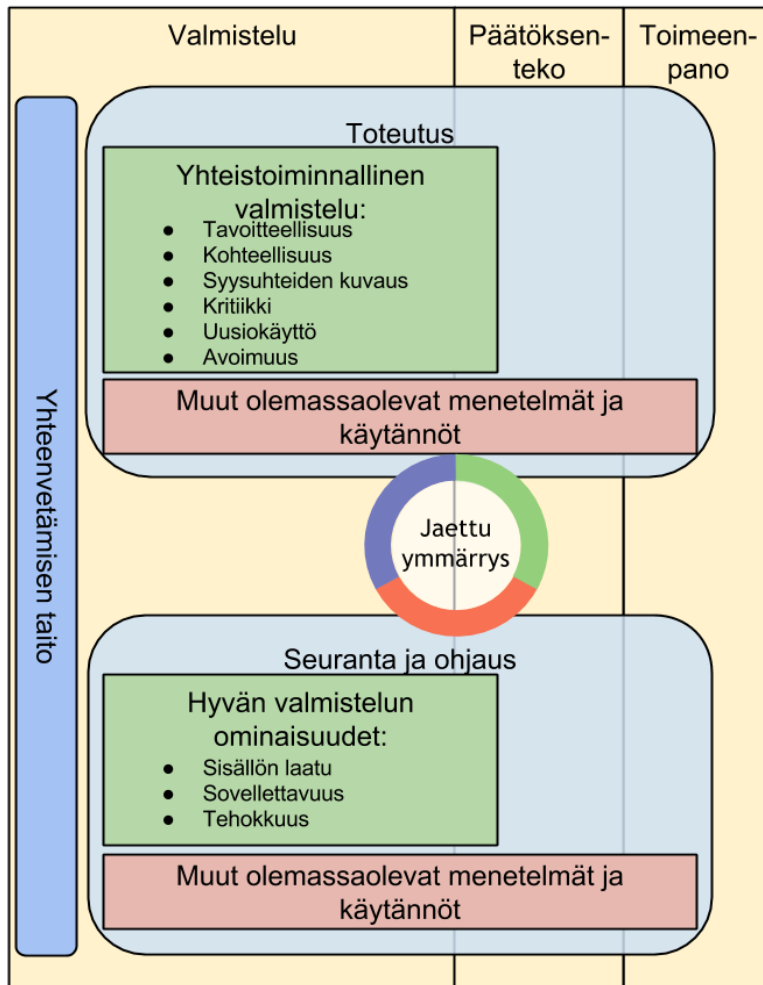
Pahl-Wostl ja työryhmä (2013)^[15] tutkivat, miksi globaalimuutoksen tutkimus etenee toivottua hitaammin ja miten asiaa voi parantaa. Päätelmissä puolustetaan mm. laajaa monitorointia ja siihen perustuvaa evolutiivista päätöksentekoa, laajoja tietoaaineistoja ja -kantoja lukuisien tapaustutkimusten tekemiseen ja niistä oppimiseen, yhteistyötä ja integroituja menetelmiä, menetelmätestausta eri tilanteissa, laajoja yhteishankkeita monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseen ja tiedon vapaata jakamista, tutkijoiden ja päättäjien yhteistyötä sekä tiedon yhteiskehittämistä pitkäkestoisissa moniammatillisissa hankkeissa tutkijoiden, päättäjien ja sidosryhmien kesken. Data kerättiin nettikyselyinä, asiantuntijahaastatteluina ja työpajoina. Artikkelissa myös tunnustetaan tärkeäksi ymmärtää miten eri toimijat näkevät tilanteet eri tavalla ja myös toimivat eri tavoin. Päätelmät siis tukevat jaetun ymmärryksen tuottamista.

Tärkeiksi puutteiksi tunnustetaan kattavat menetelmät tieteen yhteistuottamiseen, tiedon vertailtavuus ja jaettavuus sekä datan tuottamisen ja jakamisen yhdenmukaisuus. Sitouttava osallistaminen tunnustetaan tärkeäksi. Artikkelissa myös tunnustetaan tutkimuskäytäntöjen ja -rahoituksen ongelma tukea perinteisiä ja estää uusia yhteiskehittämiseen ja jakamiseen perustuvia käytäntöjä.^[15]

Stirling (2010)^[16] puolustaa moniäänistä ehdollista päätöstukea, koska usein tutkimustieto ei riitä antamaan yksiselitteisiä vastauksia vaikka sellaisiin olisi poliittista painetta. Artikkelin analysoi todennäköisyyksien ja mahdollisuuksien ulottuvuuksissa erilaisia epävarmuuden lajeja. Helpoin on riski. Siinä epävarmuudet ovat pieniä. Epäselvyys (ongelmalliset mahdollisuudet, ongelmattomat todennäköisyydet) ja epävarmuus (ongelmattomat mahdollisuudet, ongelmalliset todennäköisyydet) ovat hankalampia. Pahin on tietämättömyys, jossa molemmat ulottuvuudet ovat ongelmallisia. Silloin mm. joustavuus, osallistaminen ja tilanteen seuranta ovat hyviä toimintatapoja. Monimutkaisessa maailmassa tieteen ei tarvitsekaan tarjota ehdottomia vastauksia, vaan se voi auttaa ymmärtämään erilaisia mahdollisia kehityskulkuja.

Uudet toimintatavat

Avoin päätöksentekokäytäntö

Kuva 3-1. Avoimen päätöksentekokäytännön olennaiset osat. Jaetun ymmärryksen tuottaminen on toiminnan keskiössä. [12]

Suomi on sitoutunut Open Government Partnership – toimintaan vuonna 2012. Toiminnan päätavoitteina ovat avoin hallinto, avoin data ja kansalaisten osallistaminen päätöksenteossa. Tässä kirjallisuuskatsauksessa kartoitettiin tähän liittyvää teoriaa, toimintamalleja ja työkaluja. Avoimen tieteen ja tutkimuksen (ATT) hanke [17] ohjaa kansallisesti tieteen ja tutkimuksen tietojen ja palvelujen avoimuuden periaatteita, tietojenvaihtoa sekä palveluiden kehittämistä. Tavoitteena on muodostaa tavoitetilä, joka mahdollistaa nykyisen tutkimusprosessin kaikkien vaiheiden avoimuuden ja jolla voidaan kiihdyttää tieteen tekemistä, mutta myös mahdollistaa uudenlaisen, ketterämmän ja yhteisöllisemmän tavan tutkia ja tehdä tiedettä.

OGP-toiminnan tavoitteita tukevaa ideaa on kuvannut myös Andrews [1], joka esittelee “nöyrää analyysiä” eli ideaa tutkimustiedon käyttämisestä yhteisen ymmärryksen löytämiseksi. Tavoitteena on monipuolisen ymmärryksen hankkiminen monimutkaisesta ilmiöstä käyttämällä seuraavia keinoja:

1. kiistan osapuolet tuovat omat tietonsa yhteiseen pooliin, ja tietopohjaa rakennetaan yhdessä
2. osapuolet määrittelevät ulkopuolisten asiantuntijoiden tehtävänannon sekä asiantuntijoiden joukon, joka tarvitaan ratkaisemaan yhteinen ongelma

3. sekä faktat että arvot ovat mukana keskustelussa, ja ne pyritään tunnistamaan tarkkaan
4. tietoa käsitellään kirjallisten lähteiden ohella kasvokkain dialogissa, johon osallistuvat asiantuntijat, päätöksentekijät ja muut osalliset
5. prosessissa kiinnitetään erityistä huomiota asiantuntija- ja tutkimustiedon "kääntämiseen" helposti omaksuttavaan muotoon
6. prosessi tähtää yhteiseen ymmärrykseen. Samalla kartoitetaan tutkimuksen / tieteellisen tiedon vakiintuneita yhteisymmärryksen alueita, erimielisyyksiä ja epävarmuuksia
7. prosessia käsittelevä ammattimainen fasilitaattori

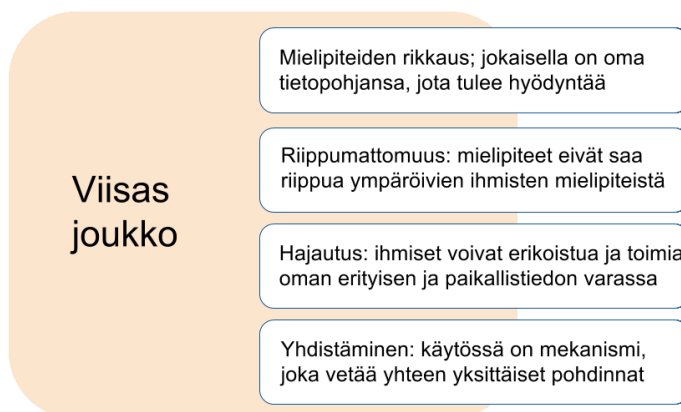
Tämä toimintatapa on hyvin lähellä myös avointa päätöksentekokäytäntöä [\[2\]](#), jossa päätöksentekoa tuetaan tietoon perustuvalla päätösvalmistelulla, avoimella arvioinnilla sekä toiminnan seurannalla ja ohjauksella.

Future Earth on uusi 10-vuotinen kansainvälinen aloite maailmanlaajuisesta, kestävästä tutkimuskäytännöstä. Future Earthin keskeiset menetelmät ovat avoimuus, ratkaisulähtöisyys ja yhteistyö. Avoimuus on tärkeää koska etukäteen ei voi tietää mistä ja miten tulee tärkeää tietoa. Ratkaisulähtöisyys on tärkeää jotta keskitytään oikeisiin asioihin, mutta sitä on kuitenkin laajennettava systeemitarkasteluksi ja huomioitava erilaiset maailmankuvat ja arvot. Yhteistyötä tarvitaan päättäjien tutkijoiden ja sidosryhmien kesken ja tässä tarvitaan integraatiota kolmeen suuntaan: tieteenalojen kesken, alueellisesti ja sektoreiden kesken [\[18\]](#)

Edellä olevat esimerkit osoittavat, että on useita tuoreita yrityksiä pyrkiä kattavaan ja vaikuttavaan tutkimustiedon hyödyntämiseen. Yleensä tällaiset pyrkimykset ovat tunnistanee samanlaisia hyödyllisiä periaatteita, kuten esimerkiksi avoimuuden, läpinäkyvyyden tai joukkoistamisen.

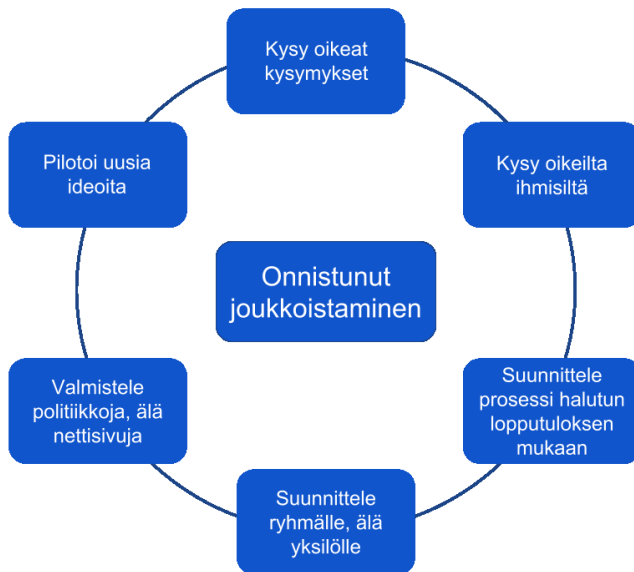
Joukkoistaminen tiedon kartoittamisen välineenä

Teos *Wisdom of crowds* kuvaa joukkojen viisauden ideaa, jonka pohjalle rakentuu joukkoistamisen kulttuuri [\[19\]](#). Idea on varsin yksinkertainen: kaikki viisaus ei asu siellä, missä on vastuu asian hoitamisesta. Viisaalle joukolle luetellaan neljä vaatimusta (Kuva 3-2):

Kuva 3-2. Viisaan joukon neljä vaatimusta. [\[19\]](#)

Wiki government kirjassa kuvataan onnistuneita joukkoistamishankkeita valtionhallinnossa USAssa [20]. Hankkeessa tehtiin esimerkiksi seuraavat johtopäätökset onnistuneen joukkoistamisen piirteistä (Kuva 3-3):

Kuva 3-3. Onnistuneen joukkoistamisen ainekset. [20]

Vastaavasti Aitamurto [21] esittelee raportissaan onnistuneen joukkoistamisen ainekset:

1. tavoitteen määrittely, rajaus ja vaiheistus
2. viestintä
3. yksinkertainen tekninen toteutus
4. joukkoistamisprosessin hoitaminen
5. aikarajoite
6. tapahtumat
7. analyysi ja prosessin seuranta
8. prosessiin sitoutuminen

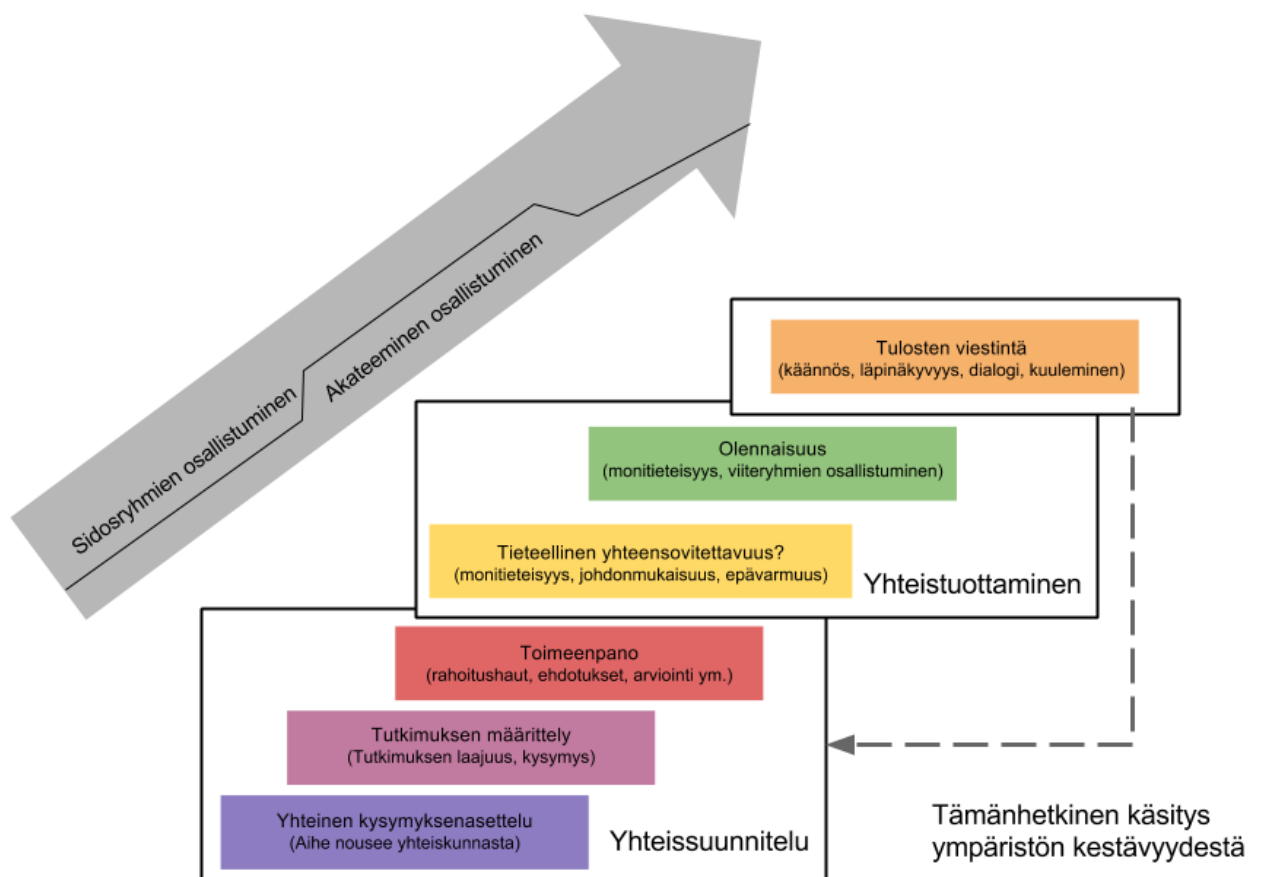
Maastoliikennelain joukkoistaminen on tärkein suomalaisesimerkki joukkoistamisesta valtionhallinnossa [22]. Maastoliikennelain kokeilu osoitti, että joukkoistamisessa on potentiaalia, mutta se vaatii kehitystyötä ja kokeiluja sekä hallinnossa kulttuurin muutosta lyödäkseen läpi. Kokeiluissa pitäisi pyrkiä satunnaistettuihin kokeisiin, jotta opitaan paremmin siitä, mikä toimii ja mikä ei.

Onnistuneen tietotyön muita edellytyksiä

Taloustieteessä on huomattu, että asiakkaan kanssa yhteiskehittäminen toimii parhaiten ja lisäarvoa syntyy neljän edellytyksen täytyessä. Nämä ovat keskustelu, pääsy tietoon, hyötyjen ja riskien punnitseminen sekä prosessin läpinäkyvyys. [23]

Yhteiskehittämisestä (co-creation) on kirjoitettu melko paljon tieteellisiä artikkeleita ([18]). Avoimuus on tärkeää koska etukäteen ei voi tietää mistä ja miten tulee tärkeää tietoa. Ratkaisulähtöisyys on tärkeää jotta keskitytään oikeisiin asioihin. Sitä on kuitenkin laajennettava systeemitarkasteluksi ja huomioitava erilaiset maailmankuvat ja arvot. Yhteistyötä tarvitaan

päättäjien tutkijoiden ja sidosryhmien kesken. Tieteidenvälisyys (transdisciplinarity) on tärkeää. Tarvitaan integraatiota kolmeen suuntaan: tieteenalojen kesken, alueellisesti ja sektoreiden kesken. Yhteiskehittäminen (Kuva 3-4) määritellään yhteisen suunnittelun, tuotannon ja viestinnän yhdistelmäksi (co-creation = co-design + co-production + co-dissemination).

Kuva 3-4. Framework for interdisciplinary and transdisciplinary co-creation of the knowledge castle. [18]

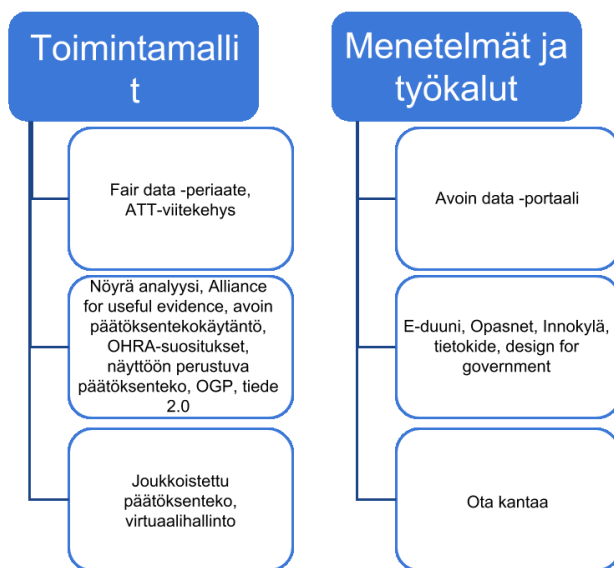
Tieteen näkökulmasta rahoittajien ja päättäjien mukaanottaminen on sekä haaste että hieno mahdollisuus saada aikaan sopivia rakenteita tiedon virtaamiselle. Onnistuminen edellyttää, että pystytään ratkaisemaan monia haasteita. Pitää kehittää uusia taitoja ja prosesseja uudenlaisen tietotyön tekemiseen. Pitää voittaa muutosvastarinta. Pitää selkeyttää rooleja ja vastuita mm. tieteellisen riippumattomuuden varmistamiseksi. Pitää kehittää yhteisiä rakenteita estämään siiloutumista. Pitää kehittää tukirakenteita, resursseja ja palkitsemisjärjestelmiä, jotka ohjaavat oikeaan suuntaan. Pitää poistaa epätasapuolisia ja epätasa-arvoisia rakenteita, jotka estävät kehitystä. [18]

Tietopohjaista päätöksentekoa tukevia toimintatapoja ja työkaluja

Tietopohjaisen ja avoimen päätösprosessin laajamittainen onnistuminen vaatii aivan tietynlaista työskentelyä tiedon parissa. Tarvitaan esimerkiksi verkkotyötila, johon kaikki asiaankuuluva tieto

voidaan laittaa kaikkien nähtäville. Verkkytyötilan on myös sallittava avoin osallistuminen niin, että tieto ei hajoa tai vääristy vaan kohtuullisella vaivalla voi tehdä yhteenvetoja, jotka johdonmukaisesti ja kattavasti huomioivat sen, mitä siihen mennessä on sanottu. Verkkytyötilan lisäksi tarvitaan sopivat tietorakenteet ja toimintamallit, joiden avulla tieto pidetään järjestyksessä.

Kuvassa 3-5 on tiivistetty ne toimintamallit sekä menetelmät ja työkalut, jotka tunnistettiin kirjallisuuskatsauksen aikana tukevan avointa ja tutkimustietoon pohjautuvaa päätöksentekoa. Tarkemmat kuvaukset läpikäydyistä materiaaleista viitteineen sekä arvioinnit menetelmien ja työkalujen hyödynnettävyydestä VN:n tietopohjaisen päätöksenteon edistämiseksi on esitelty liitteessä 1.

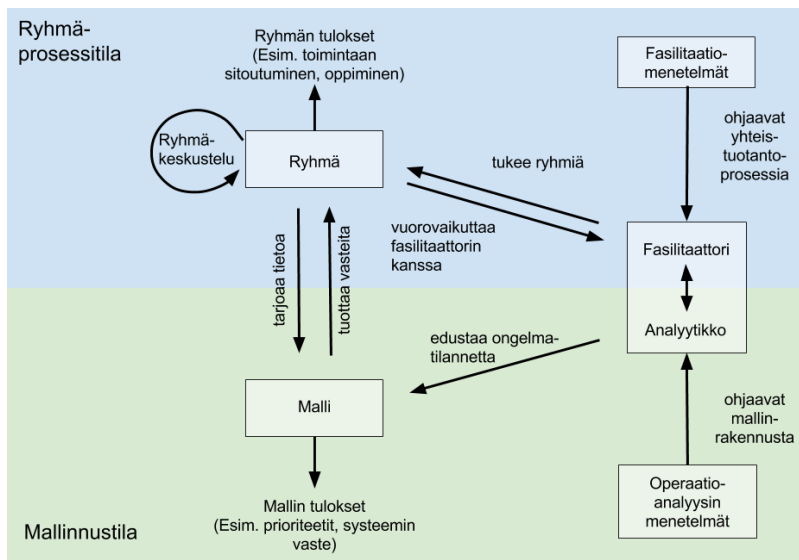

Kuva 3-5. Kirjallisuuskatsauksessa tunnistetut tärkeimmät toimintamallit sekä menetelmät ja työkalut

Scholz (2011)^[24] korostaa, että argumentaatio tutkimusalojen välillä on olennainen osa työtä ja oppimista. Tieteidenvälisyys johtaa siihen, että eri tieteidenalojen menetelmät tulevat vedetyksi keskusteluun ja tieteelliseen tarkasteluun siinä kuin substanssiasiatkin. Mittelstrass (2011) esittelee tieteidenvälisyyden menetelmänä.

Pahl-Wostl (2009)^[25] tarkastelee resurssienhallintajärjestelmien viitekehyksiä ja monitasoisia oppimisprosesseja. Monimutkaiset ja moniääniset hallintamallit sopeutuvat resurssinhallinnassa paremmin kuin muut. Monikierrosoppiminen tarkoittaa ajatusta, jonka mukaan ensimmäisellä kierroksella opitaan parantamaan toimintaa jotta vaikutukset paranevat. Toisella kierroksella nähdään asia yleisemmältä tasolta ja opitaan muuttamaan kiintopistettä. Kolmannella kierroksella opitaan muuttamaan viitekehystä. Artikkelissa myös esitellään miten nämä eri kierrokset oppivat eri tavalla epävarmuudesta, instituutioista, normeista, hallintamalleista, verkostoista, yhteistyöstä. Oppimissyklit ovat sovellettavissa myös hallintojärjestelmiin (governance regimes) mutta yleensä politiikka pyörii ykkökierroksella ja kakkos- ja kolmoskierrokset vaativat epävirallisia verkostoja.

Näiden eri kierrosten olemassaolon tunnistaminen on tärkeää sikäli, että pystyttäisiin tarkastelemaan paitsi substanssiasiaa myös itse tietotyötä kehittämisen kohteena olevana asiana. Avoin päätöksentekokäytäntökin tavoittelee tämmöistä ymmärrystä kuvaamalla paitsi asiat myös tietomenetelmät johdonmukaisesti.

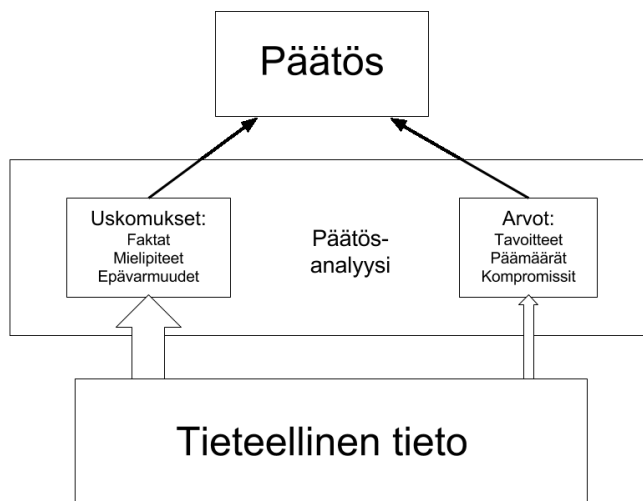
Kuva 3-6. Fasilitoitu mallitus päätöstuen muotona. [26]

Franco ja työryhmä (2010) [26] esittelevät fasilitoidun mallituksen päätöstuen muotona (Kuva 3-6). Malli perustuu neljään oletukseen, jotka poikkeavat asiantuntijavetoisesta mallituksesta (jonka oletukset mainittu sulkeissa): ongelmat ovat sosiaalisia konstruktteja (ongelmat ovat tosimaailman objekteja); subjektiivisuus ei ole vältettävissä (analyysin pitäisi olla objektiivinen); asiakas haluaa tyydyttäviä ratkaisuja (asiakas haluaa optimaalisia ratkaisuja); osallistuminen lisää sitoutumista toteuttamiseen (tieteellisen analyysin toteuttaminen on suoraviivaista). Mallissa siis korostuu yhteenvetämisen taito (ks. myös taulukko).

Taulukko. Tärkeät yhteenvetämisen taidot fasilitoidussa mallinnuksessa. [26].

Aktiivinen kuuntelu	Tuotosten muotoilu ja peilaaminen
	Tuotosten listaaminen ja yhteenvedo
	Esittäminen ohjaillemattomia kysymyksiä ja pitäytyminen arvostelusta
	Vuorottelun edistäminen
	Keskusteluaiheiden selventäminen
	Keskustelun tasapainottaminen
Muistiinpanojen ja kaavioiden	Fläppitaulun ja valkotaulun tehokas hyödyntäminen selkeillä

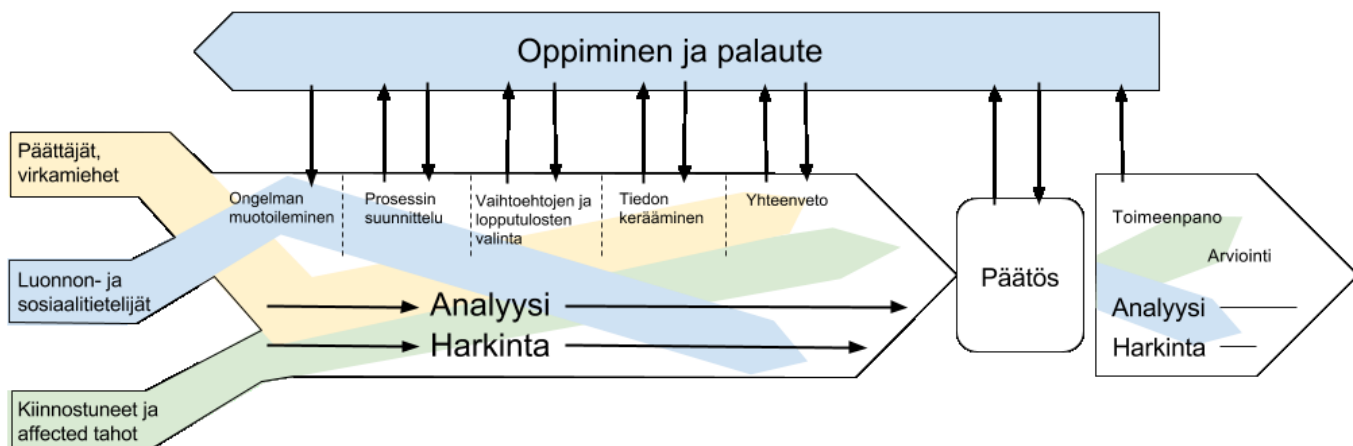
piirtäminen	muistiinpanoilla
Ryhmädynamiikan ja voimasuhteiden hallinta	<p>Askeleen taakse ottaminen sisällöstä ja prosessin selkeyttäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistumiseen kannustaminen • Epärelevantin sisällön huomaaminen ja hoitaminen • Keskeneräisen asioiden edistäminen
	Ryhmäkäyttäytymisen tulkinta ja päättäminen, milloin ja miten puuttua tilanteeseen
Päätelmien saavuttaminen	<p>Tunnistaminen milloin ryhmä on valmis päätösehdotukseen ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskustelun keskeyttäminen • Äänestysttämisen • Mallin tilan tarkastaminen • Päättäjien näkemyksen tarkistaminen, voiko keskustelun lopettaa ja päätöksen tehdä.

Kuva 3-7. Viitekehys tutkimustietojen ja arvostusten formaaliin kuvaamiseen. (von Winterfeldt. Bridging the gap between science and decision making. PNAS 2013)

von Winterfeldt (2013)^[27] esittelee viitekehysten, jonka avulla voidaan formaalisti kuvata johonkin tiettyyn päätösasiaan liittyvät tutkimustiedot ja arvostukset. (Kuva 3-7). Se perustuu uskomusten ja arvojen kuvaamiseen, ja tällainen duaalimalli esiintyy kaikissa merkittäväissä päätösteorioissa.

Malli on erityisen hyödyllinen, jos päätös vaatii paljon pohdintaa ja keskustelua. Tyypillisesti näin käy, kun päätöksen seuraukset ovat tärkeitä, asiassa on paljon epävarmuutta tai ristiriitaisia tavoitteita, lukuisia sidosryhmiä, päätöstilanne on monimutkainen, tai vastuun ottaminen korostuu. Tällaisissa tilanteissa tutkimustieto on lähes aina tärkeää, mutta sitä on valitettavan huonosti saatavilla halutussa muodossa.

Kuva 3-8. Kaavio riskipäätösprosessista, jossa vuorottelevat tieteellinen analyysi ja eri sidosryhmien välinen keskustelu ja deliberaatio. NRC. Understanding risk 1996.

Viitteet

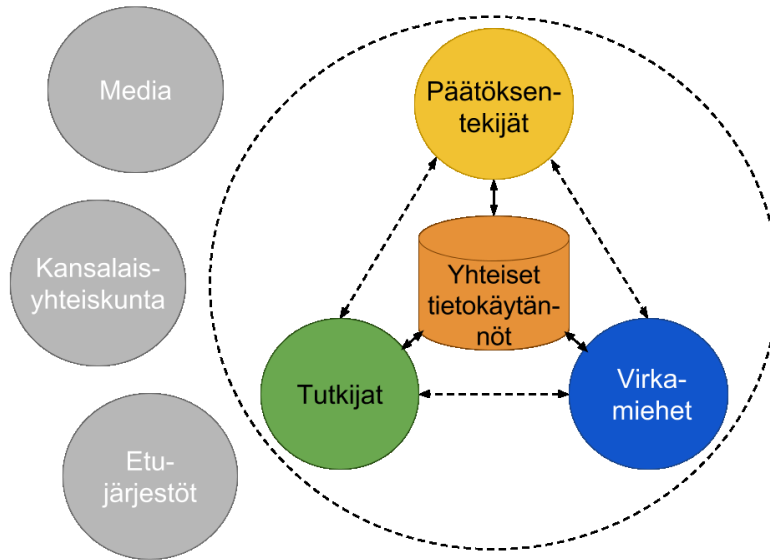
1. ↑ [Jump up to: 1.0 1.1](#) Clinton Andrews: Humble Analysis. A Practice of Joint Fact-Finding. Praeger, 2002. ISBN-13: 978-0275975883 ISBN-10: 027597588
2. ↑ [Jump up to: 2.0 2.1 2.2](#) Tuomisto JT, Pohjola M, Pohjola P. Avoin päätöksentekokäytäntö voisi parantaa tiedon hyödyntämistä. Yhteiskuntapolitiikka 2014. [\[1\]](#)
3. [Jump up ↑](#) OHRA. Päätöksistä muutoksiin. Valtion ohjausjärjestelmän kehittäminen – hankkeen raportti ja toimenpidesuositukset.
4. [Jump up ↑](#) Poliittisen päätöksenteon tietopohjan parantaminen – tavoitteet todeksi. Poliittikkatoimien vaikuttavuusarvioinnin kehittämistyöryhmän raportti. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 8/2011.
5. [Jump up ↑](#) JulkICT. Julkisen hallinnon ICT. [\[2\]](#)
6. [Jump up ↑](#) Antti Poikola, Petri Kola, Kari A. Hintikka. Julkinen data - johdatus tietovarantojen avaamiseen. Liikenne- ja viestintäministeriö, Helsinki (2010). ISBN 978-952-243-146-2 (pdf)
7. [Jump up ↑](#) Beagrie, N. and Houghton J.W. (2014) The Value and Impact of Data Sharing and Curation: A synthesis of three recent studies of UK research data centres, Jis. [\[3\]](#)
8. [Jump up ↑](#) Henrik Jussila. Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121, Helsinki 2012.
9. ↑ [Jump up to: 9.0 9.1](#) Timo Turja. Parliamentary Decision-making and the Politics of Knowledge. The 28th IFLA Pre Conference of Library and Research Services for Parliaments, 8 to 10 August 2012, Helsinki. [\[4\]](#)
10. [Jump up ↑](#) Tarja Ketola. Valtioneuvoston asianhallinnan kohdearkkitehtuuri. Versio 2.1. Valtioneuvoston kanslia, 2015 [\[5\]](#)
11. [Jump up ↑](#) Trouche et al. The selective laziness of reasoning. DOI: 10.1111/cogs.12303 Cognitive Science. 2015
12. [Jump up ↑](#) Kari Raivio: Näyttöön perustuva päätöksenteko – suomalainen neuvonantojärjestelmä. Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 3/2014. ISBN 978-952-287-135-0 (PDF) [\[6\]](#)
13. [Jump up ↑](#) James Wilson and Robert Doubleday (eds.): Future for Scientific Advance in Europe Centre for Science and Policy, 2015. ISBN: 978-0-9932818-0-8

14. [Jump up ↑](#) Patric Brandt, Anna Ernst, Fabienne Gralla, Christopher Luederitz, Daniel J. Lang, Jens Newig, Florian Reinert, David J. Abson, Henrik von Wehrden. A review of transdisciplinary research in sustainability science. *Ecological Economics* Volume 92, August 2013, Pages 1–15.
15. [Jump up to: 15.0 15.1](#) Claudia Pahl-Wostl, Carlo Giupponi, Keith Richards, Claudia Binder, Alex de Sherbinin, Detlef Sprinz, Theo Toonen, Caroline van Bersh. Transition towards a new global change science: Requirements for methodologies, methods, data and knowledge. *Environmental Science & Policy* Volume 28, April 2013, Pages 36–47. [\[7\]](#)
16. [Jump up ↑](#) Andy Stirling. Keep it complex. *Nature* 468, 1029–1031 (23 December 2010) [<http://dx.doi.org/10.1038/4681029a>] [\[8\]](#)
17. [Jump up ↑](#) Avoin tiede ja tutkimus. ATT hanke. [\[9\]](#)
18. [Jump up to: 18.0 18.1 18.2 18.3](#) Wolfram Mauser, Gernot Klepper, Martin Rice, Bettina Susanne Schmalzbauer, Heide Hackmann, Rik Leemans, Howard Moore Current. Transdisciplinary global change research: the co-creation of knowledge for sustainability. *Opinion in Environmental Sustainability*. Volume 5, Issues 3–4, September 2013, Pages 420–431.
19. [Jump up to: 19.0 19.1](#) James Surowiecki: *The Wisdom of Crowds: Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations*. Doubleday, 2004. ISBN 978-0-385-50386-0
20. [Jump up to: 20.0 20.1](#) Beth Simone Noveck: *Wiki Government - How Technology Can Make Government Better, Democracy Stronger, and Citizens More Powerful*. Brookings Institution Press, 2009. ISBN-13: 978-0-8157-0275-7 [\[10\]](#)
21. [Jump up ↑](#) Aitamurto, T. (2012) Joukkoistaminen demokratiassa: Poliittisen päätöksenteon uusi aika. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisuja 1/2012.
22. [Jump up ↑](#) Aitamurto, T. and Landemore, H. (2015) Five design principles for crowdsourced policymaking: Assessing the case of crowdsourced off-road traffic law in Finland. *Journal of Social Media for Organizations*. 2 (1) 1-19.
23. [Jump up ↑](#) C. K. Prahalad, Venkat Ramaswamy. Co-creation experiences: The next practice in value creation. *Journal of Interactive Marketing* volume 18 / number 3 / summer 2004. [\[11\]](#)
24. [Jump up ↑](#) Roland W. Sholtz. *Environmental Literacy in Science and Society*. Cambridge University Press, 2011 [\[12\]](#).
25. [Jump up ↑](#) Claudia Pahl-Wostl. A conceptual framework for analysing adaptive capacity and multi-level learning processes in resource governance regimes. *Global Environmental Change* Volume 19, Issue 3, August 2009, Pages 354–365. [\[13\]](#)
26. [Jump up to: 26.0 26.1 26.2](#) L. Alberto Franco, Gilberto Montibeller. Facilitated modelling in operational research. *European Journal of Operational Research*. Volume 205, Issue 3, 16 September 2010, Pages 489–500. [\[14\]](#)
27. [Jump up ↑](#) Detlof von Winterfeldt. Bridging the gap between science and decision making. *PNAS* 2013, vol. 110 no. Supplement 3, 14055-14061. [<http://dx.doi.org/10.1073/pnas.1213532110>] [\[15\]](#)

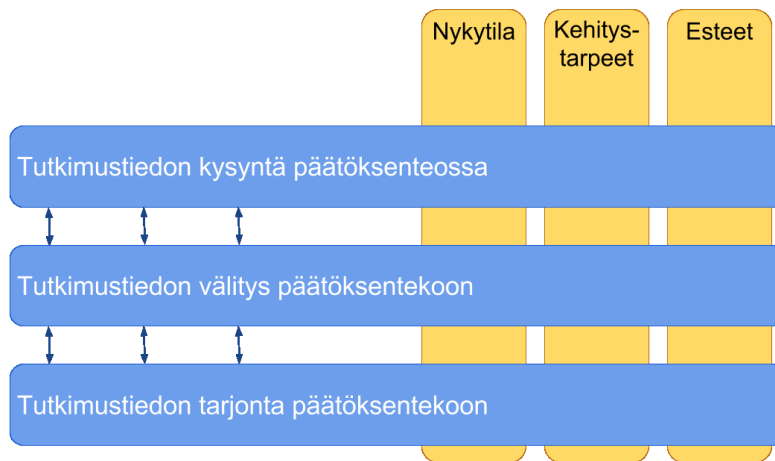
Kehitystarpeita

Tämä osio on raportista Tietopohjaisen päätösvalmistelun nykytila ja kehitystarpeet. Tarvekartoituksen tulokset. Jussi Nissilä & Juho-Matti Paavola, Oxford Research Oy. Tarvekartoitus tehtiin haastattelemalla n. 20 alan asiantuntijaa. Tausta-aineisto on liitteessä.

Johdanto

Kuva 4-1. Olennaiset sidosryhmät Yhtäköyttä-hankkeessa ja tarvekartoituksessa.

Kuva 4-2. Haastattelukysymysten viitekehys.

Yhteiskuntapolitiikan valmistelun, päätöksenteon ja toimeenpanon tulisi perustua tutkittuun tietoon. Tämä periaate on nostettu Suomessa ja lukuisissa muissa maissa keskeiseksi päätöksenteon kehittämisen tavoitteeksi ja se on myös valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksen lähtökohta (Valtioneuvosto: Valtioneuvoston periaatepäätös valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi. 5.9.2013). Tieto auttaa meitä kohdistamaan politiikkatoimet oikein, säästämään yhteiskunnan voimavaroja ja välttämään huonoja vaikutuksia (Ministry of Finance: Governments for the Future, Main Report November 2013. Ministry of Finance, Finland). Lisäksi vahva tietopohja auttaa välttämään päätöksenteon ristiriitoja (Kari Raivio: Näyttöön perustuva päätöksenteko - suomalainen neuvonantoyrjestelmä. Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 2/2014). Ihannetilanteessa päätöksenteko perustuukin perusteelliseen ja monipuoliseen tutkimukseen.

Näyttöpohjaista päätöksentekoa käsittelevät tutkimukset ja raportit viittaavat kuitenkin siihen (Ks. seuraava kappale "Aiempi kirjallisuus"), että vaikka tutkimustietoa ja näyttöpohjaisuutta pidetään tärkeänä, se ei käytännössä toteudu halutulla tavalla. Haasteita tiedon hyödyntämiselle voi olla joko

tutkimustiedon tarjonnassa (luotettavaa ja hyödynnettävää tietoa ei ole käytettävissä), kysynnässä (ei haluta tai osata soveltaa tietoa päätöksenteossa) tai välityksessä (tarpeellista tietoa ei löydetä sopivassa muodossa).

Mitä siis voitaisiin tehdä, jotta tutkimustietoa saataisiin tukemaan päätösvalmistelua oikeaan aikaan ja sopivassa muodossa? Miten tieto sidotaan päätöksentekoon?

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Oxford Research Oy ja Open Knowledge Finland ry selvittivät näitä kysymyksiä Yhteiset tietokäytännöt tutkimuksessa ja päätöksenteossa -hankkeessa (Yhtäköyttä), joka toteutetaan osana valtioneuvoston vuoden 2015 selvitys- ja tutkimussuunnitelmaa.

Syksyllä 2015 ja keväällä 2016 hankkeessa perehdyttiin tutkimustiedon hyödyntämisen nykykäytäntöihin ja niiden kehitystarpeisiin valtioneuvoston päätösvalmistelussa haastattelemalla päättäjiä, virkamiehiä ja tutkijoita. Lisäksi kartoitettiin menetelmiä ja työkaluja, jotka voisivat tukea tutkimustiedon hyödyntämistä sekä kokeiltiin näitäkäytännössä, jotta opittaisiin enemmän niiden käytettävyydestä valtioneuvostossa.

Tämä raportti sisältää tiedon hyödyntämisen tarvekartoituksen tuloksia, joita selvitettiin osana laajempaa Yhtäköyttä-hankekokonaisuutta tutustumalla aikaisempiin selvityksiin sekä tekemällä lukuisia haastatteluita. Raportissa kuvataan, miten tutkimustietoa hyödynnetään tällä hetkellä valtioneuvoston päätösvalmistelussa sekä tarkastellaan haastateltujen tunnistamia haasteita ja parannuskohteita.

Seuraavassa kappaleessa kuvataan lyhyesti tätä osaraporttia koskevat tiedonhankintamenetelmät, sen jälkeen esitellään aiempaa aihepiiriin kirjallisuutta ja haastatteluiden tuloksia. Lopussa tehdään yhteenveto tuloksista.

Käytetyt menetelmät

Tietopohjaisen päätöksenteon nykytilan ja kehitystarpeiden selvittäminen perustui seuraavassa luvussa tarkemmin esiteltyyn Yhtäköyttä-hankkeen aihepiiriin kirjallisuuden analyysiin sekä virkamiesten, päättäjien ja tutkijoiden haastatteluihin. Hankkeessa keskitytään erityisesti valtioneuvoston piirissä tehtävään päätöksentekoon, joten sekä kirjallisuus että haastattelut valittiin siten, että ne valottaisivat asioiden tilaa tässä kontekstissa.

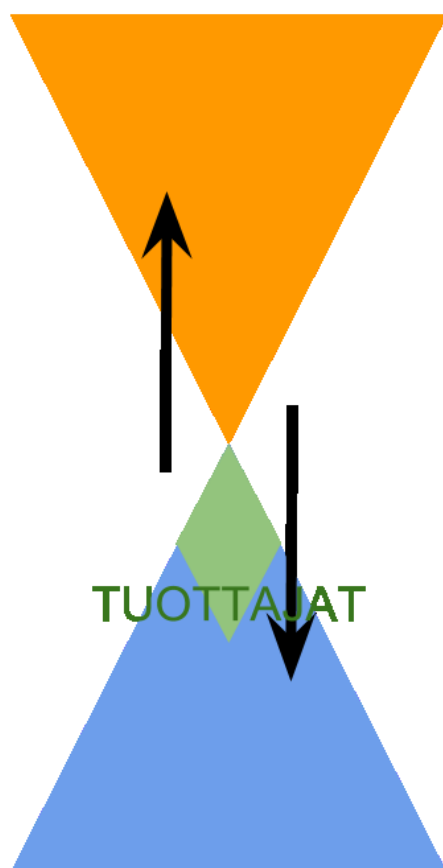
Hankkeessa haastateltiin tiedon hyödyntämisen kannalta keskeiset valtioneuvoston kehitysprosessien vetäjät sekä tutustuttiin näihin liittyviin raportteihin ja muuhun tutkimuskirjallisuuteen. Lisäksi haastateltiin näyttöpohjaisen päätöksenteon keskeisiä sidosryhmiä, eli poliittisia päätöksentekijöitä, päätösvalmistelua tekeviä virkamiehiä sekä päätöksentekoa tukevaa tietoa tuottavia tutkijoita. Nämä kolme sidosryhmää ovat samalla myös Yhtäköyttä-hankkeessa kehitettävien yhteisten tietokäytäntöjen kolme keskeisintä hyödyntäjäryhmää. Myös media, kansalaisyhteiskunta ja etujärjestöt vaikuttavat päätöksentekoon ja ovat tiedon ja tietokäytäntöjen hyödyntäjiä, mutta hankkeen valtioneuvostoon kohdistuvan fokuksen vuoksi nämä jätettiin tarkastelussa vähemmälle painoarvolle.

Hankkeessa tehtiin yhteensä 27 haastattelua, joista osa henkilökohtaisia haastatteluita ja osa ryhmähaastatteluita. Yhteensä haastateltiin hiukan alle 40 henkilöä. Lista haastatteluista tahoista löytyy liitteestä 1.

Haastattelut tehtiin puolistrukturoituna haastatteluna eli haastateltavilta kysyttiin samankaltaisia kysymyksiä pääpiirteittäin samassa järjestyksessä. Kysymyksiä muokattiin hieman haastateltavan taustan mukaan, ja sen lisäksi kysymyksiä parannettiin ensimmäisten haastatteluiden jälkeen. Haastatteluissa keskityttiin päätöksentekoon liittyvän tiedon kysyntään, tarjontaan ja välitykseen - ja näiden alueiden nykytilaan, kehitystarpeisiin ja esteisiin valtioneuvoston piirissä.

Haastattelut nauhoitettiin pääsääntöisesti muistiinpanojen oikeellisuuden tarkistamiseksi. Haastattelut analysoitiin niin, että jokaisesta haastattelusta nostettiin keskeiset seikat viitekehyksen teemoihin liittyen ja teemoista muodostettiin tätä kautta tiivistelmiä. Haastatteluja tehtäessä havaittiin, että nykytilaan, kehitystarpeisiin ja kehityksen esteisiin liittyvät seikat sekoittuivat voimakkaasti keskenään, joten tästä jaottelusta päätettiin raportointivaiheessa luopua.

Haastattelujen tulokset

Kuva 4-3. Tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa, kenttä ja toimijat.

Seuraavassa on kuvattu tiivistetysti Yhtäköyttä-hankkeessa toteutettujen päättäjien, tutkijoiden ja virkamiesten haastatteluiden tuloksia.

Tarvekartoituksen aluksi pyrittiin hahmottamaan tiedon hyödyntämisen ongelmakenttää aikaisempien raporttien läpikäymisen lisäksi haastatteleamalla asian kanssa aikaisemmin työskennelleitä henkilöitä. Tämä joukko, jota kutsuttiin nimellä uudistajat, sisälsi sekä tiedon hyödyntämistä työssään edistäviä virkamiehiä että tutkijoita ja mm. edellä esiteltyjen aikaisempien selvitysten tekijöitä.

Ensimmäiset haastattelut olivat varsin vapaamuotoisia ja tavoite oli selvittää, mistä asioista tiedon hyödyntämisestä ylipäätään puhutaan ja mikä on sen nykytila. Varsin pian hahmottui se kenttä tai runko, josta on kyse, kun tarkastellaan tiedon hyödyntämistä päätöksenteossa. Eräs haastateltava tiivistä ajatuksen osuvasti kuvioon, jossa kaksi kolmiota seisoo kärjekkäin toisiaan vasten.

Tiedon tuottajat eli yliopistot, tutkimuslaitokset, tutkimusyrietykset ja muut tutkimustietoa tuottavat tahot toimivat laajalla alalla ja vain osa niiden tuottamasta tiedosta on päätöksentekijöiden kannalta kiinnostavaa. Samaten päätöksenteossa toimivat virkamiehet ja poliitikot tekevät paljon päivittäistä toimintaa, johon tutkimustieto ei suoranaisesti liity.

Näiden kahden maailman kohtaamispiinnalta löytyy kuitenkin selkeä alue, jossa tieto siirtyy päätöksenteon tueksi ja toisaalta päätöksentekijöiden tietotarpeet välittyvät tuottajille. Tämä välittyminen onkin ensiarvoisen tärkeää. Välittäjiä löytyy molempien maailmojen sisältä, mutta tässä rajapinnassa kaivataan myös toimijoita, joiden tehtävä on edistää tiedon välittymistä. Kun tieto ja toisaalta tarpeet siirtyvät tuottajien ja hyödyntäjien välillä mahdollisimman tehokkaasti, myös ala, jolla nämä kaksi maailmaa kohtaavat, kasvaa.

Tämä ajatus johti valitsemaan seuraavassa vaiheessa haastateltaviksi toimijoita sekä tiedon tuottajien, sen hyödyntäjien kuin välittäjienkin joukosta. Heiltä kysyttiin aikaisempaa selkeämmin tiedon hyödyntämisen nykytilasta, haasteista ja esteistä ennen kaikkea omassa työssä ja käytännön kokemuksena. Tulokset on jaettu seuraavassa sen mukaan, koskeeko asia tutkimustiedon kysyntää, tarjontaa vai välitystä.

Tutkimustiedon kysyntä

Kysyntä päätöksenteossa hyödynnettävälle tutkimustiedolle on riippuvainen eritoten poliittisista päättäjistä eli siitä, vaativatko nämä, että päätösasioissa on riittävä tietopohja ja päätetäänkö asioista tästä tietopohjasta syntyvän näytön perusteella vai painotetaanko muita tiedon tyyppejä. Valtioneuvoston päätöksenteosta puhuttaessa päättäjillä tarkoitetaan ennen kaikkea valtioneuvoston ministereitä, näiden poliittisia asiantuntijoita sekä hallitus- ja oppositiopuolueiden toimihenkilöitä ja kansanedustajia.

Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa vaihtelee

Kysyntä tutkimustiedolle riippuu päätöksentekotilanteesta. Tämä oli useiden haastateltavien mielestä myös luonnollista, sillä erityisesti päättäjien keskuudessa korostettiin, että yhteiskunnallisen päätöksenteon ytimessä on usein asioita, joissa tutkimustiedon sijaan päätökset täytyy perustaa arvovalintoihin ja käytännön politiikkaan - kuten on esimerkiksi leikkauskohteita valittaessa. Toisaalta myös näissä tilanteissa on tietopohjan oltava kunnossa, jotta päätösten seurauksia voidaan ennakoida ja hylätä selkeästi toimimattomat vaihtoehdot.

Erityisesti päättäjien haastatteluissa korostui huoli siitä, että tutkimustieto ohjaisi liikaa poliittista päätöksentekoa. Päättäjät tavoitteita asettaessa ja päätöksiä tehdessä joutuvat ottamaan huomioon myös muita näkökulmia. Tutkimustiedon merkitys korostuu useiden haastateltavien mielestä enemmän valmisteluvaiheessa. Yleisemminkin tiedon toivottiin tarjoavan toimintavaihtoehtoja, joiden pohjalta päätöksentekijä voi myös muita asioita punniten tehdä päätöksen. Eräs haastateltava toi esiin ideaalitulanteen, jossa päätöksentekijät asettavat laajat tavoitteet arvopohjaisesti, mutta tutkimustietoa hyödynnetään erityisesti silloin, kun valitaan toimia, jolla tavoitteisiin päästään parhaalla mahdollisella tavalla.

Toisaalta tietyissä tilanteissa tutkimustiedolla nähtiin olevan suurikin rooli, kuten usein on esimerkiksi terveydenhuoltoon ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Useat haastateltavat korostivat, että erityisesti koko kansakuntaan vaikuttavissa isoissa päätösasioissa tietopohjan tulisi olla vahva ja perustua tutkimukseen.

Haastatteluista nousi käsitys, että tällä hetkellä asioista päätetään liian usein hallinnollisissa siiloissa, monet usean hallinnonalan tai tieteenalan yhdistämistä vaativat ongelmat jäävät ratkaisematta ja kokonaiskuva puuttuu - esimerkiksi säästö yhdellä hallinnonalalla voi tarkoittaa lisäkuluja toisella. Eräs haastateltavista totesi, että lainopilliset ja taloustieteelliset lähestymistavat ovat usein enemmän esillä ja muiden tieteenalojen näkemykset ohitetaan helposti. Myös laadullisen ennakoititiedon ja heikkojen signaalien arvostusta pidettiin liian vähäisenä, josta maahanmuuton lisääntymisen yllätyksellisyyttä pidettiin esimerkkinä.

Tutkimustiedon hyödyntäminen voi olla päättäjistä hankalaa

Tutkimustiedon hyödyntäminen oli usean haastatellun päättäjän ja virkamiehen mielestä hankalaa. Tutkimustietoa on hankala löytää nopeassa aikataulussa, tieto on vaikeasti tulkittavaa ja tutkijat ja tutkimustulokset voivat usein olla keskenään ristiriitaisia.

Haastatteluissa nostettiin myös esiin se, että usein päättäjät halusivat tutkijoilta selkeitä päätösvaihtoehtoja, ennakoititietoja ja arvioita päätösten vaikutuksista. Useat haastatellut päättäjät ja virkamiehet olivat turhautuneita siitä, että tutkijat niin harvoin kykenevät toimittamaan tällaista päätösvalmistelussa arvostettua tietoa.

Erityisesti tutkijoiden puolelta kuitenkin korostettiin, että tieteellisen tutkimuksen ja tiedon luonnetta ei ymmärretä täysin ja että yleisesti ottaen poliittisen päätöksenteon puolella ymmärrys käy hatarammaksi. Tutkimustieto perustuu yleensä historialliseen dataan, sen sovellettavuus tulevaisuuden ennakointiin on rajallista, eikä tutkimuksen tarkoituksena useinkaan ole ottaa kantaa päivänpoliittisiin asioihin, vaan ennemminkin tarjota työkaluja ja pohjatietoa päätöksentekijöille.

Tutkimustiedon kokoaminen ja soveltaminen vaatii aikaa - uuden tutkimustiedon muodostaminen vielä merkittävästi enemmän. Nopeatempoinen päätöksenteko ei kiireellisyyden vuoksi tue kovin hyvin tutkimustiedon hyödyntämistä, eikä varsinkaan eri tieteenalojen yhteistyönä tuotettavan laajan tietopohjan ja kokonaiskuvan hyödyntämistä. Näin päättäjatkään eivät voi haastattelujen mukaan perehtyä syvällisesti asioihin - jonkinlaisena poikkeuksena ehkä pitkän ajan strategiat, kuten vaaliohjelmat ja hallitusohjelmat.

Kyseessä näyttäisikin olevan ristiriita tiedon tuottajien ja hyödyntäjien välillä siitä, minkälaista tutkimuksen tulisi olla. Erään haastateltavan sanoin: "Käyttäjä haluaa pikaruokaa, mutta tuottaja tuottaisi haudutettua pataa".

Tutkimustieto ja tutkijat vain yksi tiedon lähde

Osittain juuri tutkimustiedon hyödyntämisen haasteellisuudesta ja rajallisuudesta johtuen päätöksenteossa hyödynnetään paljon muunkinlaista tietoa. Lukuisat eri sidosryhmät kilpailevat siitä, kenen tärkeinä pitämiä asioita nostetaan päätöksenteon agendalle. Päätösvalmistelussa kuullaan tutkijoiden lisäksi etujärjestöjä, virkamiehiä, lobbareita ja muita asiantuntijoita ja sidosryhmiä. Myös medialla on suuri rooli siinä, mitä päätetään ja miksi. Useat haastatellut pitivät tätä luonnollisena myös edustuksellisen demokratian luonteen vuoksi, vaikka tutkimustiedon merkitystä mielellään korostettiin.

Päättäjän taustalla ja persoonalla nähtiin olevan suuri merkitys siihen, ketä päätösasioissa kuunnellaan. On luonnollista, että poliitikko kuuntelee omaa kannattajakuntaansa ja tahoja, joihin on syntynyt luottamus- ja yhteistyösuhteita. Mutta osaltaan kyse on myös päättäjänhalusta ja kyvystä hyödyntää tutkimustietoa.

Voidaan sanoa, että yhteiskunnallinen keskustelu ja myös tiedon tuottaminen on demokratisoitunut - yhä useampi taho voi osallistua päätöksentekoprosessiin ja toisaalta tiedon tuotantoprosessiin. Paradoksaalisesti tämä korostaa kuitenkin myös portinvartijoiden roolia, sillä lisääntyvä tiedon ja viestinnän määrä pakottaa erityisesti päätöksentekijät nojautumaan yksittäisiin tahoihin tiedon suodattajina.

Haastattelujen perusteella tutkimuksen tuloksia kannattaakin viestiä päätöksenteon eri sidosryhmien suuntaan, koska näillä on oma roolinsa päätöksenteossa. Muutamissa haastatteluissa korostettiin, että tutkittu tieto pitäisi julkaista avoimesti verkossa, josta eri sidosryhmät pääsisivät hyödyntämään sitä vapaasti.

Tutkimustietoa halutaan usein käyttää vain oman näkökulman perusteluun

Useat haastateltavat nostivat yhdeksi suurimmista haasteista sen, että näyttöpohjaisen päätöksenteon sijaan tutkimustietoa halutaan usein käyttää vain perustelemaan jo valmiiksi valittuja poliittikalinjauksia. Haastatteluista nousikin esiin näkemys, että poliittista päätöksentekoa vaivaa yksioikoisuus: useista asioista on muodostettu poliittinen kanta, joka halutaan ajaa läpi sen sijaan, että haluttaisiin lähteä selvittämään päätösten vaikutuksia tai vaihtoehtoja päätöksille. Päätösvalmistelussa käytetään tällöin vain omaa näkemystä tukevaa tietoa eikä olla valmiita siihen, että tehtäisiin tutkimustiedon laajoja synteesejä ja että kaikki asiaa koskevat tieto olisi avoimesti ja vapaasti saatavilla.

Tutkimustiedon valikoiva käyttö tulee haastattelujen perusteella esille erityisesti kysymyksissä, joissa on vahvoja poliittisia näkemyksiä. Näissä kysymyksissä tiedonsaannin rajoittaminen, näkökulmien valinta ja virkamiesvalmistelun tiukka poliittinen ohjaus ovat vallankäytön muotoja. Erilaista tietoa on kuitenkin yhä enemmän kaikkien osapuolten käytettävissä ja tämän myötä päätöksiä pitää pystyä perustelemaan entistä paremmin esim. opposition tai järjestöjen saamia tietoja vastaan.

Erään haastateltavan mukaan tiedon määrä itsessään voi pahentaa ongelmaa. Tämän sanoin: "Usein ratkaisu tietotulvaan päätöksentekoportaassa on olla välittämättä siitä kahdella tavalla: Jos tulee liikaa tietoa, niin siitä ei yksinkertaisesti välitetä tai jos tieto on päättäjän näkemyksen vastaista, niin siitä ei välitetä".

Haastatteluiden perusteella näyttääkin siltä, että tutkimustieto vaikuttaa parhaiten siinä vaiheessa, kun poliittisia kantoja ei ole vielä lyöty lukkoon ja kun halutaan aidosti selvittää erilaisia vaihtoehtoja ja vaikutuksia. Tämä on nykytilanteessa haaste, sillä tutkimustietoa haetaan päätöksenteon tueksi usein vasta loppuvaiheessa. Esimerkiksi eduskuntakuulemisiin pyydetään usein tutkijoita kertomaan näkemyksiä asiasta, mutta tässä vaiheessa tiedon vaikuttavuuden mahdollisuudet ovat vähäiset.

Järjestelmästä puuttuukin systemaattiset keinot, jolla tieto tuotaisiin mukaan päätöksentekoon. Niinpä tiedon merkitys riippuu paljolti päätöksentekijän henkilökohtaisesta kiinnostuksesta.

Näyttöpohjaisessa päätöksenteossa hyödynnettävän tiedon tarjonta riippuu tutkimusorganisaatioista, Suomen valtioneuvoston päätöksenteosta puhuttaessa eritoten yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten tuottamasta tiedosta. Tutkimusorganisaatioissa työskenteleviä tutkijoita ja näiden tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää kahdella eri tavalla.

Tietoa ja asiantuntemusta voidaan käyttää tuottamaan vastauksia joihinkin päätösvalmistelussa oleviin rajattuihin kysymyksiin (top-down- lähestymistapa). Toisaalta tutkimuksesta voidaan nostaa uusia näkemyksiä ja kysymyksiä, jotka vaikuttavat päätöksenteon agendaan (bottom-up- lähestymistapa).

Tutkijoita tarvitaan navigoimaan lisääntyvässä tietomäärässä

Tutkitun tiedon määrä kumuloituu ja joka vuosi syntyy valtavia määriä uusia tutkimustuloksia ja erilaisia raportteja. Tutkimustiedon lisäksi myös muunlaisen tiedon määrä lisääntyy. Erilaisia tietovarantoja ja hyödynnettävissä olevaa dataa on paljon ja määrä lisääntyy digitalisaation myötä. Datamuotoinen tieto avaa paljon mahdollisuuksia jatkokäyttöön, mutta jatkokäyttö myös vaatii työtä.

Myös kokemuksellisen tiedon merkitys oli joidenkin haastateltavien mielestä suurempi kuin aiemmin, osittain johtuen siitä, että tietotulvan myötä merkitysten antaminen tiedolle on tärkeää. Haastatteluissa korostui se näkemys, että päätöksenteossa tutkittu tieto on vain yksi tietolähde muiden seassa.

Näyttöön perustuvan päätöksenteon näkökulmasta olisikin tärkeää, että erilaisen tiedon luonne ymmärrettäisiin sekä päätösvalmistelussa että päätöksenteossa ja erilaista tietoa osattaisiin soveltaa sen luonteen mukaan. Myöskään tutkimustieto harvoin sellaisenaan antaa selkeitä päätösvaihtoehtoja tai yhtä ainoaa oikeaa ratkaisua, vaan sitä pitää soveltaa ja tulkita oikealla tavalla, samoin kuin dataa ja kokemuksellista tietoa. Tiedon tuottaminen myös päätöksentekoa tukevassa muodossa on sen hyödynnettävyyden kannalta erittäin oleellista.

Tästä useat haastatellut, varsinkin päättäjät, totesivat, että yksittäiset tieteelliset tutkimukset keskittyvät usein tiukasti rajatun tutkimuskysymyksen käsittelyyn tietyltä kannalta, kun taas päätöksentekotilanteissa tarvitaan laaja-alaista kokonaisnäkemystä. Konkreettisena esimerkkinä tästä eräs haastateltava nosti asuntopolitiikan. Hänen mukaan tutkimukset keskittyvät tyypillisesti tarkastelemaan asumista yhdestä, esimerkiksi elinkeinoelämän tai ympäristön näkökulmasta. Päätöksentekotilanteessa tulisi kuitenkin huomioida kokonaisuus. Eri näkökulmasta tehtyjen ja usein keskenään ristiriitaisten yksittäisten tutkimustulosten hyödyntäminen voi olla hankalaa ja kaikkeen aiheesta tehtyyn tutkimukseen tutustuminen yleensä mahdotonta. Niinpä päätöksentekoa tukevan tutkimuksen tulisi olla ennen kaikkea erilaisia näkökulmia kokoavaa.

Tutkijoilla tärkeä rooli myös yhteiskunnallisessa keskustelussa

Tutkijoiden panosta yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätösvalmisteluun kaivattiin haastatteluissa laajasti. Tutkijoilla on merkittävä rooli sekä olemassa olevan tutkimustiedon tulkinnassa ja tiivistämisessä, datamuotoisen tiedon ja kokemuksellisen tiedon hyödyntämisessä sekä uuden tiedon tuottamisessa päätöksenteon tueksi. Samalla tutkijoiden osallistumisen edessä nähtiin monia esteitä.

Tutkijat voivat usein osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun oman asiantuntemuksensa puitteissa. Se miten paljon tutkijalla on tarjottavaa, riippuu sekä tutkimusalasta että tutkijasta

itsestään. Asiantuntemus syntyy pitkäkestoisen työn ja panostuksen myötä. Koska päätöksenteon agenda on hankalaa arvioida etukäteen, on perustutkimuksella ja muulla päivänpolitiikasta riippumattomalla tutkimuksella tässä suuri merkitys. Näin synnytetään asiantuntijoita, jotka voivat nopeastikin vastata ajankohtaisiin aiheisiin ja myös nostaa päätöksenteon agendalle sellaisia ajatuksia ja näkemyksiä, jotka nousevat tutkimuksesta itsestään.

Tutkimusmaailma ei kannusta keskusteluun osallistumiseen

Useat haastatellut päättäjät, virkamiehet ja tutkijat korostivat yhtenä päätöksentekoa tukevan tiedon tuottamisen suurimpana ongelmana sitä, että tutkijat eivät välttämättä hyödy osallistumisesta yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että tutkimusmaailma painottaa yhä enemmän akateemisia julkaisuja meritoitumisen ja henkilökohtaisen suoriutumisen mittarina yhteiskunnallisen vaikuttamisen sijaan.

Akateemisella uralla eteneminen riippuu ennen kaikkea tieteellisten julkaisujen määrästä ja niiden vaikuttavuudesta tieteellisessä keskustelussa. Laajempi yhteiskunnallinen vaikuttavuus ei edistä yhtä lailla tutkijan uraa. Kärjistäen voidaan sanoa, että tutkijoiden kannustimet ohjaavat keskustelemaan muiden tutkijoiden kanssa - ei niinkään tutkimusmaailman ulkopuolisen yhteiskunnan kanssa.

Tiedon hyödyntämisestä päätöksenteossa kiinnostuneet haastatellut olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että tutkijoita pitäisi kannustaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja relevantin tutkimuksen tekemiseen. Yliopistojen kolmas tehtävä velvoittaa toki tähän, mutta useat haastateltavat nostivat esiin myös hyvien mittareiden puutteen. Niinpä tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei useinkaan seurattu edes instituutioiden tasolla puhumattakaan yksittäisistä tutkijoista tai tutkimusryhmistä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus kiinni myös asenteista ja taidoista

Henkilökohtaisten kannustimien puuttuessa yksittäisen tutkijan osallistuminen laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun jää riippuvaiseksi kunkin henkilökohtaisen kiinnostuksesta sekä osaamisesta. Haastattelussa kävi ilmi, että tämän takia osallistuminen on hyvin vaihtelevaa.

Osa tutkijoista on hyvin aktiivisia yhteiskunnallisia keskustelijoita, jotka haluavat olla mukana edistämässä päätöksenteon tietopohjaa ja tuomassa esiin tutkimukseen pohjautuvia näkemyksiä. Jotkut haastatellut katsoivat myös, että tuotetun tiedon pitää palvella päätöksentekijöiden lisäksi suoraan kaikkia sidosryhmiä virkamiehistä ja järjestöistä aina yksittäisiin kansalaisiin asti. Eräs haastateltava ehdottikin, että tutkimuksesta pitäisi aina tehdä yleistajuinen wikimuotoinen artikkeli, joka olisi kaikkien hyödynnettävissä.

Toisaalta taas joiltain tutkijoilta puuttuu osaamista tai tarvittavaa asennetta yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätösvalmisteluun osallistumiseksi. Usean haastatellun tutkijan mielestä heidän tehtävänä on tuottaa tietoa, mutta viestintä tai tutkimuksen vaikuttavuuden varmistaminen eivät kuulu heidän vastuulleen. Osittain tämän voidaan nähdä olevan seurausta kannustimien puutteesta - osittain tutkijoilta puuttuu myös taitoja ja välineitä viestiä ja vaikuttaa.

Tutkijoita ei useinkaan kouluteta viestimään omasta tutkimuksestaan tiedemaailman ulkopuolelle, ja tarvittavat taidot syntyvät vain käytännön kokemuksen kautta. Normaalien viestintätaitojen lisäksi hyödyllistä on myös kyky ymmärtää ja hyväksyä tutkimuksen ja esimerkiksi päätösvalmistelun tietotarpeiden luonteiden eroavaisuudet. Siinä missä asioiden problematisointi ja

kyseenalaistaminen on tiedemaailmassa hyve, on asioiden yksinkertaistaminen ja tiivistetyn vastauksen antaminen monesti tarpeellista tiedemaailman ulkopuolisessa viestinnässä.

Tutkimuksen ja päätöksenteon rajat halutaan pitää selkeinä

Vaikka tutkijoilta halutaankin parempaa viestintää ja yhteiskunnallisesti vaikuttavampaa tutkimusta, nousi kaikista haastatelluista sidosryhmistä myös näkemys, että tutkimus ja politiikka ovat kaksi erilaista ja erillistä toimikenttää, jossa kummassakin on omat tavoitteensa ja toimintatapansa. Erään haastatellun tutkijan sanoin: “Tutkijan tulee kantaa vastuu tutkimustiedosta ja päättäjän päätöksestä”.

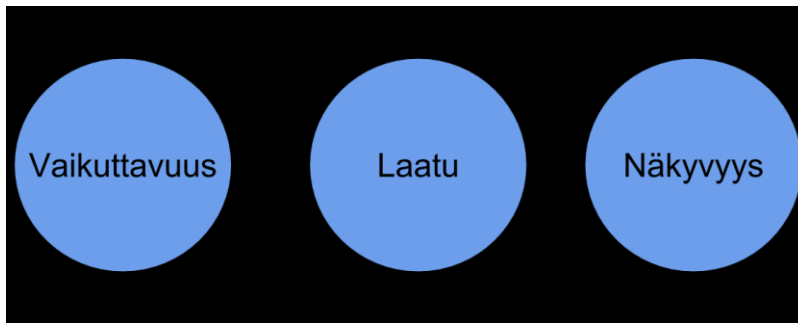
Tilanne on kuitenkin käytännössä kompleksisempi, sillä tiedon tuotantokaan ei ole täysin arvovapaata. Erään haastatellun mukaan harvoin nähdään sellaista tutkimusta, jossa haetaan mahdollisimman monipuolista näkökulmaa, vaan usein tutkijatkin pyrkivät viemään oman näkemyksen läpi, eikä tutkimuksissa aina etsitä vaihtoehtoisia tulokulmia tai pyritä kokonaisvaltaiseen ymmärrykseen. Tähän vaikuttaa esimerkiksi tutkimusmaailman kilpailullisuus, joka kannustaa siihen, että kilpailevan tutkijan näkökulmia ei välttämättä haluta tuoda esiin. Tämä pätee erityisesti silloin, kun muiden tutkimukset haastavat omia tuloksia. Lisäksi on tutkijoita ja tutkimusperinteitä, jotka korostavat neutraalin tutkimuksen olevan mahdotonta tai jotka kokevat tutkijan rooliin kuuluvan myös aktiivisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen, jolloin tutkija on usein myös vahvemmin poliittinen toimija. Tällöin roolien erottelu voi olla vaikeaa eikä sitä välttämättä koeta tarpeellisenä.

Usea haastateltava korosti, että kaikkea tutkimustietoa ei ole tarkoituksenmukaista tuottaa muodossa, joka vastaisi suoraan päätöksentekijöiden tarpeisiin. Päätösvalmistelun tarpeisiin varta vasten tilattu tutkimus on tästä toki poikkeus. On siis lupa odottaa, että tiedon hyödyntäjät osaavat itse prosessoida ja tulkita tutkimustietoa, mutta tutkimuksen tuloksia ja omaa asiantuntemusta tulisi haastateltavien mukaan viestiä aktiivisesti.

Aktiivisuutta toivotaan molempiin suuntiin

Useita haastateltuja tutkijoita huolesti se, miten vähän tutkimustietoa ja tutkijoiden asiantuntemusta hyödynnettiin päätöksenteossa. Moni tutkija koki, että päätösvalmisteluun ei näytä liittyvän järjestelmällistä tapaa lähestyä alan asiantuntijoita ja näin hyödyntää heidän tietojaan ja osaamistaan. Kokemusten perusteella yhteydenotot päätösvalmistelijoilta olivat satunnaisia ja perustuivat yleensä vanhoihin henkilösuhteisiin. Näin tutkijoiden asiantuntemuksen hyödyntäminen jäikin usein kiinni tutkijan omasta aktiivisuudesta, verkostoitumisesta ja viestintätaidoista.

Vaikka tutkijat siis toivoivat, että heitä lähestyttäisiin, asia nähtiin myös toisin päin. Eräs haastateltu päättäjät esitti, että tutkijoiden tulisi itse ottaa enemmän vastuuta näkyvyydestään. He itse tietävät parhaiten tuottamansa tiedon merkityksen ja sovellusmahdollisuudet, joten on myös tutkijoiden vastuulla, että muutkin ymmärtäisivät. Tiedon välittymisen haasteet nähtiin siis monisuuntaisina. Monien haastateltujen tutkijoiden mielestä on vaikea löytää oikeaa tahoja, jolle tietoa tarjota ja toisaalta useat päättäjät tuskailivat oikean tutkijan löytämisen vaikeutta.

Kuva 4-4. Tiedon vaikuttavuus

Jotta tutkimus voisi vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, se tulee myös saada näkyväksi päätöksentekijöille tavalla tai toisella. Kuten eräs haastateltava tiivistä, tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyy paitsi tiedon laadusta, myös sen näkyvyydestä.

Yleinen mielipide haastatteluissa oli, että tietoa ja asiantuntemusta useimpiin päätösasioihin löytyy Suomestakin, mutta sen hyödyntäminen on useista syistä hankalaa. Tutkimustieto ei välity päätöksentekoon, sillä selkeää rakennetta sen hyödyntämiseen ei ole.

Tutkimustieto harvoin sellaisenaan antaa päätösvaihtoehtoja tai yhtä ainoaa oikeaa ratkaisua, vaan sitä pitää soveltaa ja tulkita oikealla tavalla. Keskeisimmät tarpeet liittyvätkin siihen, miten tutkimustieto ja tutkimuksen kautta syntynyt osaaminen ja päätöksenteon tietotarpeet saadaan kohtaamaan. Tässä päätösvalmistelua toteuttavat virkamiehet ovat keskeisessä roolissa.

Tutkimustietoa voidaan tuottaa päätöksenteon tueksi, mikäli päätöksenteon tietotarpeet ovat tiedossa

Tutkittua tietoa voidaan tilata päätösvalmistelun tueksi, mikäli ymmärretään hyvin päätöksenteon tietotarpeet ja osataan määritellä tietotarve oikealla tavalla. Lisäksi tarvitaan riittävästi aikaa. Mikäli olemassa olevan tutkimuksen kokoaminen ja työstäminen tehdään huolella, se kestää, ja mikäli halutaan tuottaa aidosti uutta tietoa, aikaa ja resursseja tarvitaan selkeästi enemmän. Päätösvalmistelussa päätöksenteon ennakointi korostuu, jotta tietopohjaa ehditään rakentaa ennen varsinaista päätöksentekotilannetta. Erityisesti haastatellut tutkijat korostivat myös sitä, että hallinnon tilaaman tiedon lisäksi tarvitaan myös tutkijalähtöistä tietoa, joka ei ole sidottu päivänpolitiikkaan ja joka voi vaikuttaa politiikan agendaan laajemmin.

Haastatteluista syntyi näkemys, että tutkijoiden, päättäjien ja virkamiesten välille voi syntyä hedelmällinen dialogi, mikäli keskustelua käydään hyvissä ajoin, koska tuolloin tieto voi vielä vaikuttaa kantoihin ja puuttuvaa tietoa voidaan tilata tutkijoilta ennakoivasti. Yhtenä konkreettisenä ehdotuksena eräs haastateltava ehdotti tietoaalustaa, joka voisi rakentua tiettyjen päätöksentekoon liittyvien teemojen ympärille ja siten toimia tutkijoiden, päättäjien ja virkamiesten välisen keskustelun käyttöliittymänä. Alustalla tulisi olla näkyvissä päätöksenteon aikajana sekä kuvattuna tietotarpeet, jolloin tiedon tuottajat pystyisivät käynnistämään relevantteja hankkeita.

Päätöksenteon nopeus on myös haasteita myös päätösvalmistelulle. Haastatteluista nousi käsitys, että virkamieskunta tuo periaatteessa päätöksentekoon pysyvyyttä ja pidemmän linjan pohdintaa, mutta että käytännössä heidänkin aikansa perehtyä tutkimustietoon on rajallista. Työ on pirstaleista, asioita pitää valmistella nopeasti ja erilaista tietoa on tarjolla liikaa. Haasteena on muun muassa miten seuloa esiin hyödyllistä tietoa, mihin tietoon tarttua, miten erottaa hyvänlaatuisen ja

huonolaatuisen tiedon. Reaktio tietotulvaan voi olla vastaava kuin päätöksentekijöillä - hyödynnetään ainoastaan poliittista tahtotilaa tukevaa tietoa, eikä huomioida muunlaista tietoa.

Eräs haastateltava kuitenkin totesi, että virkamiehillä on vastuu tuoda esiin myös sellainen tieto, joka ei tue senhetkisen hallinnon tavoitteita. Tällä hetkellä virkamiehiä ei vaadita tekemään laajoja analyysejä. Ongelmaa pahentaa se, että usein virkamiehet hoitavat vuosia samaa kapean alan tehtävää, jolloin laajempi näkemys voi jäädä saavuttamatta. Eräs päättäjät painotti, että virkamiesten tekemä päätösvalmistelu pitäisi kuitenkin pohjautua tutkimustietoon ja että tietolähteiden ja vaikutuslaskelmien tulisi löytyä valmistelumateriaalista. Yksi haastatelluista tutkijoista myös ehdotti, että päätösten esittelyissä tulisi olla "laatuseloste" eli kuvaus siitä, mitä tietoa on käytetty ja miten ja mistä se on löydetty. Näin selviäisi myös, mitä tietoa ei ole käytetty.

Sattumanvaraisesta tiedon hyödyntämisestä pitäisi edetä systemaattisempaan toimintaan

Kyvykkyys hyödyntää tietoa päätösvalmistelussa vaihtelee henkilöittäin ja hallinnonaloittain - jos hallinnonalalla on tutkimuslaitos ja ministeriössä tutkimustaustaisia henkilöitä, on kyvykkyys hyödyntää tutkimusta keskimääräistä suurempi. Haastatteluissa kävi ilmi, että riippuu paljon myös valmistelevan virkamiehen henkilökohtaisesta osaamisesta ja kontakteista, miten tieto saadaan käyttöön. Eräs haastateltu päättäjät painotti, että tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa ei saisi olla näin sattumanvaraista. Hänen näkemyksen mukaan pitäisi rakentaa prosesseja, joilla tieto sidotaan päätöksentekoon systemaattisemmin ja tarvitaan yhteinen tietopohja, josta tietoa voitaisiin soveltaa kuhunkin tarpeeseen.

Toinen haastateltava peräänkuulutti tiedon tarvitsijoiden ja tuottajien foorumeja, mutta totesi samalla, että seminaarit henkilökohtaisten kontaktien tarjoamista eduista huolimatta vaativat liikaa aikaa. Päätöksentekijöille suunnatut tutkijoiden tapahtumat eivät ole olleet kovin suosittuja ja paikalle on yleensä tullut jo muutenkin aiheesta kiinnostuneet henkilöt. Tiedon laajemman hyödyntämisen edistämiseksi pitäisikin tarkastella erilaisten digitaalisten työkalujen käyttöä.

Haastatteluissa esitettiin myös, että päätösvalmistelun tietopohjan yhteiskehittämistä pitäisi parantaa. Päättäjien, virkamiesten ja tutkijoiden tulisi yhdessä miettiä mitä tietoa tarvitaan ja miten sitä tuotetaan. Tällainen vaatii kuitenkin sekä luottamuksellista suhdetta toimijoiden kesken että toiminnan riittävää resursointia.

Haastatteluissa kävi ilmi, että yhden hallinnonalan sisällä on mahdollista saavuttaa tilanne, missä oman tutkimuslaitoksen ja laajemman tutkimusyhteistyön kautta saadaan tutkimus valjastettua päätöksenteon tarpeisiin, rakennettua luottamusta tutkijoiden ja päätöksentekijöiden välille sekä dialogia päätösasioista tutkimustiedon valossa. Tilanne on kuitenkin hankalampi, mikäli päätösasiat vaativat useiden hallinnonalojen ja tieteenalojen välistä keskustelua. Tutkijapuolella korostettiin erityisesti tieteenalojen välisten raja-aitojen ylittämisen haastavuutta, sillä lähtökohtaisesti eri alat tarkastelevat samaa asiaa hyvinkin eri näkökulmista ja jo pelkän yhteisen käsitteistön ja kielen muodostumiseen voi kulua aikaa vuosia.

Tutkimustiedon tuotantoa ja soveltamista päätöksenteossa hankaloittaakin usein yhteisen kielen ja näkökulman puute. Tutkijoiden, virkamiesten ja poliitikkojen on välillä vaikeaa ymmärtää toisiaan, ja asioita tarkastellaan hyvin eri lähtökohdista. Sama ongelma on usein eri hallinnonalan virkamiesten ja myös eri tutkimusalojen tutkijoiden välillä. Hedelmällisen keskustelun ja yhteistyön edellytys onkin, että annetaan tilaa toisten näkökulmille ja pyritään ymmärtämään toisten käsitteistöä ja perusteluita. Haasteeseen voidaan myös vaikuttaa panostamalla henkilöiden

liikkuvuuteen eri sektoreilla ja eri tehtävissä sekä ottamalla monipuolisuus huomioon koulutuksessa ja rekrytoinneissa.

Tiedon välittämiseen ja yhteiskehittämiseen löytyy ratkaisuja

Haastatteluissa nostettiin esiin useita tapoja, joilla tutkimustieto saataisiin paremmin hyötykäyttöön. Yhtenä ongelmana tiedon löytämiselle ja hyödyntämiselle nähtiin tiedon julkisuuden ja käytettävyyden esteet. Tieto ei aina liiku sektoreiden tai hallinnonalojen välillä ja se voi olla salaiseksi luokiteltua tai maksumuurin takana. Tuorein tieteellinen tutkimus löytyy usein maksullisista alan erikoislehdistä. Lähtökohtana tulisikin olla se, että tiedon tulisi olla mahdollisuuksien mukaan avointa ja tutkimuksen open access -julkaistua, jotta tieto voidaan ylipäätään löytää ja jotta eri sidosryhmät voivat sitä myös hyödyntää ja arvioida. Virkamiesten päätösvalmistelun tietotarpeiden lisäksi haastatteluissa korostettiin usein myös kansalaisten ja muiden sidosryhmien oikeutta saada tietoa ja tutustua päätösten taustoihin. Yhteisen avoimen tietopohjan nähtiin mahdollistavan kansalaiskeskustelun ja näin paremmat päätökset.

Sekä päätöksenteon tietotarpeiden että tietopohjan tuominen esille ja helposti hyödynnettäväksi nähtiin tärkeänä asiana. Eräs haastateltu ehdotti, että tietoa tietystä teemasta tulisi kerätä samalle alustalle ja mahdollistaa tutkijoiden ja päätösvalmistelijoiden tiedonvaihto. Lisäksi esitettiin, että tiedon tuotannon näkökulmien monipuolistamiseksi tulisi aina ensin tehdä kooste olemassa olevan tiedon pohjalta ja selvittää mitä tiedetään sekä tuoda löydökset ja johtopäätökset keskusteluun ennen selvitysten julkaisemista.

Haastatteluissa nousi esiin myös idea ns. tiedekiihdyttämöstä: tietoa tulisi avata heti tutkimussuunnitelmaa tai rahoitushakemusta tehtäessä, jolloin tieto olisi heti hyödynnettävissä. Eräs tutkija painotti sitä, että yksinkertaisimmillaan tiedon viestintä voi olla sitä, että tutkimusartikkeli julkaistaan blogissa, jossa se on luettavissa ja kommentoitavissa - ja yhteiskehittäminen sitä, että pidetään tutkimuspäiväkirjaa blogissa ja otetaan muita asiantuntijoita mukaan prosessiin.

Haastatteluissa puhuttiin myös paljon tiedon tiivistämisestä. Päättäjät kaipaavat tietoa tiivistetyssä muodossa, mutta tiivistyksessä on vaarana se, että tiedon uudelleenkäytettävyys ja luotettavuus vaarantuvat. Onkin tärkeää, että tiivistyksiä ja tulkintoja tehtäessä viitataan aina lähteisiin, joissa laajempi tietopohja on kuvattu.

Päätelmät

Päätöksenteon parempi tietopohja nähdään tärkeänä asiana ja kiinnostus tutkimuksen hyödyntämiseen päätöksenteon tukena on vahva. Suomalaisessa yhteiskunnassa näkyvä luottamus tieteeseen heijastuu myös päätöksentekoon, jonka odotetaan pohjautuvan parhaan mahdollisen tiedon pohjalle. Myös päätöksiä kritisoidessa on hyvin tyypillistä nostaa esiin erilaisia tutkimustuloksia tai asiantuntijoita, joiden avulla perustellaan eriävää mielipidettä. Tutkimuksen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta onkin keskustelut viime aikoina enemmän ja tiedon merkityksen lisäämiseksi päätöksentekotilanteissa on tehty parannuksia.

Käytännössä tiedon hyödyntämisessä on huomattavan paljon vaihtelua. Tämä kävi ilmi jo edellisistä raporteista ja näkemys vahvistui haastattelukierroksen aikana. Jollakin hallinnonaloilla tai tietyissä kysymyksissä tutkimustiedon hyödyntäminen ja yhteisen tietopohjan luominen toimivat hyvin. Näillä hallinnonaloilla on usein omat sektoritutkimuslaitokset ja hyvät kontaktit tiedemaailmaan, jolloin tieto välittyy päätöksentekoon helposti ja toisaalta päätöksentekijöiden tietotarpeet liikkuvat sujuvasti tutkimusmaailmaan.

Toisaalta usein päätöksiä tehdään ilman selkeää tutkimusnäyttöä. Päätöksenteon ja tutkimuksen erilaiset aikajänteet tekevät tutkimustiedon hyödyntämisestä haastavaa. Päätäjät odottavat myös usein tutkijoilta selkeitä vastauksia, mutta toisaalta eivät kuitenkaan halua valmiiksi tehtyjä päätöksiä. Tiede ei useinkaan pysty tarjoamaan yksiselitteisiä ratkaisuja ja päätöksenteon lyhyt aikajänne tekee selkeiden vastausten tuottamisesta vielä hankalampaa.

Nykytilassa tiedon hyödyntämisen aste vaihtelee siis hyvin paljon riippuen päätettävästä asiasta, hallinnonalasta ja usein myös henkilöistä, joita päätöksentekotilanteessa on mukana. Systemaattisten ja kaikille yhteisten tiedon hyödyntämisen käytäntöjen, tapojen ja työkalujen puuttuessa päätösten tietopohja ei useinkaan ole riittävän hyvä, mutta tahtoa tilanteen parantamiseen tuntuu löytyvän.

Hankkeen kokeilut

--# tuolla nyt hackpadiin kirjoittamani lokakuun ohryyn toimitetut versiot --[Raimom \(keskustelu\)](#) 28. lokakuuta 2016 kello 09.41 (UTC)

Tunnistettuja uusia toimintatapoja

Tarvekartoituksesta ([hankkeen tehtävä 2](#)) saadaan haastatteluihin perustuvaa tietoa konkreettisista tarpeista ja tarvisijoista. Vertaamalla näitä tiedolla johtamisen menetelmistä ja työkaluista tehtyyn kirjallisuuskatsaukseen ([tehtävä 1](#)), voidaan tunnistaa vaihtoehtoisia kokeilumalleja. Kehitellyt mallit julkaistaan hankkeen ja sen sidosryhmien viestintäkanavissa.

Tunnistettuja uudenlaisia valtionhallinnon toimintamalleja ovat viime vuosina edustaneet:

- [Tulevaisuusseonteon](#) ja sen ennakoitavaiheen monipuoliset osallistumiskanavat verkossa ja reaali maailmassa (2012-2013). Kutsuttujen päätoimittajien blogit, selonteon verkkokomentointi ja verkkoraportin visuaalisuus näyttävät esimerkkiä verkon mahdollisuuksien hyödyntämisestä.
- Ympäristöministeriön ja Tulevaisuusvaliokunnan kokeilu maastoliikennelain valmistelun joukkoistamiseksi (2013). [Raportti](#) menetelmästä ja tuloksista suosittaa joukkoistamisen laajempaa käyttöönottoa.
- Valtion talousarvioesityksen [visualisointi](#) (2014) esittää tulot ja menot puun muodossa, haku- ja tarkennustoimintojen avulla (Tulevaisuusvaliokunnan kokeilu).
- Valtioneuvoston kanslian avoimena julkaisema hallitusohjelman [seurantadata](#) (2014-2015).
- FinICT-hankkeen [esimerkkejä joukkoistamisesta](#)

Tarkoitus ja tavoite

Tiedon visuaalisella esittämisellä monimutkaiset ja laajat asiakokonaisuudet on omaksuttavissa nopeammin kuin tiedon tekstuaalisella tiivistämisellä. Kokeilussa hankintaan informaatiomuotoilija määrääjäksi työskentelemään tukipalvelun tavoin valitulle organisaatiolle. Tavoite on löytää malli, jossa informaatiomuotoilun tuottama hyöty tiedolla johtamiselle on selvästi suurempi kuin palvelun / työsuorituksen hankintaan ja toimeksiannon tekemiseen kuluva kustannus, aika ja kulut huomioiden.

Toteutussuunnitelma ja lisätiedot

Siirry [informaatiomuotoilija talossa-kokeilun sivulle](#)

Avoin ja ketterä kilpailutus

Avoin ketterä kilpailutus informaatiomuotoilupalvelusta on päättynyt 6.11. Lue [ilmoituksemme tästä](#). Kilpailutuksen tulos julkaistaan nyt 1.12.2015. Lue arvioinnin tulos [täältä](#).

Avoin vaikutusarviointi

Kokeilu [avoimen päätöksentekokäytännön](#) soveltamisesta.

Tarkoitus ja tavoite

Tavoitteena on testata avointa arviointia tiedon jäsentämisessä ja jaetun ymmärryksen tuottamisessa. Aiheeksi valitaan jokin ajankohtainen, yhteiskunnallisesti merkittävä ja monimutkainen aihe, josta on kuitenkin mahdollista tuottaa muutamassa kuukaudessa hyödyllinen synteesi.

Toteutussuunnitelma ja lisätiedot

Avoin arviointi toteutetaan Opasnet-verkkotyötilassa. Tarvittaessa hyödynnetään myös muista osallistamisen välineitä, kuten Otakantaa-sivustoa tai Hackpadiä. TEM:in kanssa suunniteltava arviointikokeilu löytyy [täältä](#). Aiemmin arviointia luonnosteltiin [tänne](#).

Yhteiskirjoittaminen

Tarkoitus ja tavoite

Yhteiskirjoittamisella tarkoitetaan usean käyttäjän samanaikaista asiakirjan kirjoittamista verkon yli.

Kokeilussa otetaan yhteiskirjoittaminen käyttöön kokous-, pari- ja itsenäisessä työskentelyssä.

Tavoite on edesauttaa jaetun ymmärryksen syntymistä ja nopeuttaa tiedon jakamista.

Toteutussuunnitelma ja lisätiedot

Siirry [Yhteiskirjoitus-kokeilun sivulle](#).

Yhtäköyttä-kokeilut loppuraportti

Hankesuunnitelman mukaisia tiedolla johtamisen kokeilujen luonnoksia käsiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 18.11. 2015. Ohjausryhmä valitsi maahanmuuton ja turvapaikanhakijat niiden kantavaksi teemaksi, koska se oli ajankohtainen, haasteellinen ja vaatii nopeaa tietopohjan parantamista. Ohjausryhmä päätti ehdotuksen mukaan, että hankkeessa toteutetaan kolme kokeilua. Näiden lisäksi toteutettiin pienimuotoinen neljäs kokeilu, faktantarkistus, jonka idea ja toteutuspäätös syntyivät hankkeen muun työn ohessa. Kokeilut olivat:

1. **Informaatiomuotoilija talossa** -kokeilussa informaatiomuotoilijat visualisoivat mm. hallitusohjelman seurantatietoja, turvapaikanhakijoiden lähtö- ja kohdemaita sekä hakemusten käsittelyprosessia.
2. **Yhteiskirjoittamiskokeilussa** VNK:n kansallisen ennakointiverkoston koordinaattorit kokeilivat Tieken Muistiota (muistio.tieke.fi) toiminnan suunnittelun sisäisenä työvälineenä.
3. **Avoimen arvioinnin** kokeilussa etsittiin Otakantaa-kyselyllä konkreettisia toimenpiteitä maahanmuuttajien osaamisen hyödyntämiseksi suomalaisyritysten kansainvälistymisen vauhdittamiseksi. Kokeilunomistajana oli työ- ja elinkeinoministeriö.
4. **Faktantarkastuskokeilussa** tutkittiin reaaliajassa Ylen A2-keskusteluohjelman Turvattomuusillassa esitettyjen väitteiden todenperäisyyttä.

Yhteiskirjoittamisen, avoimen arvioinnin ja faktantarkistuksen kokeiluja yhdisti se, että niissä hyödynnettiin erilaisten verkkotyökalujen mahdollisuuksia monenkeskeiseen, hajautettuun vuorovaikutukseen. Informaatiokokeilussa taas luotiin uusia vuorovaikutuksellisia visualisointeja.

Kustannukset: Informaatiomuotoilua lukuunottamatta kokeilut tehtiin hankkeen omana työnä. VNK osti hankkeen toteuttaman avoimen ja ketterän kilpailutuksen perusteella ulkopuolisena asiantuntijapalveluna n. 1 kk työpanoksen informaatiomuotoilua Lucify Oy:n ja Koponen&Hildén Oy:n yhteenliittymältä.

Informaatiomuotoilija talossa -kokeilu

Tuotokset

1. Turvapaikkahakemukset maittain ja ajan mukaan [\[23\]](#)

Toimeksiantaja: [Migri](#)

Toimeksiantajan yhteyshenkilö:

Datalähde: [UNHCR](#), lisäksi Suomen osalta Maahanmuuttovirasto.

Tietoa visualisaation toteutuksesta: [\[24\]](#)

Tekijä: Lucify

Yhteyshenkilö: Ville Saarinen

Julkaisuajankohta 4.5.2016

Koodi [\[25\]](#)

Lisenssi: Copyright 2016 Lucify Ltd. Code released under the MIT license.

2. Turvapaikkahakemusten tilannekuva [\[26\]](#) (työversio)

Toimeksiantaja: Migri / Timo Leinonen, Raimo Pyysalo ja Sanna Sutter. Rajavartiolaitos / Erkki Matilainen

Datalähteet: UMA-tietokanta
Tekijä: Lucify
Yhteyshenkilö: Ville Saarinen
Video: [\[27\]](#)
Julkaisu: ei julkaistu vielä 4.5.2016; ei myöskään 10.10.2016.
Lisenssi:

3. Kansalaisturvallisuuden tila Suomessa [\[28\]](#),[\[29\]](#)

Toimeksiantaja: VN TEAS / Suomen pelastusalan keskusjärjestö
Toimeksiantajan yhteyshenkilö: Tuula Kekki
Datalähde:
Tekijä: Koponen & Hildén
Tekijöiden yhteyshenkilö: Jonatan Hildén
Julkaisu:
Lisenssi:

4. "Maahanmuutto & turvallisuus – arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle" -raportin julkistamistilaisuuden infografiikka

Toimeksiantaja: VN TEAS / Poliisiammattikorkeakoulu ja puolustusministeriö
Toimeksiantajan yhteyshenkilöt: Pirjo Jukarainen / POLMAK ja Kari Laitinen / PM
Datalähde:
Tekijä: Koponen & Hildén
Yhteyshenkilö: Juuso Koponen
Julkaisu: 4.5.2016 ei tiedossa, onko grafiikkaa julkaistu erikseen
Lisenssi:

5. Maahanmuuton tulevaisuuskuva

Tekijä: Koponen & Hildén
Yhteyshenkilö: Juuso Koponen
Datalähde: UNHCR statistical yearbook 2014

6. Hallitusohjelman seuranta [\[30\]](#) (aikajanat kärkihankkeiden ja reformien alla)

Visualisointi aloitettiin osana informaatiomuotoilija talossa -kokeilua vajaan kymmenkunnan työtunnin rajauksella, mutta rahoitettiin pääosin erikseen. Ensimmäisessä vaiheessa, keväällä 2016 visualisaatio käsitti hallituksen kärkihankkeet. Toisessa vaiheessa visualisaatio laajennettiin kattamaan koko hallitusohjelman käsittävän aineiston.

Toimeksiantaja: Valtioneuvoston kanslia / Ulla Rosenström

Datalähde:

Tekijä: Koponen & Hildén

Yhteyshenkilö: Juuso Koponen

Julkaisuajankohta:

Lisenssi:

Kokeilua seurasi lisäksi seuraavat kaksi erillisellä rahoituksella toteutettua visualisaatiota

7. Suomen sisäinen muuttoliike. [\[31\]](#)

Toimeksiantaja: TEM

Toimeksiantajan yhteyshenkilö: Annika Forsander

Tekijä: Lucify

Yhteyshenkilö: Juho Ojala / Ville Saarinen
Datalähde: Tilastokeskus
Julkaisuajankohta:
Lisenssi:

8. [Keskeneräinen projekti Migrille]

Tekijä: Lucify

Yhteenveto ja johtopäätökset

Informaatiomuotoilulle on selkeä, ääneenlausuttu tarve. Tämä ilmeni jo kokeiluideoita käsitelleessä ohjausryhmän kokouksessa, jossa todettiin, että tarpeesta oli puhuttu jo entuudestaan, ja idea herätti vilkkainta keskustelua.

Visualisaatioiden toteuttamisessa informaatiomuotoilijat neuvottelivat toimeksiannoistaan ja aineistojen saamisesta suoraan eri virkamiesten kanssa. Informaatiomuotoilijat kertoivat kokeneensa, että toimeksiantojen sopiminen oli epäselvää ja haastavaa, sillä heille aiheutti vaikeuksia tulkita kenellä on valta ja vastuu tehdä toimeksiantoja. Eri ministeriöiden edustajien kanssa asiominen erottautui informaatiomuotoilijoiden tottumuksista yritysmaailmassa tavanomaisesta vastuunjakomallista, jossa asiakasta edustaa yksi nimetty yhteyshenkilö.

Toisaalta voidaan kysyä, onko kokeilut ylipäätään tai informaatiomuotoilijakokeilu erityisesti viestitty puutteellisesti - aiheuttaako muodikkaaksikin noussut uusi ilmiö paljon lisätöitä suhteessa saatuihin hyötyihin, jos jokaisen kokeilun osalta joudutaan tekemään erikseen tapauskohtaisia ratkaisuja? Tällaisten tapauskohtaisten ratkaisujen haasteellisuus ja työteliäisyys korostui varsinkin kokeilujen aineistonhankintaan, aineistojen käyttölupiin ja julkaisuun liittyvässä päätöksenteossa. Kuvaavaa on, että kahden visualisaation suhteen päätöstä julkaisusta ei saatu syntymään informaatiomuotoilijoiden ministeriöiden toimeksiantojen yhteyshenkilöille esittämistä kyselyistä huolimatta (tilanne lokakuussa 2016). Tämä on ristiriidassa hankkeen tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden kanssa, joiden mukaan kaikki tieto tuotetaan lähtökohtaisesti avomesti verkkoon.

Visualisaatioita on hyödynnetty ministeriöiden omassa sisäisessä käytössä. Avaamisen vaikeus herättää kuitenkin huolen siitä, että tehdyn työn ja sinällään hyödyllisten visualisaatioiden potentiaali jää hyödyntämättä. Pelkkä sisäinen käyttö ei auta edistämään tiedonkulkua hallintorajojen yli, mikä olisi erityisen tarpeellista maahanmuuton kaltaisissa äkillisissä, kiireellisissä ja monimutkaissa asioissa.

Informaatiomuotoilijat kertoivatkin nopeasti huomanneensa, että toimeksiantoneuvoteluissa tulee korostaa lähtökohtaisesti visualisaatioiden rajaamista vain ministeriöiden sisäiseen käyttöön, jotta neuvottelut ylipäätään etenivät alkua pidemmälle. Johtopäätös on, että hallintokulttuurin tapa korostaa tiedon sensitiivisyyttä ja päätyä mieluummin tiedon julkaisematta jättämiseen kuin julkaisemiseen voi estää tietojohdamisen toteutumista. Samalla käytäntö voi aiheuttaa ulkopuolisille mielikuvan tiedon salaamisesta. Tällöin sidosryhmätkin ehkä jakavat haluttomasti omia tietojaan tällaisen toimijan kanssa, mikä mutkistaa tietojohdamista entisestään.

Samankaltaista havaintoa voi tarkastella lainsäädännön haasteena. Julkisen sanan neuvoston varapuheenjohtajana toimiessaan Timo Huovinen huomautti, että journalismin kannalta on ongelmallista, että virkamiehiä voidaan sanktioida salaisten tietojen julkaisemisesta, mutta toisin päin, julkisten tietojen salaamisesta sanktioiminen on äärimmäisen harvinaista ([32]).

Lainsäädännön arvioinnin tai sanktioimisen sijaan Yhtäköyttä-hankkeen omissa toimintatavoissa ja suosituksissa korostuukin tiedon lähtökohtainen avoimuus, joka toteutuu käyttämällä sitä edistäviä työkaluja ja menetelmiä. Ne esitellään tarkemmin hankkeen tiedolla johtamisen sisäänajosuunnitelmassa.

Informaatiomuotoilun tarpeesta ja hyödyllisyydestä on myös osoituksena, että hankkeen toimeksiantojen lisäksi kokeilun yritykset ovat saaneet mukana olleilta ministeriöiltä, TEM:ltä, UM:ltä ja VNK:lta kolme lisätyötilausta. Niissä toimeksiannot ovat syntyneet asiakas- ja tarvelähtöisesti. Kokeilun aikana informaatiomuotoilijat kuitenkin korostivat myös aineistolähtöistä lähestymistapaa. Taiteellista ja luovaa osaamista omaavina ammattilaisina infomuotoilijat olivat kiinnostuneita saamaan kokonaiskäsityksen kaikista tarjolla olevista aineistoista, jonka perusteella he pystyisivät arvioimaan, millaisia asioita ja aiheita pystyisi visualisoimaan ja millaisella työmäärällä. Tämän perusteella olla hyödyllistä, jos eri tietoaineistoilla olisi valmiiksi määritelty lisenssi tai käyttöoikeudet ja julkisuus/salassapidettävyyssaste. Ministeriöiden tulisi kartoittaa tietovarantonsa tästä näkökulmasta ja korjata mahdolliset puutteet.

Toinen suositus liittyy informaatiomuotoilun hankintaan. Kokeilun alussa nousi esiin, että selkeä tilaajan edustaja - toimittajan edustaja -vuoropuhelumalli olisi tehokkaampi toimeksiantojen sopimiseen kuin kokeilussa käytetty infomuotoilijoiden suora vuorovaikutus virkamiesten kanssa. Jo Informaatiomuotoilija talossa -kokeilun nimi viittasi lähtöjään siihen, että informaatiomuotoilija olisi hallinnon sisäinen resurssi IT-tukihenkilön tapaan, siis vaivatta ja läheltä löytyvä apu silloin kun sitä tarvitaan. Osittain kokeilun myönteisten kokemusten vaikutuksesta VNK rekrytoikin hankkeen loppupuolella työntekijän tähän tarpeeseen. Samalla kuitenkin kokeiluun osallistuneet yritykset ovat tehneet lisää informaatiomuotoilua alihankintana mukana olleille ministeriöille. Kustannustehokkuuden ja hallinnollisten käytäntöjen, kuten turvallisuusselvitysten aiheuttaman lisätyön hallitsemiseksi hankkeessa syntyi ehdotus informaatiomuotoilun puitemallista. Siinä kilpailutetaan ajottain joukko palvelua tarjoavia eri tekniikoita ja tyylejä hallitsevia informaatiomuotoilijoita, joilta eri ministeriöt voivat tilata infomuotoilua nopealla vasteajalla.

[Yhteiskirjoitus](#)

Yhteiskirjoituskokeilun taustalla oli Open Knowledge Finlandin hyvät kokemukset uudesta toimintatavasta, joka käsitteenäkään ei ole vielä kovin tunnettu. Yhteiskirjoittamisella tarkoitetaan monen käyttäjän pääsyä kirjoittamaan verkossa sijaitsevaa asiakirjaa. Se voi tapahtua samanaikaisesti tai asynkronisesti, jopa pitkien aikojen yli. Verkossa on näkyvillä aina viimeisin versio, kuten wikipediassa. Yhteiskirjoittamista kutsutaankin reaaliaikaiseksi wikiksi.

Kokeilunomistajaksi tulivat Kansallisen ennakkointiverkoston VNK:n virkamiehet. Kokeilu suunniteltiin pienimuotoiseksi välineiden testaamiseksi oikeassa käyttöyhteydessä. Kokeilun suunnittelu on dokumentoitu [Yhteiskirjoituskokeilu](#). **←# Tämä linkki oli siellä alkuperäisessä teidostossa josta tämän wikistin, pitäisikö sen olla tässä niin että tuohonkin dokumenttiin pääsee ihmiset käsiksi vai ei? --Heta (keskustelu) 24. lokakuuta 2016 kello 09.14 (UTC)**

Kestoksi suunniteltiin 1-2 kk kalenterikuukautta maaliskuusta huhtikuussa 2016. Kokeilun aloituksesta julkaistiin [tiedote foresight.fi -sivustolla](#).

Yhteiskirjoitustyökaluja oli ehdolla kolme vaihtoehtoa, Googlen Drive, Tieken ylläpitämä etherpad-sovellus osoitteessa muistio.tieke.fi sekä etherpadin pohjalta jatkoehitetty Hackpad, jota esimerkiksi Yhtäköyttä-hanke käyttää osoitteessa yhtakoytta.hackpad.com. Googlen palvelut eivät datan säilyttämissijainnin ja käyttöoikeuksien sekä -ehtojen puolesta soveltuneet

viranomaiskäyttöön. KEV valitsi välineeksi Tieken ylläpitämän etherpadin, koska se toteutti mahdollisimman suurta avoimuutta: sen käyttö ei vaadi rekisteröitymistä eikä kirjautumista kuten Hackpad.

Varsinainen yhteiskirjoituskokeilu toteutui pienimuotoisesti KEV:n sisäisenä käyttönä. Aiheesta myös keskusteltiin vähäisesti kansallisen ennakointiverkoston Yammer-kanavalla. Yhteiskirjoitusta ei hyödynnetty yhteistyössä ulkopuolisten osallistujien kanssa.

Yhtäköyttä-seminaarissa huhtikuussa 2016 järjestettiin työpaja yhteiskirjoittamisesta. Keskustelun mukaan menetelmään liittyy erilaisia käytännöllisiä ongelmia ja näkökulmia, jotka pitäisi ratkoa ensin. Näitä ovat

- versionhallinta, vaivaton palauttamisen mahdollisuus
- vastuunmäärittely sisällön oikeellisuuden suhteen
- käyttäjäoikeuksien asettaminen
- datan hallinta ja säilyttäminen
- tietoturva
- valmiiden asiakirjapohjien käyttäminen
- mobiilikäyttöliittymä

Työpajan keskustelun mukaan menetelmä voi mahdollisesti osoittautua hyödylliseksi erityisesti asiakirjojen eri versioiden hallinnan ja edestakaisen lähettämisen vaivan vähentämiseksi. Toiseksi yhteiskirjoittamisella voi olla annettavaa tiedonkulkun parantamiseen hallintorajojen yli.

Menetelmän hyödyntäminen ei sinällään lähtenyt yleistymään kokeilun vaikutuksesta. Sen tärkein anti oli kuitenkin havainto Ennakointiverkoston sivuilta, jossa Microsoftin Office 365 -asiakirjoja (word ja powerpoint) käytettiin avoimesti suoraan yhteiskirjoittamiseen soveltuvalla tavalla (kyseiset Office365-asiakirjat olivat Sitran julkaisemia). Tämä varmistui, kun kokeilun fasilitaattori muokkasi, rekisteröitymättä ja kirjautumatta sivustolle linkitettyjä asiakirjoja. Muokkaukset kohdistuivat puutteellisiin tai vanhentuneisiin tietoihin, kuten esimerkiksi ennakointiverkoston sidosryhmäkartoituksesta Muutos 2011 -puolueen poistamiseen eduskuntaryhmät -luettelosta. Toinen muokkaus oli ennakointiverkoston jäsenten määrän päivittäminen ajan tasalle.

Tällainen käyttö liittyy hankkeen aikana jalostuneeseen "laadullisen avoimuuden" käsitteeseen. Se viittaa joukkoistamisen kaltaiseen avoimuuteen, mutta suuren osallistujajoukon sijaan tavoiteltua on vähäinen, jopa erittäin pieni, yksittäinen määrällinen osallistuminen, jonka sisällöllinen vaikutus on myönteinen ja toivottavasti suuri. Ilman asiakirjojen lähtäkohtasta avoimuutta - kenen tahansa muokkusoikeutta verkossa - ennakointiverkoston sidosryhminä mainittaisiin todennäköisesti tälläkin hetkellä eduskuntaryhmä nimeltä Muutos 2011. Vaikka tällainen esimerkki voi kuulostaa epärelevantilta, se todistaa kuitenkin yhden yksinkertaisen seikan: mikäli kirjoitusoikeus hallinnon tietoihin on rajattu vain virkamieskäyttäjille, ei yleisöllä ole mahdollisuutta auttaa hallintoa ilman, että se tapauskohtaisesti vie virkamiesten työaikaa. Mutta jos käytetään avoimia ja yhteisöllisiä tiedontuotantovälineitä, on mahdollista, että kansalaiset, tutkijasta kokemusasiantuntijaan, voivat auttaa virkamiestä jonkin tietotyön tekemisessä ilman, että se kuluttaa virkamiehen työaikaa. Vaikka tällainen skenaario on ideaali, joka ei varmastikaan toteutuisi aina ja joka tapauksessa, se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö se voisi monissa yhteyksissä toimia.

Tarkempi kysymys kuuluukin, missä yhteiskirjoittamista voisi hyödyntää. Menetelmästä kannattaisi välittömästi alkaa kerryttää kokemuksia ainakin hallinnon sisäisessä käytössä. VN-TEAS-kontekstissa esimerkiksi ministeriöiden tietotarpeiden määrittely voisi tapahtua VNK:lla käytössä olevan Office 365:n avulla.

Havaintoa Office 365:n soveltuvuudesta yhteiskirjoittamiseen on testattu hanketoimijoiden toimesta hankkeen ulkopuolella. Hankejohtajan ja fasilitaattorin kokemukset ovat osoittaneet, että menetelmä toimii muuallakin, kuten partiolaisten suurleirin järjestämisen apuvälineenä ja tutkimusrahoitushakemusten kirjoittamisessa "hitaasti uutta teknologiaa omaksuvien" varttuneempien yliopistotutkijoiden kanssa.

Yhteiskirjoittamisen sovelluskohteet liittyvät kaikkeen arkiseen hallinnon tietotyöhön, jossa tarvitaan useiden ihmisten vuorovaikutusta esimerkiksi asiakirjojen, tiedotteiden, suunnitelmien, esityslistojen, pöytäkirjojen, raporttien ym. kirjoittamiseen. Kokeilussa selvisi, että edellytykset tähän ovat jo olemassa. Hanke suosittaa menetelmän rohkeaa kokeilua mahdollisimman monissa käyttökohteissa.

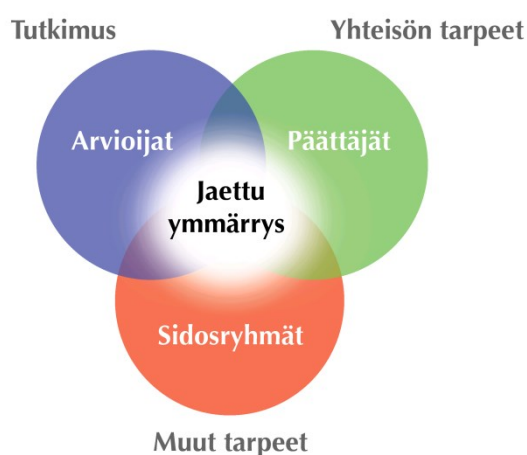
Suosituks

[Tiedolla johtamisen sisänajosuunnitelma](#) sisältää hankkeen tuottamat keskeiset suositukset päätösvalmistelun kehittämiseksi. Suositukset perustuvat myöhemmin raportissa kuvattuihin kirjallisuuskatsaukseen, tarvekartoitukseen ja kokeiluihin.

Sisänajosuunnitelmaan sisältyy kaksi uutta sosiaalista innovaatiota, jotka otetaan käyttöön valtioneuvoston työtä tukevassa päätösvalmistelussa ja tietotyössä. Nämä ovat a) tietotyön tavoitteeksi asetettava *jaettu ymmärrys* ja b) *tietokiteet* eli avoimet muuttujat tiedon kohteellisessa jäsentämisessä ja tulkitsemisessä.

Sisänajosuunnitelmassa esitellyt innovaatiot ja periaatteet perustuvat tutkimuskirjallisuuteen ja asiantuntijanäkemyksiin riskinarvioinnista, päätösanalyysistä, tieteen ja politiikan rajapinnasta (science-policy interface), yhteiskehittämisestä (co-creation) ja tieteidenvälisyydestä (transdisciplinarity). Tämänhetkinen versio ei sisällä viitteitä, mutta käytetty kirjallisuus ja aineisto löytyvät kirjallisuuskatsauksesta ja tarvekartoituksesta, jotka ovat myös Yhtäköyttä-loppuraportin osia.

Jaettu ymmärrys tietotyön tavoitteeksi

Jaettu ymmärrys tietystä aiheesta tarkoittaa tilannetta, jossa osallistujien näkemykset aiheesta sekä perustelut ja erimielisyydet on kuvattu niin hyvin, että tiedetään mistä ollaan samaa ja mistä eri mieltä, ja miksi. Päätöksentekoon liittyvissä aiheissa on olennaista kuvata sekä asiointilaa (*mitä on?*) että siihen liittyviä arvoarvostelmia (*miten pitäisi olla?*). Jaettuun ymmärrykseen on siten ikään kuin sisäänrakennettuna taipumus tarkastella tavoitteita ja ohjata toiminaa. Tässä suhteessa jaettu ymmärrys poikkeaa *kollektiivisesta tiedosta*, joka käsittelee asioita tietämisen näkökulmasta ilman ääneenlausuttua toiminnallista tavoitetta. Se myös poikkeaa konsensuksesta sikäli, ettei yhteisymmärrystä tai eriävien näkemysten saamista samaan rintamaan tavoitella.

Jaetussa ymmärryksessä ei vaadita, että kaikki pystyisivät kuvaamaan jokaisen henkilön ajattelun erikseen. Sitä edistää tehokkaasti (ja ison ryhmän osalta on välttämätöntä), että sitä työstetään ja kuvataan kirjallisesti, joskin se toki sallii kaikki muutkin kommunikaation muodot. Silloin kaikkien ei tarvitse käydä dialogia kaikkien muiden kanssa, vaan jokainen voi keskittyä osallistumaan **trialogian** mukaisesti yhteisen kuvauksen tekemiseen ja omaksumiseen. Kirjallinen kuvaus on yhdenmukainen jaetun ymmärryksen kanssa silloin, kun jokainen myöntää, että kuvaus sisältää totuudenmukaisesti myös hänen ajattelunsa aiheesta.

Jaettu ymmärrys valtioneuvoston tietotyössä

Jaetun ymmärryksen mukaisessa päätösvalmistelussa esimerkiksi lakia kirjoitettaessa ei riitä, että syntyy lakiteksti ja sen sisällölle pätevät perustelut. On kuvattava myös, mitä muita perusteltuja näkökulmia asiasta oli ja mitkä olivat niiden perustelut. Jopa sellaiset näkökulmat kuvataan, jotka on vakavalla mielellä esitetty mutta jotka valmistelun aikana osoittautuivat perusteettomiksi. --# Yhteiskuntatieteissä tämän vaatimuksen toteutumista on kutsuttu julkisuuden synnyksi. Ensin se tapahtui lehdistön kautta (Habermas: Julkisuuden rakennemuutos), nyt sosiaalisessa mediassa. Arkistotieteessä taas keskustellaan siitä, kenen ääni näkyy ja kuuluu julkisen vallan asiakirjojen kautta. (Henttonen 2015) Synteesi on, että julkisen vallan asiakirjat tulisi kytkeä julkisuuteen. - **Raimom (keskustelu) 15. lokakuuta 2016 kello 08.35 (UTC)** Tämä on tärkeää, jotta vältettäisiin niiden esiinnouseminen uudelleen, kun mukaan tulee henkilöitä, jotka eivät tunne valmistelun aiempia vaiheita. Tämä voi olla hyväksyttävyyden takia tärkeää myös kansalaisille tai muille tahoille, jotka eivät ole lainkaan valmistelussa mukana.

Jotta jaetun ymmärryksen kuvaaminen käytännössä onnistuisi, päätösvalmistelulle tarvitaan uudenlainen, avoin verkkotyötila. Se voi olla kokonaan avoin (internetissä) tai tilanteen vaatiessa avoin vain valmisteluun osallistuville. Menetelmän kokeilun kannalta täysin avoin valmistelu olisi opettavaisinta.

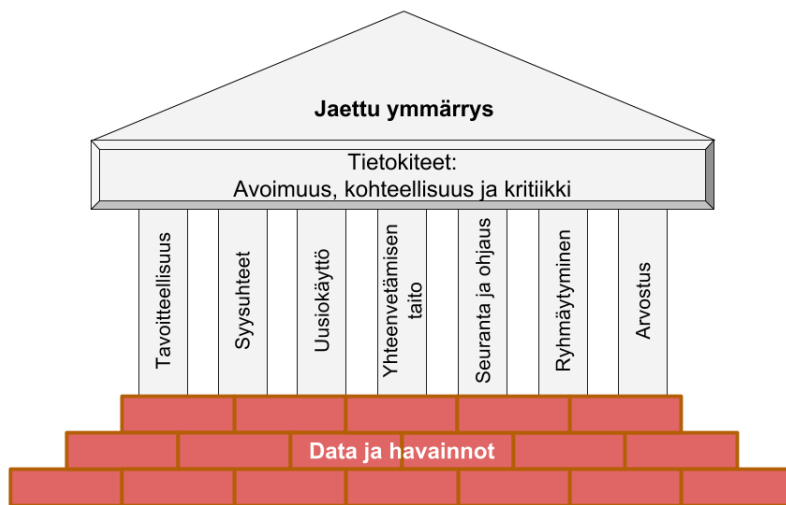
Lisäksi on toimittava kohteellisesti eli jokaiselle erilliselle asialle avataan oma sivu verkkotyötilaan, ja kaikki asiaan liittyvä materiaali liitetään kyseiseen sivuun riippumatta siitä, kuka tiedon on tuottanut. Asian rajaus selkeytetään määrittelemällä asialle tutkimuskysymys, ja työn tarkoituksena on tuottaa kysymykseen paras mahdollinen vastaus. Siirrytään siis henkilöön sidostusta tietorakenteesta asiaan sidottuun tietorakenteeseen. Näin kaikilla valmisteluun osallistuvilla on käytettävissään sama tieto ja työkalut, ja he pystyvät arvioimaan, mitä tietoa jaetun ymmärryksen tavoitteesta vielä puuttuu. Lisäksi valmistelun aikataulu ja tehtävälista avataan, jotta asian seuraaminen helpottuu. Erillisiä tehtävälistoja vältetään, koska ne estävät tiedon leviämistä.

←# **Toimenpiteet on mietittävä kokonaan läpi kriittisesti ja haettava realismia. ### --Jouni Tuomisto (keskustelu) 5. marraskuuta 2016 kello 15.05 (UTC)**

Jaetun ymmärryksen tavoite luo siis seuraavat toimenpide-ehdotukset:

- Toimenpide 1. Jaettu ymmärrys otetaan ääneenlausutuksi tavoitteeksi niissä hankkeissa, joissa sisäänajosuunnitelmaa aletaan toteuttaa.
- Toimenpide 2. Hankkeiden valmistelutyö toteutetaan avoimessa verkkotyötilassa. Muitakin työkaluja voi edelleen käyttää, mutta kaikki tieto tuodaan heti myös verkkotyötilaan.
- Toimenpide 3. Asiat jäsennetään verkkotyötilaan kohteellisesti eli asian mukaan, ja asioille määritellään tutkimuskysymykset.
- Toimenpide 4. Hankkeesta vastaava avaa hankkeen aikataulun ja tehtävälisan avoimesti nähtäväksi ja ylläpitää niitä hankkeen ajan.

Jaettu ymmärrys uuden toimintamallin ydintavoitteeksi

Yhtäköyttä-periaatteet ja niiden merkitys jaetun ymmärryksen tuottamisessa havaintoaineistoista.

Tieteellisestä ja poliittisesta, tiedon hyödyntämistä käsittelevästä kirjallisuudesta nousee esille useita erilaisia tavoitteita ja periaatteita, mutta yleensä ottaen ajattelu on menossa kohti tieteelliseen ymmärrykseen ja osallistamiseen perustuvia tavoitteita. Näistä megatrendeistä ja muista kirjallisuudessa johdonmukaisesti esiintyvistä tavoitteista olemme jalostaneet yhden ydintavoitteen, joka nähdäksemme tiivistää asioita käyttökelpoiseen ja konkreettiseen muotoon:

Päätösten valmistelussa on pyrittävä jaettuun ymmärrykseen. Jaettu ymmärrys tarkoittaa tilannetta, jossa eri osapuolten näkemykset on kuvattu niin kattavasti, että on tiedossa, mistä päätökseen liittyvistä faktoista ja arvoista ollaan samaa mieltä, mistä eri mieltä ja miksi. Jaetun ymmärryksen avulla pitäisi siis pystyä ennakoimaan, minkä päätösvaihtoehdon joku osapuoli valitsisi ja miksi.

Ajatus on toki radikaali laajamittaisesti sovellettuna, ja täysin vastaikkaistakin näkemystä on nyky-Suomessa kannatettu (eli päätöksestä puhutaan julkisesti vasta, kun päätös on tehty). Kuitenkin oma kokemuksemme on ollut, että jaetun ymmärryksen idea on ollut a) helposti ymmärrettävissä ja siksi hyödyllinen ajattelun ohjaaja, b) pienehköjen, luottamukseen perustuvien ryhmien toiminnassa tehokas tapa löytää kokonaisyödyllisiä ratkaisuja, c) tehokas tapa tunnistaa epäonnistuneiden päätösvalmisteluprosessien virheitä. Toisin sanoen jos päätösvalmistelussa epäonnistutaan, pystytään jaetun ymmärryksen avulla analysoimaan ja tunnistamaan asioita, jotka olisi voitu tehdä

toisin, ja siten ehkä välttää ongelmat.--# Evidenssinnä esitettäköön myös, että pyynnöstä tai oma-aloitteisesti Yhtäköyttä-hankkeen tutkijat ovat aiemmin suosittaneet avoimen arvioinnin mukaiseen päätöksentekokäytäntöön siirtymistä eri organisaatioille viime vuosina, jotka ovat 100%:sti jättäneet ehdotetut uudistukset tekemättä. Kaikkien näiden organisaatioiden päätöksentekokulttuuri kärsii edelleen samoista ongelmista kuin aiemmin: aika ei riitä tarpeeksi laadukkaaseen valmisteluun, kaikkea tarvittavaa tietoa ei saada koottua, päätöksentekijät eivät ehdi paneutua valmisteluaineistoihin, kaikkien osapuolten kannat eivät tule tasapuolisesti huomioiduksi, ulkopuolisten voi olla vaikea seurata päätöksentekoa ja osallistua perustellusti tai oikea-aikaisesti. Kuitenkin OKFFI ry:n päätöksenteossa ja THL:n Tuomiston tutkimushankkeissa on noudatettu avoimen arvioinnin menetelmää, eivätkä ne kohtaa samoja perinteisiä ongelmia, vaan ovat nousseet korkeammalle tasolle. [Raimom \(keskustelu\)](#) 15. lokakuuta 2016 kello 09.19 (UTC)

Päätöksenteon tukemisen menetelmät ja työkalut ovat kehittyneet niin, että voimme soveltaa jaettua ymmärrystä laajamittaisesti ja siten testata, vältetäänkö ongelmat ja paraneeko päätöksenteko oikeasti. Tämä kirjallisuuskatsaus tarjoaa tällaiseen toimintaan välineitä.

Tietokiteet tukemaan tulkintoja

Tietokiteet ovat internetissä jaettuja ja joukkoistetusti tuotettuja tietosivuja, jotka vastaavat täsmälliseen tutkimuskysymykseen tieteellisin perustein. Tietokiteen tarkoituksena on vastata perustellusti siinä esitettyyn tutkimuskysymykseen. Tietokiteitä käytetään erityisesti [Opasnet](#)-verkkotyötilassa. Tietokiteitä ovat esimerkiksi [arviointi](#), [muuttuja](#) ja [metodi](#).

Tietokiteet ovat internetissä jaettuja ja joukkoistetusti tuotettuja tietosivuja, jotka vastaavat täsmälliseen tutkimuskysymykseen tieteellisin perustein. Ne muistuttavat Wikipedia-artikkeleita sikäli, että niidenkin tuottamiseen voi vapaasti osallistua ja sisällölliset erimielisyydet ratkaistaan keskustelemalla. Kuitenkin ne myös poikkeavat olennaisilla tavoilla erityisesti siksi, että tietokiteen tarkoituksena on vastata perustellusti siinä esitettyyn tutkimuskysymykseen. Ne voivat myös sisältää uutta tietoa ja julkaisemattomia havaintoja, ja sivulla voidaan käydä tieteellistä väittelyä. Viimeinen sana ei Wikipedian tapaan perustu vakiintuneeseen julkaistuun tietoon arvostetussa lähteessä vaan tieteellisin perustein käytyyn kriittiseen keskusteluun havainnoista ja niiden merkityksestä vastauksen kannalta.

Tietokiteet ovat mm. [arviointien](#) peruselementtejä. Ne kuvaavat aina jotakin todellisia ilmiötä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi fyysisten ilmiöiden kuvaukset, kuten altistus jollekin kemikaalille, mutta myös väestön mielipidejakauma maahanmuuton suhteen. Tietokiteiden perusluonteeseen kuuluu, etteivät ne ole lopullisia, vaan niiden sisältö kehittyy tiedon ja niiden parantamiseen käytetyn työn lisääntyessä. Tietokiteet eivät myöskään ole sidottuja mihinkään tiettyyn arviointiin, vaan niitä voi käyttää useiden arviointien osana. Poikkeuksena tästä ovat arvioinnit, jotka itsekin ovat tietokiteitä, jotka tuotetaan tietyn päätösprosessin tarpeita varten ja joiden vastaus ei muutu arvioinnin valmistuttua (vaikka arvioinnin sisältämät muuttujat ehkä muuttuvatkin). Tietokiteitä kutsutaan myös muuttujiksi niiden vaikutusarvioinnissa saaman roolin takia. Sanalla muuttuja on kuitenkin niin monta eri merkitystä, että haluamme tässä yhteydessä käyttää tietokidettä.

Tietokiteen eräs ominainen piirre on sen standardoitu rakenne, joka mahdollistaa arviointimallien tai erilaisten nettisovellusten rakentamisen sen päälle. Eli vaikka sen sisältö päivittyy tiedon parantuessa, se pysyy jatkuvasti vakioidussa koneluettavassa muodossa. Yleensä vain raakadata on enemmän tai vähemmän standardimuodossa, kun taas datan pohjalta tehdyt tulkintoja sisältävät tietotuotteet ovat lähes poikkeuksetta ihmisille - ei koneille - suunnattuja, kuten artikkeleita tai

raportteja. Tietokide onkin harvinainen tieto-oliotyyppi: se on sekä koneluettavassa että ihmisen luettavassa muodossa oleva tulkinta jostain täsmällisestä aiheesta.

Tietokiteitä on erilaisia eri käyttötarkoituksiin, ja niitä on tarkemmin kuvattu mm. sivuilla [muuttuja](#), [arviointi](#) ja [metodi](#) sekä vastaavilla englanninkielisillä sivuilla [variable](#), [assessment](#) ja [method](#). Tässä kuitenkin on lyhyesti kuvattu joitakin tietokiteiden tärkeimpiä ominaisuuksia.

- Tietokiteet vastaavat johonkin täsmälliseen tutkimuskysymykseen.
- Tietokiteiden vastaus on avointa dataa. Siitä on tarjolla myös ihmiselle helppolukuinen tiivistelmä.
 - Vastaus sisältää kaikki ne vaihtoehdot, joita ei perustelluista syistä ole voitu hylätä. Se siis sisältää myös täsmällisen kuvauksen vastauksen epävarmuudesta. Käytännössä tämä tarkoittaa todennäköisyysjakaumaa.
- Tietokiteiden perustelut sisältävät kaiken sen tiedon, joka tarvitaan vakuuttamaan kriittinen lukija vastauksen hyvyydestä. Vahvat perustelut nojaavat aina havaintoaineistoon eli dataan. Heikot perustelut, kuten asiantuntijuuteen vetoaminen, ovat sallittuja mutta häviävät vahvoille perusteluille.
- Tietokiteiden sisältö tuotetaan joukkoistamalla. Kuka tahansa saa osallistua.
- Tietokiteissä pyritään [jaettuun ymmärrykseen](#) eli tilanteeseen, jossa eri osapuolten näkemykset on kuvattu niin kattavasti, että kyseiset osapuolet itse pitävät kuvausta riittävänä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki näkemykset hyväksytään: niiden on oltava sopusoinnussa havaintojen kanssa. Hylätytkin näkemykset pidetään osana perusteluja, vaikkeivät ne vaikuta lopputulokseen. Näin vältytään jankutukselta, kun uudelleenlämmitetty keskustelu voidaan lopettaa: "Tuo näkemys on jo osana tietokidettämme ja vaikuttaa vastaukseen ansaitsemallaan painoarvolla."
- Asioiden saama painoarvo riippuu siis niiden tieteellisestä arvosta. Ei-tieteellisiä asioita kuten uskonkysymyksiä tai kuvitteellisia universumeja (esim. Pokémon tai Harry Potter) ei käsitellä, ellei keskustelua voi käydä todelliseen havaintoaineistoon perustuen. Esimerkiksi arvokysymyksiä käsiteltäessä voi vedota filosofiseen tai psykologiseen tutkimukseen tai siihen, minkä arvojen kannattajiksi ihmisten havaitaan ilmoittautuvan.

Miksi tietokiteitä kannattaa käyttää?

Tietokiteiden käyttö perustuu ajatukseen, että ne voivat toimia yhteiskunnallisesti merkittävien asioiden yleiskäyttöisinä tiivistelminä. Monista poliittisesti kiihkeistä aiheista leviää sosiaalisessa mediassa tunteissa valtavia määriä tietoa, jonka todenperäisyys tai aiheeseen liittyminen voi olla väritynyttä tai täysin virheellistä. Käytännössä tätä ilmiötä ei ole mahdollista pysäyttää, vaikka käytössä olisi armeija trollauksen vastustajia, jotka jatkuvasti osallistuisivat nettikeskusteluihin ja korjaisivat siellä esiintyviä virheitä. Tietokiteet tarjoavat toisen lähestymistavan: konkreettiseen ja tärkeään kysymykseen esitetyn tieteelliseen tietoon perustuvan, punnitun vastauksen, joka on jatkuvasti löydettävissä samasta paikasta ja joka päivittyy tiedon parantuessa. Ajatus on, että on tärkeämpää tarjota luotettavaa tietoa niille, jotka sitä aktiivisesti etsivät, kuin yrittää pakottaa sitä niiden kurkkuun, jotka eivät ole kiinnostuneita tai jopa haluavat tahallaan ymmärtää väärin. Jää yhteiskunnan poliittiseksi kysymykseksi se, kumpi ryhmä saa enemmän vaikutusvaltaa itse päätöksenteossa. Tietokiteet on siis suunniteltu yhteiskuntaan, jossa valheesta kiinni jääminen johtaa häpeään ja perättömien tietojen käyttö sanoman poliittisen painoarvon surkastumiseen. Kaikki yhteiskunnat eivät toki ole tällaisia, mutta jos kritiikinkestävää tietoa ei edes saada tuotettua tehokkaasti kaikkien saataville, poliitikkojen on hankala sitä hyödyntää, eikä kansa voi sen hyödyntämistä vaatia.

Toistaiseksi käytännön kokemukset tietokiteiden tuottamisesta ja varsinkin käytöstä päätöksenteossa ovat vähäiset. Kuitenkin on jo nähty, että niiden käyttäminen tutkimustiedon

tiivistämisessä on mahdollista ja että niiden avulla on pystytty selkeyttämään tutkimuksen sisäisiä tai tutkimuksen ja päätöksenteon välisiä kiistoja. Tietokiteiden tuottaminen perustuu vakiintuneisiin tieteellisiin periaatteisiin, joten sikäli niihin liittyvät ongelmat ovat pikemmin käytännön hankaluuksia kuin periaatteellisia.

Tietokiteet päätösvalmistelun apuna

Lainvalmistelun tueksi on viime aikoina pyritty tekemään vaikutusten ennakoarviointia. Tämä onkin tarpeen, ja sen osaamista ja resursointia on syytä edelleen kehittää. Apua tähän työhön tarjoavat tietokiteet eli avoimet muuttujat. Niiden toimintaidea ja rakenne mahdollistavat sen, että ne ovat suoraan tai ainakin helposti hyödynnettävissä uuteen, samantapaiseen arviointiin. Tämä säästää resursseja ja parantaa sisällön laatua.

Valtion sektori- ja asiantuntijalaitoksilla on laajat resurssit ja hyvä asiantuntemus alallaan. Niiden toimintarytmi sopii kuitenkin huonosti lainvalmistelun nopeaan tempoon, --# ihmisten kommenttien ja arvojen koneellinen analysointi -Chaos Architects/HappyCity? [Raimom \(keskustelu\)](#) 15. lokakuuta 2016 kello 09.08 (UTC) ja niinpä on vaikea saada konkreettista ja kattavaa asiantuntijatukea juuri silloin, kun sitä tarvitaan. Tietokiteet voivat auttaa tässäkin, koska ne ovat nimenomaan päätösten vaikutusarviointiin rakennettuja asiantuntijatiedon palasia.

Tähän mennessä tällaisia tietokiteitä on tuotettu hyvin harvoin, vaikka niiden tuottamiseen edellytyksiä olisikin. Esimerkiksi voi ottaa vaikkapa Simuloitu Suomi - eli Sisu-mallin. Se on kattava mikrotaloudellinen kuvaus verotuksen ja sosiaaliturvan vaikutuksesta Suomen väestöön. Se on kuitenkin monimutkainen ja laaja malli. Suomessa on vain muutama asiantuntija, jotka pystyvät lainkaan käyttämään sitä muutaman päivän varoitusajalla. Suurin osa mallin tiedoista on siis hyödynnettävissä vain, jos joku näistä asiantuntijoista ehtii käyttää mallia juuri silloin, kun tietoa tarvitaan. Erityisenä ongelmana tällä hetkellä on mallin vaatima väestödata, joka tietosuojasyistä ei ole muiden käytettävissä.

Ratkaisuna tähän esimerkkiongelmahan olisi se, että todellisen väestödatan sijasta käytetään tilastollisilta ominaisuuksiltaan vastaavaa keinodataa, johon ei liity tietoturvaongelmia. --# Esimerkiksi <https://trello.com/c/QDUAzr5A/6-replicax> [Raimom \(keskustelu\)](#) 15. lokakuuta 2016 kello 09.11 (UTC) Silloin malli voitaisiin rakentaa avoimesti internetissä toimivaksi ja sellaiseksi, että siitä voisi kuka tahansa ajaa eri osamalleja tai etsiä malliajajien tuottamia yksityiskohtaisia tietoja. Kun käyttäjien määrä kasvaa, myös osaamisen määrä kasvaa ja asiantuntijuuden hartioiden leventäminen. Tämä on mahdollista, jos malli päivitetään sellaiseksi, että se koostuu tietokiteistä.

Tutkimuslaitokset yleensäkin voisivat suunnata toimintaansa siten, että yhdeksi keskeiseksi tuotteeksi (asiantuntijaraporttien ja tieteellisten julkaisujen lisäksi) nostetaan tietokiteet.

Tietokiteiden käyttö luo seuraavat toimenpide-ehdotukset:

- Toimenpide 5. Valtioneuvoston kanslia ja tutkimuslaitokset kokeilevat yhdessä tietokiteiden tuottamista valituissa päätösvalmisteluprosesseissa tai VN-TEAS-hankkeissa.
- Toimenpide 6. Tietokiteiden tuottamiseen annetaan koulutusta asiantuntijoille yli sektorirajojen.

- Toimenpide 7. Valitaan lainvalmisteluhanke, jonka ennakoarviointi toteutetaan käyttämällä tietokiteisiin perustuvaa vaikutusarviointia. Kokeilun opetukset otetaan käyttöön uusissa hankkeissa.
- Toimenpide 8. Jokin merkittävä päätöksenteon tukimalli (kuten Sisu-malli tai talousmalli) muutetaan internetissä toimivaksi avoimeksi malliksi. Samalla kerätään kokemuksia laajan ja monimutkaisen mutta päätöksenteon kannalta monikäyttöisen mallin kehittämistä ja avoimesta käytöstä.

Tietokiteet synnyttävät jaettua ymmärrystä

Jaetun ymmärryksen syntyminen edellyttää useita erilaisia asioita ja toimintaa. Kuitenkin kolme periaatetta näyttää olevan ylitse muiden, koska ne ovat aina läsnä kun jaettua ymmärrystä on syntynyt, ja niiden puute näyttää liittyvän epäonnistumisiin jaetun ymmärryksen syntymisessä. Nämä ovat avoimuus, kohteellisuus ja kritiikki.

Jaettu ymmärrys

Tilanne, jossa eri osapuolten näkemykset on kuvattu niin kattavasti, että on tiedossa, mistä päätökseen liittyvistä faktoista ja arvoista ollaan samaa mieltä, mistä eri mieltä ja miksi. Jaetun ymmärryksen avulla pitäisi siis pystyä ennakoimaan, minkä päätösvaihtoehdon joku osapuoli valitsisi ja miksi.

Avoimuus

Kaikki tieto on kaikkien nähtävillä koko ajan. Kuka tahansa voi osallistua työn tekemiseen missä vaiheessa tahansa ja vaikuttaa lopputulokseen. Vain osallistumisen sisältö ja laatu ratkaisevat, ei osallistujan asema.

Kohteellisuus

Tuotos kirjoitetaan siten, että ajantasainen luonnos on jatkuvasti löydettävissä samasta paikasta. Myös muokkaukset tehdään samaan luonnokseen niin, ettei rinnakkaisia versioita synny.

Kritiikki

Tuotos on jatkuvasti kommentoitavissa ja kritisoidavissa, ja pätevä (eli [tarkempien sääntöjen](#) mukaan hyväksyttävä) kritiikki huomioidaan sisällössä.

Tietokide

Sellainen tutkimuskysymyksen ympärille rakennettu tietojen kokonaisuus, joka noudattaa avoimuuden, kohteellisuuden ja kritiikin periaatteita ja pyrkii jaettuun ymmärrykseen vastauksesta käyttäen havaintoaineistoja perusteluna.

Avoimuuden, kohteellisuuden ja kritiikin laajamittainen onnistuminen vaatii aivan tietynlaista työskentelyä tiedon parissa. Tarvitaan esimerkiksi verkkotyötila, johon kaikki asiaankuuluva tieto voidaan laittaa kaikkien nähtäville. Verkkotyötilan on myös sallittava avoin osallistuminen niin, että tieto ei hajoa tai vääristy vaan kohtuullisella vaivalla voi tehdä yhteenvetoja, jotka johdonmukaisesti ja kattavasti huomioivat sen, mitä siihen mennessä on sanottu. Verkkotyötilan lisäksi tarvitaan sopivat tietorakenteet ja toimintamallit, joiden avulla tieto pidetään järjestyksessä.

Tärkein menetelmä pitää tieto järjestyksessä on tunnistaa täsmällisiä kysymyksiä, joihin vastauksen löytäminen on tietotyön keskeisin tehtävä. Kysymysten on a) palveltava päätöksenteon tarpeita ja b) oltava tutkimuskysymyksiä eli sellaisia, joihin voidaan vastata tieteellisen tiedon avulla ja joiden vastausyrityksiä voi kritisoida tieteellisin perustein. Tieteellisyyden vaatimus koskee myös arvokysymyksiä; tällöin kysymykset muotoillaan esimerkiksi muotoon "mitä asioita ihmisryhmä x pitää tärkeimpinä liittyen asiaan y?" Näin myös arvot nähdään tutkimuskysymyksinä, joihin pyritään löytämään havaintojen kanssa yhteensopivia vastauksia.

Tietokiteeksi kutsutaan sellaista tutkimuskysymyksen ympärille rakennettua tietojen kokonaisuutta, joka noudattaa avoimuuden, kohteellisuuden ja kritiikin periaatteita ja pyrkii jaettuun ymmärrykseen vastauksesta käyttäen havaintoaineistoja perusteluna. Tietokide onkin tässä työssä tunnustettu tärkeimmäksi tiedon jäsentämisen työkaluksi tai tieto-olioksi, joka ohjaa päätösvalmistelutyön etenemistä.

Tieteen menetelmä tuottaa tietokiteitä

Yhtäköyttä-hanke ehdottaa uutta toimintamallia, jonka perusta on varsin yksinkertainen. Koska tiede on osoittautunut tehokkaimmaksi tavaksi tuottaa hyödyllistä tietoa maailmasta, samaa menetelmää pitää soveltaa myös päätöksenteossa. Miten se tapahtuu?

"Tieteen perustana on vankka usko asiantuntijoiden erehtyvällisyyteen," on asian kiteyttänyt nobelisti Richard Feynman. ^[1] Tämä tarkoittaa, että tieteellinen tieto perustuu havaintoihin ja teorioihin, joiden kumoamiseen kelpaavia havaintoja ei yrityksistä huolimatta löydetä. Asiantuntijoihin uskomisen ei siis ole tiedettä. Yhteiskunnallisessa päätöksenteossa voidaan noudattaa samaa periaatetta. Tieto voidaan jäsentää tutkimuskysymyksiksi ja vastausyrityksiksi, joita tarkastellaan kriittisesti havaintojen avulla perustellen. Tällaista kysymyksen, vastauksen ja perustelun kokonaisuutta sanotaan tietokiteeksi, jos se on avoimen joukkoistamisen kohteena eli kaikkien on mahdollista osallistua sen rakentamiseen.

Tieteen perusajatus on, että rationaalisen kriittisen ajattelun kautta jotkut vastausyritykset muuttuvat lopulta mahdottomiksi puolustaa havaintojen valossa. Jos havaintoja on puutteellisesti, liikutaan alueella, jossa on lukuisia mahdollisia vastauksia ja ihmisillä on keskenään ristiriitaisia näkemyksiä. Yhtäköyttä-periaatteiden mukaan on tällöin pyrittävä jaettuun ymmärrykseen eli toisten näkökantojen ymmärtämiseen. Tämä on eri asia kuin konsensus, jossa etsitään yksi kaikille hyväksyttävissä oleva vaihtoehto.

Tutkimuskysymyksen ympärille rakentuu joukko toimijoista, jotka keräävät havaintoja, keskustelevat ja tulkitsevat niitä tuottaen vastauksen tai vastauksia, jotka ovat yhteensopivia kaiken havaintoaineiston kanssa. Tällainen tietokide on sitten kaikkien hyödynnettävissä.

Tietokiteiden tuottaminen on joukkostettua, yhteisöllistä toimintaa. Niinpä toimiakseen tällainen työskentely tarvitsee muutamia selkeitä periaatteita, jotka auttavat ohjaamaan ja kannustamaan työtä oikeaan suuntaan ja estämään väärään suuntaan etenemistä. Periaatteita noudattamalla syntyy toimintamalli eli johdonmukainen tapa toimia. Toimintamallin syntymistä edistetään sopivilla työkaluilla, jotta oikeiden asioiden tekeminen olisi helppoa ja väärin vaikeata. Tavoitteena on siis tehdä tietokiteiden kehittäminen ja käyttäminen mahdollisimman sujuvaksi ja tehokkaaksi ja siten jaetun ymmärryksen syntyminen helpoksi.

Yksi avoimen päätöksenteon kulmakivistä on kansalaisten osallistaminen (tai ainakin sen mahdollistaminen) päätöksentekoon ja läpinäkyvä avoimuus **«-# Onko olemasa muunlaista avoimuutta kuin läpinäkyvää? Eli onko turhaa erikseen määritellä avoimuus läpinäkyväksi? --Heta (keskustelu) 4. marraskuuta 2016 kello 09.07 (UTC)** asioiden käsittelyssä. *Joukkoistaminen demokratiassa* -teos linjaa, että joukkoistamiseen liittyy tietyt elementit, jotka pitää olla aina mukana, jotta joukkoistaminen prosessina toimisi päätöksenteon tukena. Nämä ovat: 1) Tavoitteen määrittely, rajaus ja vaiheistus, 2) viestintä, 3) yksinkertainen tekninen toteutus, 4) joukkoistamisprosessin hoitaminen, 5) aikarajoite, 6) tapahtumat, 7) analyysi ja prosessin seuranta ja 8) prosessiin sitoutuminen. ^[2]

Äskeisestä pohdinnasta ja aiemmasta kirjallisuudesta nousee toistuvasti esiin useita periaatteita, jotka on syytä lyhyesti kuvata suosituksen ymmärtämiseksi. Neljä ensimmäistä eli jaetun ymmärryksen tavoittelu, avoimuus, kohteellisuus ja kritiikki mainittiin jo. Niiden lisäksi on seitsemän muuta periaatetta, jotka yhdessä tukevat tietokiteiden ja jaetun ymmärryksen syntyä. Tarkemmat kuvaukset löytyvät [Yhtäköyttä](#)-hankkeen sivuilta ja [avoimen päätöksentekokäytännön](#) sivulta. Tuotoksella tarkoitetaan tässä yhteydessä päätösesitystä, raporttia tai muuta konkreettista tietotuotetta. Työllä tarkoitetaan kyseisen tuotoksen tekemistä.

Tavoitteellisuus

Päätöksentekijä julkistaa päätöksellä tavoiteltavat vaikutukset ja arvot.

Syysuhteet

Osallistujat kuvaavat päätöksestä seuraavien toimenpiteiden vaikutukset olennaisiin asioihin syy-seurausketjuna aina tavoiteltuihin vaikutuksiin asti.

Uusiokäyttö

Osallistujat jakavat tuotoksen ja sitä varten kerätyt tiedot siten, että ne ovat mahdollisimman helposti kaikkien käytettävissä mihin tahansa tarkoitukseen.

Yhteenvetämisen taito

Asianomistaja kutsuu työn tekemiseen mukaan riittävästi sellaisia ihmisiä, joilla on sekä substanssiosaamista että taitoa jäsentää tietoa näiden uusien tietotyön periaatteiden mukaisesti.

Seuranta ja ohjaus

Osallistujat kuvaavat työn etenemistä jatkuvasti ja selkeästi. Asianomistaja peilaa tilannetta päätöksentekijän tavoitteisiin jatkuvasti ja ohjaa toimintaa sen mukaisesti [tarkempien ohjeiden avulla](#).

Ryhmäytyminen

Työn aikana asianomistaja varmistaa, että osallistujat kokevat olevansa osa sellaista ryhmää, jolle osallistujan työllä on merkitystä ja jonka työ on yhteiskunnallisesti tärkeää.

Arvostus

Asianomistaja antaa kaikille työhön osallistuville julkista arvostusta heidän työnsä todellisen merkityksen mukaan. Eri työtehtävien merkitystä arvioidaan joukkoistetusti.

Lopuksi on syytä huomata, että miltei kaikki yllä mainitut periaatteet toteutuvat nykyaikaisissa avoimen lähdekoodin kehitysmenelmissä ja työkaluina käytettävissä kehitysympäristöissä kuten [GitHub](#)- tai [Bitbucket](#)-palveluissa. Nämä esimerkit lienevät teknisyydessään vähemmän houkuttelevia työkseen ihmisläheisiä ongelmia ratkaiseville, mutta ne kuvastavat hyvin koodimuotoiseksi kvantifioituvien ongelmien yhteistyöllä syntyvien ratkaisujen luomisprosessissa piilevää voimaa. Yleinen tietotyö lähestyy tätä paradigmatähtä jatkuvasti mm. siksi, että monialaisten ongelmien ratkaisu vaatii täsmällistä kuvausta ja kielen määrittelyä, jotta asianosaiset ja eri alojen asiantuntijat voisivat ylipäättään sovittaa yhteen eri kielillä ilmaistuja näkemyksiään ja tavoitteitaan.

Muiden Yhtäköyttä-periaatteiden edistäminen tuottaa seuraavat toimenpide-ehdotukset:

- Toimenpide 9. Otetaan valtioneuvoston kanslian toiminnassa käyttöön työkaluja ja käytäntöjä, jotka edistävät periaatteiden toteutumista. Näitä ovat esimerkiksi
 - visualisointityökalut ja käytännöt, joita kuvataan tarkemmin liitteessä 4,
 - liitteen 2. lopussa mainittuja suositeltavia ohjelmia,
- Toimenpide 10. Lisätään yhteiskirjoittamista valtioneuvoston toiminnassa sekä sisäisessä että avoimessa sisällöntuotannossa. Lähdetään nopeasti liikkeelle ottamalla käyttöön olemassaolevia toiminnallisuuksia kuten Office 365:n tiedostonjakomahdollisuudet.

- Toimenpide 11. Valikoiduissa valtioneuvoston hankkeissa siirrytään yhteistuotantoon (co-creation). --# Tarkista termi. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 7. marraskuuta 2016 kello 08.03 (UTC) Järjestetään myös koulutusta toimintamallin edistämiseksi.
- Toimenpide 12. Rekrytoidaan ja koulutetaan fasilitaattoreita tietotyön edistämiseksi ja työkuorman tehokkaaksi jakamiseksi. Tavoitteena on operatiivinen kapasiteetti, jonka avulla valtioneuvoston työntekijät voivat delegoida avoimesti valmisteltavien asioiden tiedonkeruuta ja jäsentämistä.

Pohdinta

Yhtäköyttä-hankkeen toimeksiannon lähtökohtana oli selvittää, *millaisilla välineillä ja toimintatavoilla tuetaan kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä päätöksenteossa?*

Muotoilimme tästä kysymyksestä hankkeen tunnuslauseeksi kysymyksen “miten tieto sidotaan päätöksentekoon?”.

Tietopohjaisen päätöksenteon tarvetta on eritellyt mm. Kari Raivio (2014), jonka mukaan perustelut tulevat mm. politiikkatoimien tuloksellisuusvaatimuksista, lainsäädännön laatu- ja vaikuttavuudesta, kansainvälisten neuvotteluasemien parantamisesta ja demokraattisuuden toteutumisesta.

Tämän artikkelin tehtävänä on eritellä erilaisten ratkaisuehdotusten piirteitä. Tavoitteena on auttaa lukijaa asemoimaan erilaiset ratkaisuehdotukset suhteessa toisiinsa. Sen kautta pyritään taustoittamaan erilaisten toimintatapojen ja välineiden soveltuvuutta tietojohdamisen haasteisiin.

Ratkaisuvaihtoehdot asemoidaan seuraavilla ulottuvuuksilla:

- teknologia mahdollistajana - teknologia ratkaisuna
 - Mahdollistajan roolissa kyse on sellaisen teknologian hyödyntämisestä, joka helpottaa virkamiesten työtä tietotarpeiden ilmaisemisen ja tiedontarjonnan saavuttamisen suhteen. Tässä teknologia auttaa ihmisiä -virkamiehiä ja tutkijoita- tavoittamaan toisensa jonkin teknologisen alustan avulla tai “päällä”.
 - Teknologia ratkaisuna tarkoittaa sitä, että virkamies käyttää teknologiaa niin että ilmaisee sille tietotarpeensa, ja teknologia itsenäisesti hakee joko suoran vastauksen tai hakuasetuksista riippuen datan, tutkimukset tai tutkijoiden yhteystiedot.
- kustannukset

Artikkelissa käsitellään neljä tunnistamaamme ratkaisuehdotusta.

1) Kari Raivion selvitys tutkimustiedon hyödyntämisestä päätöksenteon tukena julkaistiin vuonna 2014. Raivio kuvaa ratkaisuehdotuksissaan näyttöön pohjautuvan tiedon päätöksenteossa hyödyntämisen problematiikkaa tilanteeksi, jossa päätöksentekijät tarvitsisivat tutkimustietoa, *science for policy*, mutta tiedeyhteisöä päätöksentekijät kiinnostavat tieteen intressien ajamisen kanavana, *policy for science*. Tilanne on siis kuin kaksi hieman eriseuraista joukkoa, joiden välinen kommunikaatio ei toteudu rakentavasti.

Raivion mukaan erilaiset tiedoneuvonantajat ovat kansainvälisesti verrattain yleinen käytäntö hallitusten esikunnissa. Selvitys ehdotti muun muassa tutkimusjohtajien virkojen perustamista

ministeriöihin, tiede neuvontajan viran perustamista valtioneuvoston kansliaan sekä tiedeanalyysiyksikön perustamista Tiedeakatemiain neuvottelukunnan yhteyteen. Näiden toteuttamiseksi Raivio ehdottaa tarvittaessa tarkennuksia lainsäädäntöön sekä uusien virkoja varten riittävää resursointia hallinnonalojen budjetteihin.

2) Yhtäköyttä-hanke laati kesällä 2016 luonnoksen policy briefiksi VNK:n viestinnän ehdotuksesta. Briefin mukaan hanke on tunnistanut joukon tietotyön periaatteita, joiden noudattaminen parantaa edellytyksiä hyödyntää tietoa päätöksenteossa. Periaatteista tärkeimmät ovat *avoimuus, kohteellisuus ja kritisoitavuus*. Niiden tavoitteena on auttaa päätöksenteon osapuolia saavuttamaan *jaettu ymmärrys*, eli käsitys päätösasiaa koskevista erilaisista näkemyksistä ja niiden perusteluista. Avoimuusperiaate määrittää, että kuka tahansa voi osallistua tiedon keräämiseen ja päästä käsiksi kaikkeen asiaa koskevaan tietoon. Avoimuusperiaatetta voi toteuttaa käyttämällä verkossa sijaitsevia asiakirjoja, joita voivat muokata kaikki joille annetaan siihen oikeudet. Menetelmää kutsutaan yhteiskirjoittamiseksi. Se on kuin kirjoittamisen joukkoistamista, mutta määrällisen osallistumisen sijaan nyt tavoitteena on laadullisesti korkeatasoinen syöte. Avoimuus tarkoittaa tässä yhteydessä siis vuorovaikutusmahdollisuutta verkossa tiedon rinnalla. Yhteiskirjoittamisen lisäksi sitä edustavat esimerkiksi wikit ja sosiaalisen median jonkin tietyn tunnusteen mukaiset upotukset samaa aihetta käsittelevällä sivulla. Tällaiset välineet antavat tilaa vaihtoehtoisille näkemyksille. Kohteellisuusperiaate määrittää, että tieto järjestetään aiheiden ja asioiden mukaisesti, eikä perinteiseen tapaan organisaatioiden, ihmisten ja prosessien mukaisiin tallennuspaikkoihin. Kritisoitavuusperiaate määrittää, että mitä tahansa tietoa ja väitettä vastaan voidaan esittää kritiikkiä ja korvata vääräksi osoitetut tiedot oikeammilla. Näitä periaatteita on eritelty tarkemmin Yhtäköyttä-sivuilla. Hankkeen toteuttamisessa kokeiluissa testattiin näitä periaatteita käytännössä.

Yhtäköyttä-hankkeen policy brief -luonnoksessa tehtiin joukon yksityiskohtaisia konkreettisia ehdotuksia Yhtäköyttä-periaatteiden soveltamiseksi käytännössä. Ehdotuksia olivat wikien ja yhteiskirjoitusohjelmien käyttöönotto VN TEAS -hallinnointiin, esimerkiksi tietotarpeiden määrittelyyn lisäksi hankkeiden toteuttajien työkaluvalikoimaan. Toisena ehdotettiin avoimuuden ottamista yhdeksi kriteeriksi VN TEAS -tutkimussuunnitelmien arviointiin sekä tutkimusraporttien julkaisuun.

3) Kokeiluissa koeteltujen Yhtäköyttä-periaatteiden lisäksi hankkeessa oli esillä ratkaisuehdotuksia, joiden käytännön kokeilua ei pidetty toteuttamiskelpoisena. Yksi tällainen vahvasti teknologisiin edistysaskeleihin nojaava uusi menetelmä perustuu **avoimien julkaisujen (open access), rajapintojen ja keinoälyn hyödyntämiseen**. Yksinkertaisuudessaan menetelmä tarkoittaisi sellaista keinoälyä, jolle esitetään kysymys, ja keinoäly antaa siihen vastauksen. Tämänkaltaisia visioita on esitetty paljon 50-70 -lukujen sci-fi-kulttuurissa. Viimeaikaiset tulokset keinoälyn soveltamista kuitenkin osoittavat, että todellisuus alkaa vastata vuosikymmenten takaista mielikuvitusta. Erityisesti IBM:n Watson on noussut useasti otsikoihin viime vuosina. Se kykenee ymmärtämään luonnollista kieltä ja analysoimaan rakenteellista ja rakenteetonta dataa. Watsonia on hyödynnetty useissa syöpäsairaaloiden, joissa se tekee lääkäreiden antamien tietojen perusteella potilaasta diagnoosin ja antaa hoitosuosituksen. Watson käyttää tausta-aineistonaan tutkimuksia, potilaan hoitohistoriaa, geneettisiä tietoja sekä näyttöön perustuvia hoitosuosituksia. Vuonna 2014 Watsonin raportoitiin yltäneen yli 80% todennäköisyydellä oikeaan käypä hoito-suositukseen.

Keinoälyä voitaisiin hyödyntää tietojohdamisen tukena usein eri tavoin. Sen avulla voitaisiin kartoittaa tutkimuksen suosittamia ongelmanratkaisuvaihtoehtoja, etsiä asiantuntijoita ja

tutkimusaineistoja. Erityisen hyödyllistä se voisi näyttöön perustuvan toimintatavan tasapuolisuusvaatimuksen toteuttamisessa, joka edellyttää kaiken julkaistun tutkimustiedon systemaattista katsausta ja tiedon puutteiden tunnistamista.^[3]

Edellytyksenä keinoälyn hyödyntämiselle on tutkimusjulkaisujen ja aineistojen saavutettavuus. Tämä edellyttää julkaisujen käyttöoikeudellista avoimuutta sekä koneellista luettavuutta rajapintojen kautta. Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen mukaan vain harvat suomalaiset korkeakoulut ja tutkimuslaitokset olivat vielä vuonna 2015 sillä tasolla, jota tällaisen keinoälysovelluksen kehittäminen edellyttäisi. Monet organisaatioista kuitenkin edistävät tutkimuksen avoimuutta.^[4] Lisäksi on huomattava, että monenlaiset tutkimukseen erikostuneet hakupalvelut, kuten Google Scholar ja Andor, ovat jo parhaillaankin verkossa saatavilla.

Käytännöllisiä esimerkkejä keinoälyn soveltamisesta voisi olla esimerkiksi ennusteen laatiminen vuoden, kahden, viiden ja kymmen vuoden päähän tulevaisuuteen seuraavista aiheista:

- väestönkasvu
- talouskasvu
- työllisyys
- energiankulutus
- suomalaisten asenteet maahanmuuttoa kohtaan
- suomalaisten asenteet eläkeikää kohtaan
- suomalaisten mielipiteet tuloverotuksen tasoa kohtaan

Vaikka keinoälyä ei sisällytetty mukaan Yhtäköyttä-kokeilujen menetelmiin, sitä on syytä tutkia jatkossa näyttöpohjaisen päätöksenteon uutena välineenä.

4) Yksi jo aiemmin tunnistettu tarve^[5] sekä hankkeen ohjausryhmän kokouksissa käydyssä keskustelussa esiinnousseista todellisista äänenlausutuista käyttäjätarpeista soveltuisi hyvin keinoälyn ratkaistavaksi. Yksinkertaistetusti kyse on **tarpeesta saada mahdollisimman nopeasti yhteys jonkin käsillä olevan asian parhaaseen asiantuntijaan**. Tähän sopivaa ratkaisua voidaan kuvata ilmaisulla “kuuma linja”. Kysymys kuuluu, miten tällainen kuuma linja toteutettaisiin, jos asiantuntijuuden alue on muuttuja, joka voi saada minkä tahansa arvon? Miten päätösvalmistelija tai päättäjä voi saada helposti ja vaivattomasti yhteyden mahdollisesti ennalta tuntemattomaan henkilöön, jos käsiteltävä asia koskee hyvin kapeaa osa-aluetta, vaihtoehtoisesti laajaa kokonaisuutta tai jotakin poikkihallinnollista tai monitieteistä ilmiötä?

Ehdotus, jota hankkeessa ei ehditty käsitellä keskusteluita ja ajatuksen tasolla tapahtuvaa kehittelyä pidemälle, sisällytetään kuitenkin tähän yhteyteen jatkoarviointia ja vaihtoehtojen asemointia varten.

Tällainen menetelmä asettaa tiedontarpeen määrittelyn ensisijaisesti päätöksenteon osallisen vastuulle ja tiedon tarjonnan asiantuntijan vastuulle. Menetelmän tulee ratkaista näiden kahden kohtaanto-ongelma eli helpottaa kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Ongelmina ovat siis 1) tehdä tietotarpeen ilmaisu päätöksenteon osalliselle mahdollisimman helpoksi ja 2) löytää yksi tai useampi parhaista mahdollisista asiantuntijoista.

Ensimmäisen ongelman ratkaisuvaihtoehtoja ovat esimerkiksi a) tarpeen määrittely hakusanoin ja b) määrittely koneellisella tekstianalyysillä. Hakusanamäärittelyssä voidaan hyödyntää myös puheentunnistusta. Määrittelyn käyttöliittymä voi olla mobiilisovellus, selainkäyttöinen työkalu tai

lisätoiminnallisuus olemassaoleviin järjestelmiin, kuten sähköposti- tai tekstinkäsittelyohjelmaan tai asiakirjanhallintajärjestelmään.

Käyttölogiikka olisi yksinkertaistettuna sellainen, että käyttäjä painaa painiketta asiantuntijan etsimiseksi ja joko kirjoittaa tai sanoo asiasanat. Jos käyttöliittymä on olemassaolevia aineistoja käsittelevän ohjelman kuten sähköpostin tai asiakirjanhallinnan toiminto, käyttäjä vain painaa "etsi asiantuntija" -painiketta ja ohjelma analysoi aineiston ja tarjoaa parasta tai parhaita vaihtoehtoja.

Menetelmän suunnittelun toinen ongelma on vastauksena annettavien asiantuntijoiden löytäminen. Tämän edellytyksenä on saada yhteys kaikkiin niihin mahdollisiin tietokantoihin, joissa on sekä asiantuntijoita että heidän kirjallisia tuotoksiaan. Tällaisia tietokantoja ovat erityisesti yliopistojen ja tutkimuslaitosten julkaisutietokannat. Kun käyttöliittymä on analysoinut tiedontarpeen, se lähettää sen tietokantoihin ja etsii parhaiten vastaavan tai vastaavat julkaisut. Julkaisujen kirjoittajat järjestetään vastaavuuden mukaan ja käyttäjälle palautetaan vastauksena parhaiten tietotarpeeseen vastaavien henkilöiden nimet yhteystietoineen ja julkaisuluetteloineen.

Käyttöliittymässä voi olla lisäksi pikatoiminnot suoran sähköpostin lähettämistä, puhelinsoittoa tai vakionuotoista kutsua varten.

Yhtäköyttä-periaatteet mahdollistavat sen että ihmisten on helpompi ratkaista tiedon kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma

Kuuma linja -sovellus hyödyntää tekniikkaa ratkaisemaan tiedon kohtaanto-ongelman.

Raivion ehdotukset ratkaisevat tiedon kohtaanto-ongelman lisäämällä inhimillisen työn resursseja, eikä teknologia ole siinä merkittävässä roolissa.

Keinoälyn hyödyntäminen kysymysten vastauksien etsimiseksi luottaa täysin teknologiaan tiedontarpeen ja tarjonnan kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi.

Analyysi resurssitarpeen kannalta

Uusien tiedeasiantuntijoiden virkojen perustaminen edellyttää taloudellisia resursseja palkkaamiseen. Ratkaisuvaihtoehdon hyötypotentiaali on vahvasti riippuvainen resursseista.

Kuuma linja -sovelluksen kehittäminen ja ylläpitäminen vaatii omat resurssinsa. Jos se toteutetaan sisäisesti tai hankintana, kiinteiden kulujen osuus on alussa suuri ja ylläpidon vähäinen, joskin niin, että jatkuva kehitys edellyttää tulevaisuudessa lisää kiinteitä kuluja. Muuttuvat kulut eivät ole kuitenkaan riippuvaisia tiedontarpeen määrästä, joten kuuma linja -ratkaisuvaihtoehto luo mahdollisuuden siihen, että osuvimpia asiantuntijoita, jotka osallistuvat päätöksenteon tietotyöhön vähäisissä määrin oman työn ohella ilman korvausta, tavoitetaan huomattavasti aiempaa nopeammin ja vähäisemmin kustannuksin. Jos ratkaisuvaihtoehto toteutetaan ostopalveluna joltakin soveltuvalta tarjoajalta, kiinteiden kulujen osuus jää pieneksi mutta muuttuvat kulut voivat riippua tarpeen määrästä.

Keinoälyn hyödyntämisessä vastausten etsimiseen kustannusrakenne on samanlainen kuin kuuma linja -sovelluksella.

Avoimet tietotyön tavat -ratkaisuehdotuksessa ei ole välttämättä merkittäviä kiinteitä kuluja järjestelmän käyttöönottamiseksi, sillä tarvittavia työkaluja on saatavilla jo ministeriöiden olemassaolevien työkalujen puitteissa sekä avoimen lähdekoodin sovelluksina. Kuluja voi syntyä kuitenkin koulutuksesta. Tässä ratkaisuvaihtoehdossa on kuuman linjan tavoitin samanlainen potentiaali siihen, että tiedontarjonta kohtaa kysynnän asiantuntijoiden maksuttomalla panoksella.

Liite 1. Jäsennetyt argumentaatiot Yhtäköyttä-periaatteista

Tietopohjaisuuden periaatteet

Nykytilanne

Päätösten läpinäkyvyys ja tietopohjaisuus ovat nousseet yhdeksi pääteemaksi niin hallinnon kuin tutkimuksenkin kentällä. Nykyiset tiedonjalostamisen käytännöt ovat hyviä ja lukuisiin muihin maihin verrattuna Suomessa jopa erinomaisia. Kun päätöstä aletaan valmistella, sovitaan tavoitteet, vastuut ja aikataulut ja työtä tekemään valitaan virkamiehet tai toimikunnat, jotka tuntevat asian hyvin. Tietoa työn tekemiseen on yleensä runsaasti. Tiedon runsaus ei kuitenkaan takaa päätösten perustuvan saatavilla olevaan tietoon.

Tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottaman tutkimustiedon rooli päätöksenteossa on merkittävä. Nykyiset toimintatavat eivät kuitenkaan tue saatavilla olevan tiedon hyödyntämistä. Prosessit perustuvat pitkälti toimijoiden omalla koneella tekemään työhön, suljettuihin toimikuntiin ja pieneen, helposti saatavilla olevaan osaan tiedosta.

Tietopohjaiseen päätöksentekoon ongelma ei siis tällä hetkellä ole tutkimustiedon puute. Ongelma on päätöksentekoprosessien avoimuuden ja osallistamisen puute sekä tiedon hajanaisuus.

Ehdotettu toimintapa

Edellä esitetyn ongelman ratkaisuna on pyrkiä päätösten valmistelussa jaettuun ymmärrykseen. Jaettu ymmärrys tarkoittaa tilannetta, jossa eri osapuolten näkemykset on kuvattu niin kattavasti, että on tiedossa, mistä päätökseen liittyvistä faktoista ja arvoista ollaan samaa mieltä, mistä eri mieltä ja miksi.

Jaetun ymmärryksen syntyminen edellyttää erityisesti avoimuutta, kohteellisuutta ja kritiikkiä. Näiden puute näyttää useimmiten liittyvän epäonnistumisiin jaetun ymmärryksen syntymisessä.

Avoimuuden, kohteellisuuden ja kritiikin laajamittainen onnistuminen vaatii verkkotyötila, johon kaikki asiaankuuluva tieto voidaan laittaa kaikkien nähtäville. Verkkotyötilan on myös sallittava avoin osallistuminen niin, että tieto ei hajoa tai vääristy. Verkkotyötilan lisäksi tarvitaan sopivat tietorakenteet ja toimintamallit, joiden avulla tieto pidetään järjestyksessä.

Tärkein menetelmä pitää tietoa järjestyksessä on tunnistaa täsmällisiä kysymyksiä, joihin vastauksen löytäminen on tietotyön keskeisin tehtävä. Kysymysten on a) palveltava päätöksenteon tarpeita ja b) oltava tutkimuskysymyksiä eli sellaisia, joihin voidaan vastata tieteellisen tiedon avulla ja joiden vastausyrityksiä voi kritisoida tieteellisin perustein.

Tietokiteeksi kutsutaan sellaista tutkimuskysymyksen ympärille rakennettua tietojen kokonaisuutta, joka noudattaa avoimuuden, kohteellisuuden ja kritiikin periaatteita ja pyrkii jaettuun

ymmärrykseen vastauksesta käyttäen havaintoaineistoja perusteluna. Tietokide onkin tässä työssä tunnistettu tärkeimmäksi tiedon jäsentämisen työkaluksi tai tieto-olioksi, joka ohjaa päätösvalmistelutyön etenemistä.

Perustelut jaetun ymmärryksen käyttöönotolle päätösvalmistelussa

Tarkastelun kohteena on tutkimustiedon käyttö yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena. Erityisesti pohditaan valtioneuvoston päätöksentekoa (ministeriöiden lakivalmistelu, hallituksen toiminta, hallitusohjelman ja muiden strategioiden toteuttaminen). Aiemmissä tarkasteluissa on valikoitunut periaatteita, joiden soveltamista pidetään hyvänä tiedon käytön edistämiseksi. Tässä keskustelussa käydään kriittisesti läpi näiden periaatteiden hyödyllisyyttä tutkimustiedon ja kokemusperäisen tiedon valossa. Periaatteiden tarkoituksena on tuottaa osallistujien kesken [jaettu ymmärrys](#).

Periaatteet ovat

- jaettu ymmärrys
- avoimuus
- kohteellisuus
- kritiikki
- tavoitteellisuus
- syysuhteet
- uusiokäyttö
- yhteenvetämisen taito
- seuranta ja ohjaus
- ryhmäytyminen
- arvostus

Miten keskusteluja luetaan ja käydään

Väittämät: Avoimuus on tärkeää edistämään tiedonkulkua tutkijoiden ja päättäjien välillä (sekä henkilöiden että instituutioiden). Siksi avoimuus tulee nostaa päätösvalmistelun tärkeäksi periaatteeksi.

Ratkaisu: Avoimuus on tärkeä periaate, mutta sen laajentamisessa on joitakin haasteita. Avoimuus muuttaa valtasapainoa ja on varauduttava välistävetoyrityksiin sekä perustelemaan ja puolustamaan näkemyksiä uskottavasti julkisuudessa.

Argumentaatio:

←1 Avoimuus vie valtaa nykyisiltä vallanpitäjiltä ja siten aiheuttaa epävakautta. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←2 Avoimuus vie valtaa niiltä, jotka eivät kykene perustalemaan kantojaan uskottavasti. Siksi yllä oleva argumentti 1 ei vastusta vaan puolustaa väitettä. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←3 Lukuisat esimerkit osoittavat, että avoimuus ei tuo asioihin lisää harkintaa vaan kohkaamista epäolennaisista asioista. Siksi yllä oleva argumentti 2 ei pidä paikkaansa käytännössä. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Jaettu ymmärrys ei ole saavutettavissa, ellei avoimesti esitellä eri osapuolten näkemyksiä ja argumentteja asiasta. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Tietotarpeet selviävät aikaisemmin, joten niihin on paremmin aikaa vastata. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Kokonaisuuden julkisuus auttaa näkemään, mitkä asiat on unohdettu tai jätetty huomiotta. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Avoimuus auttaa yhteiskunnan toimijoita ennakoimaan päätöksiä. Tämä mm. vähentää virheratkaisuja. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Avoimuus edistää ihmisten mahdollisuuksia toimia omaksi ja muiden eduksi. Tämä näkyy esimerkiksi avoimuuden talouskasvua lisäävänä vaikutuksena. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

--# Tähän tutkimusnäyttöä. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Yhteiset tietokäytännöt tutkimuksen ja päätösvalmistelun puolella edistävät tiedon käyttöä. Siksi molempia on avattava yhtä aikaa. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

--# Tähän tarvitaan viitteitä todisteeksi. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Päätösvalmistelu hyötyy tutkimustiedon avoimuuden lisäämisestä, vaikka valmistelua itsessään ei avata. Näin vältetään siihen liittyvät haitat. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Totta, mutta tämä ei todista etteikö lisäarvoa syntyisi päätösvalmistelun avaamisesta senkin jälkeen kun tutkimustietoa on avattu. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Avoimuus lisää mahdollisuuksia päätösvalmisteluprosessin kamppaamiseen. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Tutkimustieto osoittaa, että hyödyt ovat suuremmat. ONKO TÄTÄ NÄYTTÖÄ LÖYDETTÄVISSÄ? --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Avoimuus tuo keskustelun julkisuuteen ja someen, jossa voi menestyä heikommilla argumenteilla kuin suljetussa asiantuntijavetoisessa valmistelussa. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Vaikka päätösvalmistelu olisi avointa, ei valtaa agendan määrittelystä ja sisällöstä tarvitse antaa pois julkisuuden paineessa. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 08.47 (UTC)

←# Tiedonkeruu ei voi perustua joukkoistamiseen vaan pitää olla nimetty työryhmä jonka vastuulla on tiedon kerääminen tarpeellisessa laajuudessa. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)

←# Avoimuus karkottaa näkökulmia jotka ovat tärkeitä mutta pohjautuvat arkoihin tai salaisiin tietoihin. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)

←# Ulkopuoliset pyrkivät sotkemaan asioita ja tämä estää laittamasta keskeneräisiä asioita julkisesti nähtäville. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Kohteellisuus (eli asioiden sijoittaminen aiheen mukaisesti omiin paikkoihinsa ja työstämään niitä siellä) on tärkeä periaate tietotyössä, koska se helpottaa asioiden löytämistä ja ajan tasalla pitämistä.

Ratkaisu: Kohteellisuutta voidaan rajallisesti lisätä, mutta on huomioitava tietoturvakysymykst, joiden takia tietoa pitää sijoittaa ensisijaisesti avoimuusluokituksen mukaisesti.

Argumentaatio:

←# Kohteellisuus auttaa rakentamaan yhden yhtenäisen tietovaraston. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 11.00 (UTC)

←# Tiedot löytyvät helpommin asian kuin kirjoittajan, kirjoitusajan tai muun teknisen syyn mukaisesti. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 11.00 (UTC)

- ←# Tiedot ovat helpommin käytettävissä, kun ne on jäsennetty asioiden mukaisesti. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 11.00 (UTC)
- ←# Tietojen uusiokäyttö on helpompaa. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 11.00 (UTC)
- ←# Tutkijoiden ja päättäjien tiedonvaihto on tehokkaampaa kun he jakavat yhteisen tietovaraston. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 2. lokakuuta 2016 kello 11.00 (UTC)
- ←# Prosessien seuraaminen vaikeutuu --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Ei ole luonnollista tapaa kuvata kaikkia asioita koska niitä on liikaa ja ne ovat kontekstisidonnaisia. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Eriävät mielipiteet eivät tule kunnolla käsitellyiksi jos pyritään yhteen kuvaukseen. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Kritiikki on tärkeä periaate tietotyössä.

Ratkaisu:

Argumentaatio:

- ←# Hyvät suunnitelmat kestävät paremmin kritiikkiä kuin huonot ja tämän on hyvä paljastua nopeasti. Kritiikki nostaa esiin myös korjausehdotuksia ongelmakohtiin. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Kritiikin mahdollisuus innostaa osallistamaan ja ihmiset tuovat enemmän hyviä näkemyksiä. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Itseen kohdistuvan kritiikin mahdollisuus pelottaa ihmisiä, ja eivät siten uskalla tuoda esiin omia mielipiteitään lyttämisen pelossa. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Valtaapitävien arvostelu on demokraattisen järjestelmän keskeisiä oikeuksia. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Kritiikki pakottaa perustelemaan toimivat näkemykset ja vaihtoehdot paremmin, jolloin niiden toimivuudesta voidaan olla varmempia. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Ryhmäytyminen on tärkeää tietotyössä.

Ratkaisu:

Argumentaatio:

- ←# Ryhmään kuuluminen on ihmiselle luontainen tarve ja yksi tärkeimpiä motivaattoreita. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Ryhmäytönä on helppo jakaa tehtäviä niille joilla on osaamista ja mahdollisuuksia tehdä asioita. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Koska jaetun ymmärryksen tuottaminen on avointa, on ymmärrettävä mikä motivoi ihmisiä koska se parantaa osallistumista ja laatua. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)
- ←# Ryhmässä yksilöt tukevat ja parantavat toistensa suorituksia. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 06.45 (UTC)

←# Ryhmytyminen sitouttaa ihmisiä työhön ja pysymään mukana koko prosessin ajan. --
Heta (keskustelu) 6. lokakuuta 2016 kello 07.19 (UTC)

←# Ryhmään kuulumisen ja työhön sitoutuminen vaativat ihmiseltä paljon, jolloin kynnys lähteä mukaan lainkaan on suurempi. --**Heta (keskustelu) 6. lokakuuta 2016 kello 07.19 (UTC)**

←# Kaikkien osallistujien ei tarvitse sitoutua ryhmään, vaan työ on avointa myös niille, jotka haluavat osallistua pikaisesti tai jättää asiaan yksittäisiä kommentteja. --**Heta (keskustelu) 6. lokakuuta 2016 kello 07.19 (UTC)**

←# Loputkin keskustelut on täydennettävä olennaisin argumentein. ### --**Jouni Tuomisto (keskustelu) 5. marraskuuta 2016 kello 14.46 (UTC)**

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Yhteenvetämisen taito on tärkeää kokonaisuuden hahmottamiseksi paremmin.
Ratkaisu:
Argumentaatio:

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Tavoitteellisuus on tärkeä periaate tietotyössä.
Ratkaisu:
Argumentaatio: ←# Selkeiden tavoitteiden avulla kaikilla on yhteinen käsitys siitä, mihin työllä pyritään, jolloin on helpompi saada järkeviä tuloksia aikaiseksi. -- Heta (keskustelu) 6. lokakuuta 2016 kello 07.19 (UTC)

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Syysuhteiden ymmärtäminen on tärkeää tietotyössä.
Ratkaisu:
Argumentaatio:

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Arvostus on tärkeää tietotyössä.

Ratkaisu:

Argumentaatio:

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Uusiokäyttö on tärkeää tietotyössä.

Ratkaisu:

Argumentaatio:

←# Kun tietotyön tuotteita voi käyttää uudelleen muissa yhteyksissä, se vähentää päällekkäisen työn määrää ja tehostaa tiedon käyttämistä. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 07.19 (UTC)

[Miten keskusteluja luetaan ja käydään](#)

Väittämät: Seuranta ja ohjaus ovat tärkeitä tietotyössä.

Ratkaisu:

Argumentaatio:

←# Avoin tietotyö leviää helposti käsiin eikä tuota mitään hyödyllistä, ellei joku työn kokonaisuuden hahmottava seuraa ja ohjaa työtä. --[Heta \(keskustelu\)](#) 6. lokakuuta 2016 kello 07.19 (UTC)

Liite 2. Kirjallisuuskatsauksen yksityiskohtaiset taulukot

Kirjallisuuskatsauksessa kartoitettuja tietopohjaista päätöksentekoa tukevia teoreettisia toimintamalleja, toimintamalleja sekä työkaluja. Vihreä = suoraan käyttökelpoinen VN:n tietopohjaisen päätöksenteon tueksi, sininen = sovellettuna mahdollisesti hyödyllinen, oranssi = ei käyttökelpoinen tässä tapauksessa

Teoreettiset toimintamallit

<i>Teoreettiset toimintamallit</i>			
Nimi	Kuvaus	Hyödynnettävyys valtioneuvoston kannalta	Haasteita, ongelmia ja mahdollisuuksia
Avoin päätöksentekokäytäntö	Menetelmä päätöksenteon tukemiseen tietoon perustuvalla päätösvalmistelulla, avoimella arvioinnilla ja toiminnan seurannalla ja ohjauksella. Avoin päätöksentekokäytäntö tarkoittaa käytäntöjä, joiden avulla saadaan parempia päätöksiä kiinnittämällä tarkempaa huomiota tiedon käyttötarkoituksiin ja päätöksenteon tavoitteisiin päätöstä valmisteltaessa, asioista päätettäessä ja päätöksiä toimeenpantaessa ja seurattaessa	Tarjoaa toimivan viitekehyksen yleisesti tietopohjaiseen päätöksentekokäytäntöön ja sen mahdollistaviin kriteereihin. Toimii suoraan teoreettisena ohjauksena päätöksentekoprosessien uudistamisessa.	Hyötyinä laaja menetelmän kuvaus, haittoina teoreettisuus. Voi toimia filosofisena ohjauksena avoimuuden lisäämiseksi.
FAIR data -periaate	Findable (Löydettävä) 1. F1. (meta)datalle annetaan globaali, muista eroava ja aina ja kaikkialla pysyvä		Erilainen tapa määritellä avoimen datan ajatus.

tunniste.

2. F2. dataa kuvaillaan rikkaalla metadatatalla.
3. F3. (meta)data rekisteröidään tai lajitellaan paikkaan, josta se on helposti haettavissa.
4. F4. metadata määrittelee datan tunnistein.

Accessible (Saavutettava)

1. A1 (meta)data on saatavissa tunnistein avulla käyttäen standardisoitua viestintäprotokollaa.
 1. A1.1 protokolla on avoin, ilmainen ja maailmanlaajuisesti käytettävissä.
 2. A1.2 protokolla antaa mahdollisuuden todentamis- ja valtuuttamismenettelyihin, missä ne ovat tarpeen.
2. A2 metadata on saavutettavissa, vaikka data ei olisi enää saatavilla

Interoperable (Yhteentoimiva)

1. I1. (meta)data käyttää virallista, saavutettavaa, jaettua ja laajasti sovellettavaa kieltä tiedon kuvaamiseksi.
2. I2. (meta)data käyttää sanastoa, joka noudattaa FAIR-periaatteita.
3. I3. (meta)data pitää sisällään päteviä viittauksia muuhun (meta)dataan.

Re-usable (Uudelleenkäytettävä)

	<ol style="list-style-type: none"> 1. R1. (meta)datassa on useita tarkkoja ja olennaisia ominaisuuksia. <ol style="list-style-type: none"> 1. R1.1. (meta)data on julkaistu selkeällä ja saavutettavalla datan käytön lisenssillä. 2. R1.2. (meta)datan voi yhdistää alkuperäänsä. 3. R1.3. (meta)data täyttää toimialakohtaiset yhteisön vaatimukset. 		
Viisi suunnittelun periaatetta joukkoistetussa politiikassa	Esittelee viisi periaatetta, joiden avulla joukkoistusta voi hyödyntää päätöksenteossa, esimerkiksi lakivalmisteluissa. Nämä periaatteet ovat inclusiveness, accountability, transparency, modularity ja synthesis.	Toimii hyvänä taustatukena tietopohjaisen päätöksenteon toimintamallin rakentamisessa. Tarjoaa mallia erityisesti joukkoistamiseen.	Tämä ei anna tarkkaa toimintamallia, vaan ennemmin viitekehyksen, jonka sisällä toimiessa päätösten tietopohjaa voidaan parantaa. Toisaalta linkin raportissa kuvataan myös viitekehyksen käytöstä olevan esimerkkitapauksen toimintamalli, jota voisi soveltaa myös muihin päätöksentekotapauksiin.
OHRA-suositukset	Suosituksia hallituksen strategisen työskentelyn järjestämiseen. Päällimmäisenä tavoitteena asioiden käsittelyn ja tiedon yhtenäinen hallittavuus.	Tarjoaa teoreettisen viitekehyksen VN:n toimintaan.	Hyötyinä yhteistyöskentelyn ja kohteellisuuden tavoittelu.
Onnistuneen joukkoistamisen ainekset	Joukkoistamiseen liittyy tietyt elementit, jotka pitää olla aina mukana, että joukkoistaminen prosessina toimii päätöksenteon tukena. Nämä ovat <ol style="list-style-type: none"> 1. Tavoitteen määrittely, rajaus ja vaiheistus 2. Viestintä 3. Yksinkertainen tekninen toteutus 4. Joukkoistamisprosessin hoitaminen 	Vaikka tästä ei saakaan suoraa toimintamallia, VN:ssa ja muuallakin on mitä tahansa joukkoistettaessa hyvä pitää nämä periaatteet mielessä.	

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Aikarajoite 6. Tapahtumat 7. Analyysi ja prosessin seuranta 8. Prosessiin sitoutuminen 		
<p>Poliittisen päätöksenteon tietopohjan parantaminen</p>	<p>Toimintamallissa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. arviointi- ja tutkimustietoa käytetään systemaattisesti uudistustarpeiden tunnistamisessa, vaikuttavimpien politiikkatoimien valinnassa sekä päätöksenteon ja sen valmisteluprosessin eri vaiheissa 2. tietotarpeet määritellään ja tunnistetaan poliittisista prioriteeteista käsin 3. tietovarannot ovat korkealaatuisia ja tehokkaasti käytössä 4. johtamisjärjestelmä tukee arviointi- ja tutkimustiedon oikea-aikaista, tehokasta ja systemaattista käyttöä 5. vuorovaikutus arviointi- ja tutkimustiedon tuottajien ja käyttäjien kesken toimii 6. raportointi on mahdollisimman tarkoituksenmukaista ja kevyttä, kytkeytyy muihin prosesseihin eikä tarpeettomasti kuormita virkamiehiä ja poliittisia päättäjiä. <p>Tämä tapahtuu neljän suosituksen kautta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laaditaan strateginen tutkimus- ja arviointisuunnitelma hallituskaudelle 2. Määritellään vastuut ja vahvistetaan tiedon välittäjätoimintoja 3. Toimintatavalliset muutokset ja 		<p>Ei anna suoraa toimintamallia yksittäisten päätösten tekemiseen, mutta antaa toimintamallin, jonka avulla suunnataan kohti parempaa päätösten tietopohjaa yleisesti.</p>

	<p>toimintakulttuuri</p> <p>4. Kehitetään yhteisiä työvälineitä ja palveluja</p>		
Tietokide	<p>Idea jatkuvasti päivittyvästä tieteellisestä tulkinnasta ja vastauksesta liittyen täsmälliseen kysymykseen.</p>	<p>Voisi toimia tietopohjaisen päätöksenteon peruselementtinä. Tietokiteitä voidaan käyttää kuvaamaan tarkkoja tieteellisiä dataja tai yleisemmän tason synergiakuvauksia useammasta tieteellisestä tiedosta koostettuna.</p>	<p>Hyötyinä tarpeellisen tiedon tiivistäminen selkeäksi kokonaisuudeksi.</p>
Weight-of-evidence	<p>Katsaus joukkoon erilaisia menetelmiä nosti esiin neljä osiota WoE analyyseissä:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. perustellun kysymyksen määrittely ja kriteerit tutkimusvalikoimalle 2. yksittäisten tutkimusten katsauksen kriteerien määrittely ja soveltaminen 3. evidenssin arviointi ja yhteensovittaminen 4. lopputuloksien tekeminen päätelmien pohjalta <p>Etsittäessä parhaita WoE-menetelmässä toimivia käytäntöjä, täytyisi löytää tavat toteuttaa seuraaviin tavoitteisiin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Get the right data 2. Get the right thinking 3. Get the right process 	<p>Toimii viitekehyksenä ja mallina, kun suunnitellaan tietopohjaisen päätöksenteon prosessia. Voisi toimia sellaisenaan ohjenuorana VN:n työskentelyssä.</p>	
Arvostusteoria	<p>Palkitsemiskäytäntö tiedon avaamisesta ja avoimesta hyödyntämisestä</p>	<p>Voisi olla käyttökelpoinen pitkällä tähtäimellä, mutta laajemmassa mittakaavassa kuin</p>	<p>Hyötyinä: Ohjaisi toimintaa tarvelähtöisesti. Ongelmina: Toimeenpano vaatii suuria</p>

		vain VN:n tasolla.	rakenteellisia muutoksia valtionhallinnon tasolla. Vaatii pitkän tähtäimen suunnitelman.
Avoin data	<p>Data on avointa, kun se on...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laillisesti uudelleenkäytettävää 2. Teknisesti uudelleenkäytettävää 3. Maksutta uudelleenkäytettävää <p>Samalla idealla voidaan ajatella myös muita avoimuuden ilmenemismuotoja kuten avoin malli, avoin työ ja avoin tilastoanalyysi. Myös omadata (MyData) on syytä huomioida, mutta valtioneuvoston päätösvalmistelussa se ei ole yhtä merkittävässä roolissa.</p>	<p>Avoimen datan avulla päätösten tietopohja on parempi, kun enemmän tietoa on käytössä. Antaa hyvän pohjan datan avaamisen ratkaisuihin.</p>	<p>VN ei välttämättä osaa ja pysty itse käyttämään avointa dataa, vaan tarvitaan välikäsi, joka analysoi datan ja tuo tulokset päätösten tueksi. Näitä tuloksia ei kuitenkaan voisi olla olemassa ilman avointa dataa.</p>
Avoin yhteiskunta	<p>Avoin yhteiskunta on ranskalaisen filosofi Henri Bergsonin luoma sekä Karl Popperin popularisoima ja edelleen kehittämä käsite, jonka Popper esitteli vuonna 1945 julkaistussa kirjassaan Avoin yhteiskunta ja sen viholliset. Ideaalisena yhteiskuntana nähtiin äärimmäisen läpinäkyvä demokratia, joka on avoin muutoksille ja perustuu ihmisoikeuksille sekä panarkismille. Sivu antaa myös ne toimet, joiden avulla Suomi saavuttaisi avoimen yhteiskunnan.</p>	<p>Avoin yhteiskunta pitää sisällään paljon myös tiedon avaamista. Kun tieto on avoimempaa, VN voi käyttää sitä tehokkaammin päätöksenteossa.</p>	<p>Avoimeen yhteiskuntaan kuuluu hyvin paljon muutoksia, joiden aikaansaaminen on varmasti hankalaa, niin asenteiden muuttamisen kuin rahoituksenkin kannalta. Toimenpiteet eli teesit ovat kuitenkin selkeät, eli jos halutaan lähteä kohti avoimempaa yhteiskuntaa se, mitä pitää konkreettisesti tehdä, on suhteellisen selkeää.</p>
Soten tietojohdaminen	<p>Toimintamalli, jonka avulla voidaan tehostaa sekä taloudellisesti että toiminnallisesti sosiaali- ja terveystaloutta. Koostuu kahdesta osa-alueesta, jotka ovat asiakasanalyysi ja hyvinvointi-indikaattorit. Palveluiden käyttäjät jaetaan ryhmiin, joita tarkastellessa on mahdollista selvittää, minkä tyyppisessä palvelussa tehostamisen paikat ovat.</p>	<p>Suunniteltu nimenomaan sotealalle käytettäväksi, ei toimi VN:n tietojohdamisessa, tai ainakin tätä pitää hyvin vapaasti soveltaa, jättää vain perusajatus jäljelle ja rakentaa sen päälle, jos sen haluaa saada toimimaan muualla.</p>	

<p>The GovLab</p>	<p>Tarjoaa (tekniisiä) ratkaisuja, koulutusta ja verkostoja avoimeen ja yhteistyöskentelyyn perustuvaan päätöksentekoon.</p>	<p>Periaatteet hyvin samankaltaisia avoimen arvioinnin, avoimen päätöksentekokäytännön ja Opasnetin kanssa. Saattaa tarjota tekniisiä ratkaisuja, jotka voitaisiin hyödyntää ja valjastaa VN:n päätöksentekoprosesseissa.</p>	<p>Hyötyinä synergia jo olemassa olevien avoimen arvioinnin toimintojen kanssa. Haittoina menetelmien ja työkalujen saavuttamattomuus (Jounin vierailu madaltanee kynnystä). Mahdollisuudet VN:n kannalta epäselvät.</p>
<p>Tiedolla johtamisen toiminnalliset moduulit</p>	<p>Luo toimintamallin, jonka avulla kunnissa voidaan kehittää päätöksentekoa ja palveluiden kehittämistä pohjaamaan enemmän tietoon. Toimintamalliin kuuluu 16 toiminnallista moduulia, joissa tehdään jotain, ja lisäksi muita dataa ja tietoa kuvaavia moduuleja. Näiden moduulien kautta tuotetaan tietoa, analysoidaan sitä ja lopulta etsitään sopiva päätösvaihtoehto. Mukana on myös tämän uuden toimintamallin käyttöönottosuunnitelma ja joitain asiaan liittyviä tietotekniisiä ratkaisuja.</p>	<p>Suunniteltu tiedolla johtamisen tehostamiseen kunnissa, eikä valtakunnan tasolla, mutta saattaisi toimia sielläkin.</p>	<p>Monia muita toimintamalleja huomattavasti monimutkaisempi malli, vaikka ei tuo varsinaisesti juurikaan enemmän mukaan toimintaan, kuin yksinkertaistetummat toimintamallit. Toisaalta samalla hyvin kattava. Kokonaisuus muiden osien kanssa on vielä perustoimintamalliakin monimutkaisempi. Kokonaisuus on vaikea hahmottaa käyttämättä paljoa aikaa, toisin kuin monissa muissa toimintamalleissa.</p>
<p>Kokonaisarkkitehtuuri</p>	<p>Kuvaus siitä, millaisia tietojärjestelmien pitäisi kokonaisuudessaan olla, miten niiden pitäisi toimia ja miten niitä pitäisi kehittää, jotta tiedon tuottaminen ja käyttö olisi yhteiskunnassa mahdollisimman tehokasta.</p>	<p>Ei suoraan käyttökelpoinen tähän tilanteeseen.</p>	<p>Kolme tärkeintä eroa tyypillisiin nykyjärjestelmiin ovat avoimuus, kritisoiavuus ja jatkokäytettävyys, joiden pitäisi osaltaan parantaa tieteellisen tiedon laatua. Kuvatun tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuurin periaatteet tavoitteellisuus, kausaalisuus ja kohteellisuus auttavat luomaan paremman tietopohjan kaikenlaiselle päätöksenteolle. Ongelmaksi muodostuu se, että sivu kysyy, minkälainen kokonaisarkkitehtuurin pitäisi olla ja</p>

			<p>sanoo, että kokonaisarkkitehtuurin tulisi perustua teoreettiseen näkemykseen parhaasta mahdollisesta kokonaisarkkitehtuurista. Sivu ei kuitenkaan käsittele minkäänlaisia muita malleja edes sulkeakseen ne pois huonompina. Ehdotettu kokonaisarkkitehtuuria on kyllä verrattu nykytilaan ja siihen on ehdotettu parannuksia. Kunnan kokonaisarkkitehtuurin hallintamallin kehittäminen.</p>
<p>Valtioneuvoston älystrategiat</p>	<p>Älystrategioilla edistetään tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävien ratkaisujen käyttöönottoa. Tavoitteena on vahvistaa kansalaisten osallisuutta tietoyhteiskunnassa, parantaa tietointensiivistä sekä tieto- ja viestintätekniistä osaamista sekä edistää digitaalisten sisältöjen ja palvelujen tuottamista ja käyttöä opetuksen, tieteen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön sektoreilla.</p>	<p>Ei liity suoranaisesti VN:n työskentelyyn, mutta edistää kansalaisten osallistamisen mahdollisuutta.</p>	

Toimintamallit

Toimintamallit

Nimi	Kuvaus	Hyödynnettävyys valtioneuvoston kannalta	Haasteita, ongelmia ja mahdollisuuksia
<p>Alliance for Useful Evidence</p>	<p>Verkosto, joka edistää ja tukee korkealaatuisen tiedon käyttöä päätöksenteossa niin strategioihin,</p>	<p>Tarjoaa toimintamallin, joka olisi sellaisenaan hyödynnettävissä tietopohjaiseen päätöksentekoon</p>	<p>Verkostoa pitäisi ohjata VN:stä käsin, vaatisi riittävän henkilöstön resurssointia. Mahdollisuuksina</p>

	<p>politiikkoihin kuin käytäntöihinkin liittyen. Verkosto toimii puoltamisen, julkaisemisen, tutkimuksen, jakamisen, tiedottamisen ja koulutuksen kautta. Sivustolla julkaistaan esimerkiksi tietopyyntöjä, joilla kerätään tutkimustietoa ajankohtaisia päätöksiä varten.</p>	<p>VN:ssä.</p>	<p>toimivampi yhteistyö tiedontuottajien kanssa.</p>
<p>Avoimen tieteen ATT-hanke</p>	<p>Avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuuri luo kokonaiskuvan tutkimuksen pääprosesseista ja näitä tukevista palveluista. Kyseinen tavoitearkkitehtuuri ohjaa kansallisesti tieteen ja tutkimuksen tietojen ja palvelujen avoimuuden periaatteita, tietojenvaihtoa sekä palveluiden kehittämistä. Avoimen tieteen ja tutkimuksen viitearkkitehtuurilla muodostetaan tavoitetila, joka mahdollistaa nykyisen tutkimusprosessin kaikkien vaiheiden avoimuuden ja jolla voidaan kiihdyttää tieteen tekemistä, mutta myös mahdollistaa uudenlaisen, ketterämmän ja yhteisöllisemmän tavan tutkia ja tehdä tiedettä.</p>	<p>Ohjaa pääasiassa tutkimustiedon tuottajien toimintaa, ei ota kantaa koko päätösprosessiin. Hyvä ohjenuora VN:n tutkimustiedon tuottajille.</p>	
<p>Avoin arviointi</p>	<p>Menetelmä vaikutusarviointien tekemiseen avoimesti netissä. Avoin arviointi on toimintamalli, joka pyrkii vastaamaan seuraavaan tutkimuskysymykseen ja soveltamaan vastauksen käytännön arviointeihin: Kuinka tieteellistä informaatiota ja arvovalintoja voi käyttää parantaakseen yhteisön päätöksentekoa tilanteessa, jossa</p>	<p>Teoreettisesti suoraan käytettävissä VN:n toiminnassa.</p>	<p>Hyötyinä step-by-step kuvaus avoimen arvioinnin tekemisestä. Kytkeytyy tiiviisti Opasnetiin ja avoimeen päätöksentekokäytäntöön. Käyttöönotto vaatisi suunnitelmallisuutta ja resursseja.</p>

	osallistuminen on kaikille avointa?		
Design for Government (kurssi)	Miten käyttäytymistieteellinen tieto ja käyttäjäkokeilut parantavat päätöksentekoa? Aalto - yliopiston järjestämä kurssi, jossa tehdään ministeriöiden tms. toimesta annettuja harjoitustöitä avoimen päätöksenteon ratkaisuksi. Kurssilla tehtiin mm. haastatteluja ja taustakartoitusta ja tunnistettiin haasteita.	Raportit sisältävät erittäin hyödyllistä tietoa, joka pohjautuu julkishallinnon nykykäytäntöjen kuvaamiseen. Tarjotaan konkreettisia ratkaisuja avoimeen asioiden käsittelyyn.	
Design for Government (projekti)	Luo toimintamallin, jonka avulla käyttäytymistieteellistä tietoa voidaan hyödyntää paremmin päätöksenteossa. Toimintamallissa etsitään ensin parhaat asiantuntijat ja käytännöt ja tehdään katsaus siihen, mitä tiettyyn ongelmaan liittyvää käyttäytymistieteellistä tietoa on jo olemassa. Mikäli tietoa kaivataan lisää, sitä tuotetaan käyttäytymistieteellisten kokeilujen avulla.	Voi tuoda VN:lle ja muutenkin hallintoon tärkeää tietoa siitä, miten ihmiset todennäköisesti reagoivat tehtäviin päätöksiin ja siten auttaa arvioimaan päätösten eri vaihtoehtojen vaikutuksia.	
EU-aloitteiden vaikutusarviointimalli	Suunnitelma siitä, miten EU-aloitteiden vaikutusarviointia tehostetaan Suomessa. Mallissa jokaiseen EU:ssa tapahtuvaan päätösvalmistelun vaiheeseen liittyy vastaava, Suomessa toteutettava toimi, jonka avulla tulevaa päätöstä arvioidaan Suomen näkökulmasta valmistelun edetessä koko ajan hieman tarkemmin. Näitä vaiheita on yhteensä viisi, alkaen siitä, kun huhu tulevasta aloitteesta tulee Suomeen siihen,	Suoraan hyödyllinen VN:n päätösten vaikutusarviointiin.	Vaikka Suomessa tehdään suhteellisen paljon päätöksiin liittyviä vaikutusarviointeja, EU-aloitteisiin liittyviä vaikutusarviointeja ei tehdä. Uusi EU-aloitteiden vaikutusarviointimalli vahvistaa merkittävästi EU-asioihin liittyvien päätösten ja valtion kantojen tietopohjaa.

	että lopullisen päätöksen jälkeen sen todellisia vaikutuksia seurataan Suomessa.		
Joukkoistettu päätöksenteko	Avoimen päätöksenteon toimintamalli, jota on käytetty maastoliikennelain uudistamisessa. Mallissa on neljä vaihetta: ongelman kartoittaminen, ongelman ratkaisu ja ideointi, arviointi, ja lain kirjoitus. Ensimmäisen kahden vaiheen aikana osallistujilla oli mahdollisuus jättää aiheesta omia ideoita, keskustella niistä ja äänestää niitä. Arviointi-osiossa osallistujat pääsivät yhdessä asiantuntijoiden kanssa arvioimaan aiemmin esitettyjä ideoita. Tätä ideoiden arviointia käytettiin lopulta tukena lain kirjoittamisessa.	Toimii suoraan joukkoistamisen mallina VN:n päätöksenteossa.	Mahdollistaa sellaisen tutkimustiedon hyödyntämisen, joka voi jäädä muuten pimentoon. Tuo myös kansalaisten näkemykset mukaan prosessiin.
Näyttöön perustuva päätöksenteko	Valtioneuvostolle perustetaan tiede neuvonantajan virka valtioneuvoston kansliaan. Tiede neuvonantaja kutsutaan valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviointitoimintaa koordinoivan työryhmän (jatkossa TEA-työryhmä) puheenjohtajaksi. Jokaiseen ministeriöön perustetaan tutkimusjohtajan virka. Tutkitun tiedon käyttöä tehostetaan lainsäädännön valmistelussa, erityisesti vaikutusten arvioinnissa. Ministeriöiden kansainvälisissä yhteyksissä ja neuvotteluissa varmistetaan tutkimusnäytön saatavuus. Tutkimustiedon asiantuntevaa, monipuolista ja puolueetonta käyttöä valiokuntatyöskentelyssä tehostetaan. Lakiehdotusten perusteluissa sekä valiokuntien mietinnöissä ja	Toimii suoraan ohjeena VN:n päätöksentekoprosesseille.	Sekalaisia päätöksenteon tiedon käyttöä tukevia toimia. Eivät ehkä muodosta varsinaista toimintamallia, mutta jokainen ehdotus on yksinkertaisesti muotoiltu ja vie lähemmäksi päätöksenteon parempaa tietopohjaa. Vaatii melkoisia resurssointia.

	<p>lausumissa ilmoitetaan selkeästi, mitä tietolähteitä on käytetty. Tiedeakatemiain neuvottelukunnan (TANK) yhteyteen perustetaan tiedeanalyysiyksikkö. Tiedeakatemioiden tiedeanalyysiyksikön samoin kuin muiden asiantuntijatyöryhmien tuottamat raportit avataan verkossa kansalaisten kommentoitaviksi.</p>		
<p>Open Government Partnership</p>	<p>Kansainvälinen valtionhallintojen yhteishanke joka tähtää hallintojen konkreettisiin sitoumuksiin ja toimiin edistää läpinäkyvyyttä, kansalaisten osallistamista, korruption kitkemistä ja uuden teknologian hyödyntämistä paremman päätöksenteon ja hallinnon saavuttamiseksi. Suomi on jo sitoutunut toimintaan.</p>	<p>Ei suoraan kytköksissä tietopohjaisen päätöksenteon edistämiseen, mutta sitouttaa VN:n toimintaa avoimempaan ja osallistavampaan suuntaan.</p>	
<p>Tiede 2.0</p>	<p>Päätöksenteon näkökulmasta kompleksiteettikuilua voidaan kuroa umpeen ja hallinnan tunnetta parantaa ainakin kahdella tavalla:</p> <ol style="list-style-type: none"> Vähennetään päätöksenteon kohteena olevan järjestelmän tai ilmiön monimutkaisuutta. Tämä vähentää päätöksentekijöiden tiedonkäsittelyn tarvetta. Siihen päästään mm. systeemin toiminnan mallintamisella ja teoretisoinnilla sekä sitä koskevan tiedon kiteyttämällä esimerkiksi tunnuslukuihin. Monimutkaisuutta ja 	<p>Hyvä toimintamalli VN:n tietopohjaisen päätöksenteon edistämiseksi.</p>	<p>Vaatii resursseja ja toiminnan uudelleen organisointia, mutta hyödyt pitkällä tähtäimelle selkeät.</p>

	<p>epävarmuutta voidaan vähentää myös kehittämällä yhteisiä visioita, arvoja ja pelisääntöjä, jotka ohjaavat ja rajaavat eri toimijoiden valintoja.</p> <p>2. Lisätään päättäjien strategisia vaihtoehtoja monipuolistamalla heidän ajatteluaan sekä luomalla uusia toimenpidevaihtoehtoja. Tähän lähestymistapaan kuuluvat tulevaisuuden ennakointitoiminta (esimerkiksi vaihtoehtoiset skenaariot), monipuolinen ja aktiivinen kokeilutoiminta, sidosryhmiä osallistavat päätöksentekoprosessit, verkostoyhteistyön laajentaminen, erilaista asiantuntemusta yhteen tuovat visiointi-, strategia- ja oppimisprosessit, avoin innovaatiotoiminta sekä yksityisen ja julkisen sektorin tiivis yhteistyö.</p>		
Virtuaalihallinto	<p>Virtuaalihallinto on itse-organisoituva ryhmä, joka parantaa päätöksentekoa jostain tietystä asiasta tai kysymyksestä sosiaalisen median keinoin. Virtuaalihallinnon tarkoitus jäljittelee sitä vastaavan olemassa olevan hallinnon tarkoitusta. Virtuaalihallinnon tarkoitus on varmistaa, että päätöksenteko pitää sisällään kaikki olennaiset tiedot, mielipiteet ja arvot. Virtuaalihallinnon tarkoitus ei ole syrjäyttää varsinaisia päätöksentekuelimiä, vaan parantaa päätöksentekoa.</p>	<p>Virtuaalihallinnot helpottaisivat VN:n työtä tekemällä osan päätösvalmistelusta heidän puolestaan, ja kenties paremmin, koska siihen saadaan mukaan useampi näkökulma ja enemmän asiantuntijoita. Tai ainakin periaatteessa voitaisiin saada.</p>	<p>Haasteena saada ihmiset aktivoitumaan virtuaalihallintoihin mukaan ja auttamaan päätöksenteossa. Jos tarpeeksi iso joukko kuitenkin alkaa tehdä työtä yhteisten päätösten takana, päätösvalmistelusta tulee kattavampaa, ja säästää valtion rahaa, sillä iso osa työstä voitaisiin tehdä vapaaehtoisvoimin kiinnostuneiden keskuudessa.</p>
Avoin	Vastaa kysymykseen: Miten toteutetaan	Kuvaa lähinnä	

interventiotutkimus	kliininen interventiotutkimus siten, että 1) tutkimussuunnitelma ja tutkimusaineisto ovat alusta saakka avoimia, 2) potilassalaisuus ei vaaranna, 3) kaksoissokkoutus on mahdollinen ja 4) tiedonkulun tehostamiseksi toteutuksessa hyödynnetään moderneja verkkotyökaluja?	tutkimusasetelman ja tutkimusdatan käyttöä tutkimustarkoituksessa, ei suoraan käyttökelpoinen VN:n päätöksentekokäytännöille.	
---------------------	---	---	--

Työkalut

Työkalut

Nimi	Kuvaus	Hyödynnettävyys valtioneuvoston kannalta	Haasteita, ongelmia ja mahdollisuuksia
Avoin data - portaali	Sivusto julkishallinnon datojen avoimeen ja ilmaiseen jakeluun.	Toimiva järjestelmä datojen avaamiseksi, jota voitaisiin hyödyntää sellaisenaan.	Käyttäjäystävällinen järjestelmä, jossa tietoaineistoja voi avata avoimeen käyttöön. Voisi hyvinkin toimia VN:n tarkoituksiin avoimen datan sijoituspaikkana.
Eduuni	Eduuni on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM:n) toimialan ja sidosryhmien yhteinen sähköisen työskentelyn ja verkostoitumisen palveluympäristö. Eduuni toteuttaa osaltaan OKM:n hallinnonalan tietohallintostrategiaa (2006–2015), jonka keskeisiä sanomia ovat sähköinen työskentely ja verkostomainen toimintatapa.	Voisi soveltua yhteistyöskentely-ympäristöksi myös VN:lle.	
Innokylä	Sosiaali- ja terveysalan (tai muun alan) käytäntöjen kehittäminen ja jalkauttaminen.	Voitaisiin hyödyntää ainakin jossain määrin	

	Verkkoalusta, joka tarjoaa paikan kuvata toimintamalleja, luoda aiheen/projektin ympärille verkostoja, säilyttää/levittää tiedostoja ja kuvata meneillään olevia projekteja.	yhteistyöskentelytilana.	
Opasnet	Verkkotyötila avoimien vaikutusarviointien tekemiseen. Sivustolla kerätään, yhdistetään ja jaetaan tutkimustietoa ja tietoa ihmisten arvoista.	Hyödynnettävissä avoimen päätöksenteon työtilana, joka tarjoaa mahdollisuuden asioiden yhteiseen käsittelyyn. Tarjoaa mahdollisuuden kuvata avoimesti kaiken päätöksenteossa käytetyn aineiston.	Hyötyinä monipuolisuus: datan säilyttäminen ja avoimuus, arviointien avoin käsittely, R-mallinnus mahdollisuudet. Haasteina järjestelmän tekniset ominaisuudet: vaatii opettelemaan wikin käyttöä, käyttöliittymässä ja visualisoinnissa parantamista.
Ota kantaa	Otakantaa verkkojärjestelmä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin päätöksiin jo valmisteluvaiheessa. Voit osallistua jo tarjolla oleviin keskusteluihin ja valmisteluihin tai käynnistää oman aiheesi. otakantaa.fi on kaikille avoin, moniääninen kansalaisten, hallinnon ja päätöksentekijöiden kohtauspaikka.	Vaikuttaa toimivalta alustalta VN:n ja kansalaisten yhteistyölle.	Hyötyinä alustan yksinkertaisuus.
Agora Voting	Ohjelmisto äänestyksen järjestämiseksi.	Ei suoraan käytettävissä, mutta idea olisi hyvinkin käyttökelpoinen.	Mahdollistaa kansalaisten osallistamisen elektronisella äänestyksellä. Saatavana vain englanninkielisenä.
Data.gov	USA:n avoimen datan järjestelmä.	Hyvä esimerkki avoimen datan ratkaisusta, voisi toimia suunnittelupohjana VN:n tarpeisiin. Vastaa Suomalaista	

		\[www.avoindata.fi\]	
Data.gov.uk	Iso-Britannian avoimen datan järjestelmä.	Hyvä esimerkki avoimen datan ratkaisusta, voisi toimia suunnittelupohjana VN:n tarpeisiin. Vastaa Suomalaista \[www.avoindata.fi\]	Datan etsinnässä myös karttapohjainen haku.
C-Cent project	Yhteiskäyttöinen osallistumislusta, joka mahdollistaa julkisen sektorin ja kansalaisten yhteistyön verkossa. Tavoitteena on lisätä merkittävästi demokraattista osallistumista – kansainvälisesti.	Ei suoraan käyttökelpoinen, mutta idea voisi hyödyntää ja jatkokehittää.	Epäselvää, että mitä toimintoja oikeastaan on saatavilla.
DemocracyOS	Avoimen koodin ohjelmisto, jolla voidaan osallistaa kansalaisia.	Tarjoaa teknisen ratkaisun kansalaisten osallistamiseen, voitaisiin käyttää päätöksenteon yhteydessä kansalaisten kuulemiseksi. Vaatisi Suomen osallisuutta, jotta voitaisiin soveltaa Suomen käyttöön	Ohjelmisto tarjoaa keinot tiedottaa kansalaisia asioista, tarjota keskustelumahdollisuuden sekä äänestää. Saatavilla 15 kielellä, Suomi ei vielä mukana..
Joukkoistamista Suomessa	Antaa mahdollisuuden esittää ideoita hallinnon avoimuuden edistämiseksi Suomessa sekä kannattaa toisten ideoita ja keskustella niistä.	Ei käyttökelpoinen ainakaan suoraan.	On olemassa vain englanniksi. Ei näytä toimivan kovin hyvin, koska käyttäjiä on alle 800 ja ideoita on esitetty alle 30, eikä mitään näytä olevan tällä hetkellä käynnissä tai tehty viime aikoina.
Open	Vuosittain järjestettävä pohjoismaiden suurin	Voi hyvinkin tuottaa työkaluja,	

Finland challenge	digitaalisen avoimuuden innovaatiokilpailu Open Finland Challenge (aiemmin Apps4Finland) tuottaa avointa yhteiskuntaa edistäviä innovaatioita ja tukee niitä kehittäviä yksilöitä, yhteisöjä ja yrityksiä. Vuosien varrella kilpailun kautta on syntynyt satoja sovelluksia, visualisointeja sekä konsepteja ja samalla Suomen avoimen datan yhteisöstä on kasvanut tuhansien ihmisten asiantuntijaverkosto.	jotka olisivat hyödynnettävissä VN:n päätöksenteossa	
Paikkatiedot palveluväylään	<p>Hankkeen tarkoituksena on liittää paikkatietojärjestelmän liittäminen kansalliseen palveluväylään (Kokonaiskonsepti tietovarantojen kytkemiseksi käyttösovelluksiin), jotta paikkatietojen saatavuus ja käyttö helpottuisi Suomessa. Hankkeen tutkimuskysymykset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Miten paikkatietojen saatavuus ja käyttö tulisi järjestää kansallisen palveluväylän toimintaympäristössä ottaen huomioon mm. INSPIRE -direktiivin vaatimukset? 2. Miten satelliittipaikannusteknologiaa voidaan hyödyntää tehokkaasti kansallisen palveluväylän toimintaympäristössä? 3. Millaisia uusia mahdollisuuksia olisi hyödyntää palveluväylää, paikkatietoja ja paikannuspalveluita eri sovellusalueilla (esim. liikenne, terveys, turvallisuus, ympäristö, luonnonvarojen käyttö)? 	Uusien järjestelmien avulla aiemmin vaikeasti saatavissa olevaa tietoa vapautuu helpommin käytettäväksi myös päätösvalmisteluissa.	Tämän hetkisillä hankkeesta löytyvillä tiedoilla näitä on vaikea arvioida.
Appgree	Puhelinsovellus, jolla ratkaistaan yhteistä ymmärrystä. Perustuu ihmisten ryhmittymiseen, joka päättyy sitten ryhmittymää koskevasta asiasta yhteisymmärrykseen. Jonkinlainen keskustelu app?	Ei liene käyttökelpoinen tässä yhteydessä.	Toimintatapa epäselvää, saatavilla vain englanninkielisenä..
Avoin	Verkkosivusto, jossa voi tehdä lakialoitteen, jolle	Toimiva järjestelmä, joka	Käyttö vähäistä, lienee korvautunut

<p>Word ja Excel: henkilökohtainen ohjelma tekstin tai laskentataulukon tekoon.^[16]</p>	<p>Vältetään erillisten teksti- ja laskentatiedostojen käyttöä. Sen sijaan kirjoitetaan tekstit alusta saakka kohteellisesti netissä esim. Googlen toimistotyökaluilla.</p>											
<p>Word ja Excel Office365: verkkotyötilaversiot ohjelmista tekstin tai laskentataulukon tekoon.^[16] Näiden avulla on mahdollista jakaa dokumentteja rajatulle joukolle tai avoimesti netissä.</p>	<p>Suositaan yhteisesti jaettujen teksti- ja laskentadokumenttien käyttöä ja vältetään omien kopioiden tekemistä.</p>											
<p>Intranet-ohjelmistot: Rääätälöidyt sisäverkkoratkaisut asioiden valmisteluun.^[17]</p>	<p>Käytetään myös intranetissä samoja, avoimen lähdekoodin ohjelmistoja kuin internetissäkin, jotta tietoa voi siirtää sujuvasti eikä tule oppimiskynnystä.</p>											

Viitteet

1. [Jump up ↑ Wikiquote: Richard Feynman](#)
2. [Jump up ↑](#) Tanja Aitamurto. [Joukkoistaminen demokratiassa: Poliittisen päätöksenteon uusi aika. ISBN 978-951-53-3457-2.](#) Eduskunta, 2012, Helsinki. Julkaistu myös verkkojulkaisuna [ISBN 978-951-53-3458-9](#) (PDF)
3. [Jump up ↑](#) Raivio 2014, 16.
4. [Jump up ↑](#) [16] [17]
5. [Jump up ↑](#) Raivio 2014, 16-17, 27: tilannekeskus.
6. [Jump up ↑](#) Tuomisto. Yhteiskuntapolitiikka 1/2014.
7. [Jump up ↑](#) Pohjola et al Pragmatic knowledge services.
8. [Jump up ↑](#) Tuomisto. [Arvostusteoria](#). Opasnet 2015.
9. [Jump up ↑](#) [Otakantaa.fi-sivusto](#). Ladattu 23.12.2015.

10. [Jump up ↑ http://facebook.com](http://facebook.com). Ladattu 16.12.2015.
11. [Jump up ↑](#) Pohjola Pasi, Aalto-Kallio Mervi, Englund Kristel, Heikkinen Hanne, Koivisto Juha, Korhonen Satu, Lyytikäinen Merja, Peränen Niina, Pitkänen Niina, Virtanen Kati: [Kohti avointa kehittämistä - matkaoppaana Innokylä!](#) THL, 2014
12. [Jump up ↑](https://www.avoindata.fi) Avoin data -portaali <https://www.avoindata.fi>. Ladattu 16.12.2015.
13. [Jump up ↑](http://info.eduuni.fi) Eduuni <http://info.eduuni.fi>. Ladattu 16.12.2015.
14. [Jump up ↑](#) Hackpad.com Ladattu 23.12.2015.
15. [Jump up ↑](http://vnk.fi/hankkeet) VNK:n hankerekisteri <http://vnk.fi/hankkeet>. Ladattu 16.12.2015.
16. [↑](#) [Jump up to: 16.0 16.1](#) [Microsoft](#). Ladattu 16.12.2015.
17. [Jump up ↑](#) Viite?

Liite 3. Tarvekartoituksen yksityiskohtaiset taulukot

Aiempi kirjallisuus

Tutkimustiedon hyödyntämistä päätöksenteossa on tutkittu jonkin verran Suomessa ja toki maailmalla muuallakin, joskin kansainvälisen tutkimuksen sovellettavuus Suomen tilanteeseen rajallista. Tutkimuksen lisäksi aihetta on käsitelty myös valtioneuvoston toteuttamissa selvityksissä ja raporteissa. Seuraavassa esitellään muutamia keskeisimpiä Suomessa toteutettuja tutkimuksia, selvityksiä ja valtioneuvoston toimintaan liittyviä raportteja.

Julkaisu	Henrik Jussila: Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä
Tavoitteet	Jussilan tutkimuksessa selvitetään neljää asiakokonaisuutta: (1) mistä kansanedustajat saavat tietoa tutkimuksista, (2) miten kansanedustajat näkevät tutkimustiedon roolin päätöksenteossa, (3) mitkä tekijät edistävät ja mitkä estävät tutkimustiedon käyttöä sekä (4) mikä on Kelan tutkimusosaston julkaisujen tunnettuus. Lisäksi tarkastellaan, kuinka laajalti sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisia on kuultu tutkimuksen ammattilaisia.
Keskeiset löydökset tiedon hyödyntämiseen liittyen	<ul style="list-style-type: none">Jussila selvitti, miten kansanedustajat hyödyntävät tutkimustietoa päätöksenteossa. Parhaiten kansanedustajien käyttöön päätyy tutkimus, joka on ajankohtaista ja merkittävää sekä omalla kielellä kirjoitettu, jossa on selkeitä toimenpide-ehdotuksia ja tiivistelmä. Lisäksi eduksi oli se, että edustaja oli saanut tietoa tutkimuksesta myös mediasta, tiedotteista tai seminaareista. Lisäksi kansanedustajat hyödynsivät parhaiten niitä tutkimuksia, jotka tukivat heidän olemassa olevia poliittisia kantojaan. Jussila kiteyttää johtopäätöksissään, että "... politiikan ja tutkimuksen maailmat ovat erilaisia: politiikassa valttina on retoriikka, tutkimuksessa faktat ja metodiikka. Ajatus siirtää tutkimustulokset osaksi päätöksentekoa on oikea ja kannatettava, mutta lienee selvää, ettei politiikassa voida siirtyä samanlaiseen objektiivisuuteen. Tutkimustulokset muuttuvat politiikan kentällä retoriikaksi, haluttiin sitä tai ei."Kansanedustajien keskeinen työ tehdään valiokunnissa, joissa asiantuntijakuulemisten perusteella muodostetaan mietintöjä ja lausuntoja lopullista päätöksentekoa varten. Aiemmin päätöksiä valmisteltiin usein laajapohjaisissa komiteoissa, mutta niiden rooli on hiipunut ja selvitysmiesten, projektien ja virkamiesvalmistelun lisääntyessä.Jussila nostaa esimerkiksi sosiaaliturvan uudistamista vuonna 2007 pohtineen Sata-komitean (loppumietintö 2009) ja kertoo, että riippumatonta, asiantuntijatyöhön perustuvaa selvitystä ei koskaan ehditty tehdä ja että työmarkkinajärjestöjen voimakkaan roolin vuoksi politiikka oli mukana prosessissa alusta lähtien.Päätöksentekijöiden ja tutkijoiden on usein todettu toimivan eri maailmoissa: tieteellinen tutkimus tapahtuu hitaasti ja asioihin

	<p>perehdytään syvällisesti ja kapea-alaisesti, kun taas politiikassa vastauksia kaivataan nopeasti ja päättäjiltä vaaditaan laaja-alaisuutta ja kokonaisuuksien hallintaa. Päättäjät myös kaipaavat varmoja vastauksia ja sovelluksia, kun taas tieteessä selitysten epäileminen ja tieteellinen tieto ovat arvo itsessään.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jussila tiivistää, että päättäjät vaikuttavat kiinnostuvan tutkimustuloksista vasta sitten, kun niistä puhutaan esimerkiksi mediassa. Tämän vuoksi viestinnän rooli tutkimuksen vaikuttavuuden parantamisessa on suuri, mutta se voi myös johtaa ylilyönteihin, kuten tutkimustulosten liioitteluun tai perusteettomaan yleistämiseen. Koska media arvostaa selkeää ilmaisua, tunnetta ja draamaa, voi tieteellisen tiedon tarkkuuden ja viestinnällisen ilmaisun välillä olla ristiriita. • Tutkimuksessa viitataan Lampiseen (1985), joka kuvaa kolme eri tapaa hyödyntää tutkimustietoa päätöksenteossa: 1) instrumentaalinen: päättaja hyödyntää valmista tutkimustietoa ennalta määritellyn teknisen ongelman ratkaisemiseksi, 2) käsitteellinen: päättaja hyödyntää tutkimusta perehtyäkseen ongelma-alueeseen, saadakseen käsitteellisiä apuvälineitä sen hahmottamiseen sekä saadakseen uusia ideoita, ja 3) poliittinen: päättaja käyttää tutkimustuloksia epäsuorasti tukemaan harjoitettua politiikkaa tai lykkää päätöstä tutkimuksen aloittamisen nojalla. • Jussila kiteyttää tutkimustiedon hyödyntämisen premissit seuraavasti: "Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa vaatii tutkimustiedon tarjontaa ja kysyntää. Jos tutkimustietoa ei ole, on sitä vaikea hyödyntää päätöksiä tehtäessä. Toisaalta jos tieto ei päättäjiä kiinnosta, on yhdentekevää, kuinka paljon tutkimusta tehdään". Mikäli tiedon kysyntä ja tarjonta on kunnossa, tarvitaan joka tapauksessa viestintää, joka välittää tietoa sekä tutkijoilta päättäjille että päättäjiltä tutkijoille.
<p>Julkaisu</p>	<p>Vesa Vihriälä: Poliitikka-analyysi (talous)politiikassa. Teoksessa: Vaikuttavaa tutkimusta - miten arviointitutkimus palvelee päätöksenteon tarpeita? (toim: Ilmakunnas, Junka, Uusitalo). VATT 2008.</p>
<p>Tavoitteet</p>	<p>Vaikutusarvioinnin menetelmiä ja hyviä käytäntöjä kokoavassa kirjassa ilmestyneessä artikkelissa Vihriälä tarkastelee poliitikka-analyysin roolia politiikassa ja erityisesti talouspolitiikassa.</p>
<p>Keskeiset löydökset tiedon hyödyntämiseen liittyen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poliitikkaprosessi voidaan jakaa neljään eri vaiheeseen, joissa jokaisessa tutkimustiedon hyödyntämisellä voi olla oma roolinsa: 1) poliitikka-agendan muodostuminen, 2) toimenpiteiden valmistelu ja tämän pohjalta tapahtuva päätöksenteko, 3) politiikan toimeenpano ja seuranta sekä 4) politiikan vaikutusten jälkeisarviointi ja sitä seuraavat päätelmät muutostarpeista. • Vain ajan tasalla olevasta koulutuksesta ja tuoreimpaan teoreettiseen ja menetelmätietoon pohjautuvasta tutkimuksesta syntyy akateemista osaamista, jonka tukemana voidaan käydä tietoon perustuvaa yhteiskunnallista keskustelua. <p>Poliitikkaa tukeva tutkimus on usein luonteeltaan empiiristä, joten</p>

	<p>hyödyllisen tutkimuksen edellytyksenä on laadukkaan ja kattavan tilastoaineiston olemassaolo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vihriälä arvioi, ettei taloustutkimuksen tarjonta ole pullonkaula tutkimustiedon hyödyntämiselle politiikan valmistelussa ja toteutuksessa, koska Suomesta löytyy merkittävä määrä tutkijoita jo yksistään taloudellisista tutkimuslaitoksista, minkä lisäksi osaamista on myös yliopistoissa ja ulkomailla. • Poliittisen johdon antamille selvitystehtäville on tyypillistä pyrkimys konkreettisiin politiikkajohtopäätöksiin ja yleensä aikataulut, jotka eivät mahdollista uuden tutkimustiedon luomista vaan lähinnä olemassa olevan tiedon kokoamisen ja syntetisoinnin. • Hallitusohjelman ohjaava merkitys on lisääntynyt ja tutkimustieto on vain yksi linjauksiin vaikuttava tekijä. Lisäksi neuvottelujen lyhyt aikataulu merkitsee, että niiden kuluessa ei käytännössä voida tehdä mitään merkittävää selvittelytyötä.
Julkaisu	Kari Raivio: Näyttöön perustuva päätöksenteko - suomalainen neuvonantojärjestelmä. Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 2/2014
Tavoitteet	Kansleri emeritus Kari Raivion tekemä selvitystyö tutkittuun tietoon perustuvan päätöksenteon neuvonannon malleista ja siitä, miten hallituksen neuvonantotoiminta tulisi järjestää.
Keskeiset löydökset tiedon hyödyntämiseen liittyen	<ul style="list-style-type: none"> • Raivio nostaa kansainvälisen trendin lisäksi neljä tarvetta näyttöön perustuvalla päätöksenteolla: 1) politiikkatoimien tietopohjan vahvistamisen, jota kautta vältettäisiin ristiriitoja päätöksenteossa, 2) puutteelliseksi todetun lainsäädännön valmistelun laadun kohottaminen, 3) kansainvälisten neuvotteluasemien parantaminen paremman tiedon ja asiantuntemuksen kautta, sekä 4) tieteeseen luottavan kansan tahdon noudattaminen. • Yhteiskunnan toimintapolitiikan valmistelun, päätöksenteon ja toimeenpanon tulisi perustua tutkittuun tietoon. Tutkittu tieto ei ole tarpeen ainoastaan tietyllä päätöksenteon hetkellä, koska sellaista ei tosielämässä ole. Poliittinen päätöksenteko on Raivion mukaan pikemminkin syklinen prosessi, jossa lähtökohta on eri aineksista muodostunut politiikan asialista, josta asiat siirtyvät tavoitteiden määrittelyyn, nykytilan, vaihtoehtojen ja riskien arviointiin, päätöksentekoon, toimeenpanoon ja sitä seuraavaan jälkiarviointiin. Tutkitulla tiedolla on roolinsa kaikissa näissä vaiheissa. • Raivio nimeää useita kysyntäpuolen ja tarjontapuolen haasteita, jotka ovat tuttuja jo esimerkiksi Jussilan nimeämistä. Tarjontapuolen ongelmiksi hän mainitsee relevantin tiedon löytämisen ja tiivistämisen haasteen, tiedemaailman hitaan tempon suhteessa päätöksenteon tempoon, tutkijoiden asenteen, kyvyttömyyden antaa selkeitä vastauksia sekä ajoittainen tutkijoiden erimielisyys asioista. Kysyntäpuolen ongelmiksi hän puolestaan nimeää tutkimustiedon vähättelyn päätöksenteon aineksina verrattuna arvoihin, kokemukseen ja poliittiseen tarkoituksenmukaisuuteen, kiireisen aikataulun, tiedon hyödyntämisen kulttuurin ja kompetenssin ongelmat, avoimuuden

	puutteen sekä poliittisen ylimielisyyden.
Julkaisu	Ministry of Finance: Governments for the Future, Main Report November 2013. Ministry of Finance, Finland.
Tavoitteet	Governments for the Future eli Tulevaisuuden hallinnot -hankkeen tavoitteena oli jakaa kansainvälisesti kokemuksia siitä, mitä valmiuksia eri maiden (Suomi, Skotlanti, Iso-Britannia, Ruotsi ja Itävalta) keskushallinnoilla on kohdata nykyiset ja tulevat yhteiskunnalliset haasteet. Hankkeessa kartoitettiin osallistuvien maiden yhteisiä keskushallinnon konkreettisia ongelmia ja ratkaisuja.
Keskeiset löydökset tiedon hyödyntämiseen liittyen	<ul style="list-style-type: none"> Näyttöpohjainen päätöksenteko otettiin hankkeessa yhdeksi keskeisimmistä ratkaisuista. Asiaa tarkasteltiin sekä näytön tarjonnan että kysynnän näkökulmasta. Tarjonnan suurimpia ongelmia on hankkeen raportin mukaan se, että uskottavaa tietoa omaavilla ei välttämättä ole yhteyttä päätöksentekijöihin, kykyä kommunikoida tietojaan oikealla tavalla tai yhteys on ylipäätään väärään aikaan – yleisesti nimittäin uskotaan, että näyttö vaikuttaa eniten päätöksentekoprosessien alkupäässä, ennen kuin sidosryhmien näkökannat ja peliasetelmat ovat jämähtäneet. Hankkeen mukaan tiedon kysyntä on kuitenkin tarjontaa suurempi haaste näyttöpohjaisessa päätöksenteossa. Raportissa nostetaan esiin poliittisen päätöksenteon sykli, joka ei helposti anna tilaa näyttöpohjaisille prosesseille. Ajallinen ulottuvuus nostetaan keskeiseksi kysymykseksi, sillä päättäjien on myös hyvin vaikeaa muuttaa näkemyksiään tai päätöksiään sen jälkeen kun ne on julkistettu. Raportissa todetaankin, että poliittisten päätösten vaikutusten arvioinnissa tuleekin kiinnittää huomiota siihen, miten tulokset ja muutokset esitetään sekä poliitikoille että laajemmalle yleisölle – ja että näyttöön perustuva ja oppiva päätöksentekoprosessi vaatii virkamiesten ja ministeriön keskinäistä luottamusta ja erinäisiä taitoja. Raportissa todetaan, että hallitukselta voidaan toki myös vaatia näyttöpohjaista päätöksentekoa. Mikäli esimerkiksi parlamentin jäsenet vaativat korkeatasoista tietopohjaa päätösten perusteluksi, painostaa se myös ministereitä ottamaan tämän vakavasti. Lisäksi useissa maissa on asetettu erilaisia lakeja tai prosesseja, joilla varmistetaan riittävä näyttöpohjaisuus päätöksenteon perustana. Lisäksi raportissa mainitaan, että useissa kysymyksissä voidaan täysin legitimiä asettaa arvopohjainen tarkastelu tieteellisen tarkastelun edelle. Joissain erityistapauksissa asioita voidaan myös joutua valmistelemaan salassa, jos epäillään populismin tai median tavan käsitellä asiaa estävän uusien vaihtoehtojen esiintuonnin.
Julkaisu	Valtiovarainministeriö: Päätöksistä muutoksiin - Valtion ohjausjärjestelmän kehittäminen -hankkeen raportti ja toimenpidesuosituksukset

Tavoitteet	<p>Valtion ohjausjärjestelmän kehittäminen –hankkeen (OHRA) tavoite oli hallituksen strategisen näkemyksen toimeenpanon yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantaminen. OHRA-hankkeen valmisteluryhmän toimenpidesuosituksot tähtäävät siihen, että hallituksen politiikka-, resurssi-, tieto- ja toimeenpano-ohjaus muodostaisivat paremmin integroidun kokonaisuuden.</p>
Keskeiset löydökset tiedon hyödyntämiseen liittyen	<ul style="list-style-type: none"> • OHRAn keskeinen ajatus on, että hallituksella on yksi strategiaprosessi, jota tuetaan johdonmukaisesti tiedolla. Ohjausjärjestelmän näkökulmasta olennainen tavoite on tilanne, jossa päätöksentekijällä on käytettävissään luotettava tietopohja päätöksentekotilanteessa. • Hallituksen strategiaprosessissa tietopohjaa tarvitaan erityisesti laadittaessa hallitusohjelmaa ja toimintasuunnitelmaa sekä tarkistettaessa toimintasuunnitelmaa tilannekuvaistunnoissa. Hallitusohjelman valmistelun tueksi ehdotetaan tiiviin tilannekuvaa koskevan yhteenvetoaineiston laadintaa, joka koostuisi valtioneuvoston tulevaisuustyön tuloksista, talouden tilaa koskevista tiedoista sekä strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien hankkeiden tuloksista. • Toimintasuunnitelman laadinnassa ja tarkistamisessa tarvitaan puolestaan lisäksi myös tietoa toimintavaihtoehtoista sekä vaikutusarvioinneista. OHRA-hankkeen suosituksissa todetaan, että arviointia tarvitaan sekä aiemman politiikan vaikutusten että toimintavaihtoehtojen ennakoarvioinnin osalta. Lisäksi ehdotetaan, että hallituksen toimintasuunnitelman painotukset huomioidaan ministeriöiden, asiantuntijalaitosten ja valtioneuvoston päätöksentekoa tukevassa selvitys- ja tutkimustoiminnassa. • OHRA-hanke ehdottaa myös, että hallituksen strategisessa johtamisessaan käyttämien tietorakenteiden yhteensopivuutta parannetaan, sillä nykyisellään samaa tietoa raportoidaan useaan paikkaan ja tulisi olla mahdollisuus yhdistää samaa asiiasisältöä koskevia tietoaineiksia toisiinsa. Valtionhallinnon itseään koskeva tieto on tietoa tavoitteista (hallitusohjelma, strategiat, tulostavoitteet), toiminnasta (hankkeet, työryhmät, prosessit), resursseista (organisaatiot ja niiden rakenteet, taloudelliset ja henkilöresurssit) ja kyvykkyyksistä (osaaminen, muut kyvykkyyttä koskevat tiedot).

Haastatellut tahot

Nimi	Tehtävä	Organisaatio
Kari Raivio	Emerituskansleri	Helsingin yliopisto
Jussi Simpura	Tutkimusprofessori	THL
Riitta Maijala	Johtaja, temaattinen	Suomen Akatemia

	tutkimusrahoitus	
Päivi Tikka	Pääsihteeri	Tiedeakatemiain neuvottelukunta
Reetta Kettunen	Pääsihteeri	Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta
Juha Haataja	Opetusneuvos	OKM
Anne Kauhanen-Simanainen	Neuvotteleva virkamies	VM
Hannele Kerola	Lainsäädäntöneuvos	VM
Markku Mantila	Lainsäädäntöneuvos	VM
Valtioneuvoston kanslian politiikka-analyysiyksikkö ryhmähaastatteluna	-	VNK
Ville Valkonen	Erityisavustaja	SM
Jari Partanen	Valtiosihteeri	LVM
Hanna-Maija Kause	Erityisavustaja	STM
Juha Martelius	Erityisavustaja	PM
Kari Anttila	Pääsihteeri	SDP:n eduskuntaryhmän ryhmäkanslia
Tiina Kivinen	Pääsihteeri	Vihreiden eduskuntaryhmän ryhmäkanslia
Tanja Suni	Pääsihteeri	Future Earth Suomi

Hanna-Miina Sihvonen	Erityisasiantuntija	SM
Saara Hassinen	Toimitusjohtaja	Salwe Oy
Laura Höijer	Tutkimusjohtaja	YM
Annika Forsander ja Sonja Hämäläinen	Kehitysjohtaja ja neuvotteleva virkamies	TEM
Päivi Järviniemi	Työmarkkinaneuvos	TEM
Timo Rauhanen ja Jarkko Harju	Erikoistutkija ja erikoistutkija	VATT
Toni Ahlqvist	Johtava tutkija	VTT
Petri Uusikylä	Hallituksen puheenjohtaja	Frisky & Anjoy
Timo Seppälä	Vanhempi tutkija	ETLA
Mirja Määttä	Projektipäällikkö	Itä-Suomen yliopisto

Liite 4. Informaatiomuotoilukokeilu

Tarkoitus ja tavoite

Tiedon visuaalisella esittämisellä monimutkaiset ja laajat asiakokonaisuudet on omaksuttavissa nopeammin kuin tiedon tekstuaalisella tiivistämisellä. Kokeilussa hankintaan informaatiomuotoilija määrääjäksi työskentelemään tukipalvelun tavoin valitulle organisaatiolle. Tavoite on löytää malli, jossa informaatiomuotoilun tuottama hyöty tiedolla johtamiselle on selvästi pienempi kuin palvelun / työsuorituksen hankintaan ja toimeksiannon tekemiseen kuuluva kustannus, aika ja kulut huomioiden.

Kokeilunomistaja

Kokeilun omistaja voi olla mikä tahansa organisaatio, yksikkö tai se voidaan toteuttaa eri organisaatioiden/yksiköiden yhteisenä tukipalveluna -kuten esimerkiksi IT-tuki usein on toteutettu. Informaatiomuotoilijan työskentelyn tueksi kokeilussa on hyvä olla mukana kokeilunomistajaorganisaation ulkopuolelta yhteyshenkilöitä käytettävien aineistojen tuottajilta ja loppukäyttäjien edustajilta.

Yhtäköyttä-hanke ehdottaa käytäjien keskusteluiden perusteella, että informaatiomuotoilija talossa -kokeilun omistajaksi valitaan politiikka-analyysi -yksikkö.

Tietojohtamisen vaihe

Informaatiomuotoilijan työ voidaan kytkeä mihin tahansa tiedolla johtamisen vaiheeseen tahansa, joita ovat tiedon alkutuotanto, tiedon käsittely ja jalostus, päätösvaihtoehtojen esittäminen. Kokeilussa kokeilunomistaja antaa informaatiomuotoilija toimeksiannot, joten tässä tapauksessa työskentely tulisi kytkeytymään ensisijaisesti päätösvalmisteluun tai toimeenpanoon.

Kytkeä kirjallisuuskatsaukseen

[Kirjallisuuskatsauksessa](#) on tunnistettu kaksi tärkeää periaatetta eli syysuhteet ja yhteenvetämisen taito, joita tämä kokeilu tukee. Syysuhteet tarkoittaa pyrkimystä ymmärtää ja kuvata suunniteltujen toimenpiteiden vaikutuksia yhteiskunnassa syy-seuraussuhteiden avulla. Yhteenvetämisen taito puolestaan on taito, jonka avulla erilaiset päätösvalmistelussa tehdyt tai kerätyt tuotokset jäsennetään hyödyllisiksi tieto-olioiksi ja osiksi valmistelua. Informaatiomuotoilulla pyritään lisäämään tällaista ymmärrystä tietoa laaduntamalla.

Kytkeä tarvekartoitukseen

Toteutus suunnitelma

Lokakuu

- 1. Hanke kilpailuttaa informaatiomuotoilijapalvelun.

Marraskuu

- 2. Yhtäköyttä-hanke ja VNK sopivat kokeilun toteutuksesta
- 3. Hanke esittää ohrylle kokeilusuunnitelman mukaanlukien kokeilunomistajan.
- 4. Hanke julkistaa kilpailutuksen tuloksen

Joulukuu 2015

- 5. [Aloituspalaveri](#) hankkeen, kokeilunomistajan (politiikka-analyysiyksikkö) ja palveluntuottajan kesken, sovitaan aikataulusta ja toimintatavoista
- 6. Hanke esittää mittarit kokeilun onnistumiselle
- 7. VNK:n politiikka-analyysiyksikkö tekee sopimuksen palvelun hankinnasta
- 8. Kokeilu alkaa, kokeilunomistaja tekee toimeksiantoja palveluntuottajalle. Hanke seuraa kokeilun edistymistä.

Maaliskuu 2016

- 9. Toimeksiantojen valmistumisen jälkeen järjestetään kokeilun päätöskokous.
- 10. Hanke ja kokeilunomistaja arvioivat kokeilun.
- 11. Hanke julkaisee kokeiluaihion vapaasti käytettävänä mallina.

Yhtäköyttä-hankkeen vastuut

Hanke suunnittelee ja kuvaa kokeilun kirjallisesti, sekä vastaa sopivan informaatiomuotoilun palvelutuottajan kilpailuttamisesta, jonka perusteella esittää ohjausryhmälle valittavaa yhteistyökumppania kokeilun toteuttamiseen.

Kilpailutus on päättynyt 6.11.

Tuotos

Visualisoinnin ja sen käytön lisäksi syntyy dokumentoitu (hanke tuottaa) kokemus vähintään yhden tiedonvisualisointitavan käytöstä tiedontuotannossa ja päätösvalmistelussa. Tämän perusteella voidaan ratkaista, kannattaako visualisointimenetelmiä kehittää laajemmin päätösvalmistelun tueksi.

Liite 5. Yhteiskirjoittamiskokeilu

Yhteiskirjoittamisella tarkoitetaan menetelmää, jossa useat ihmiset kirjoittavat verkon kautta samaa asiakirjaa sekä yhtä aikaa että hajautetusti. Kaikkien kirjoitus näkyy muille reaaliajassa. Tällaisia välineitä ovat mm. Etherpad, Hackpad ja Google Docs.

Yhteiskirjoittaminen mahdollistaa palaverimuistiinpanojen valmistumisen kokouksen loppuessa, se helpottaa jaetun ymmärryksen syntymistä ja vähentää väärinkäsitysten riskiä. Pitemmällä aikavälillä yhteiskirjoittaminen on edellytys kohteellisuudelle eli sille, että tiedot jaetaan yhteisissä verkkotyötiloissa ja luovutaan silloin kun mahdollista ajatuksesta tietotuotteesta esineenä, jota siirrellään paikasta toiseen ja tarvittaessa kopioidaan.

Yhä tänä päivänä hallinnon työskentelytapoihin kuuluu ihmisten osallistuminen kokouksiin muistiinpanot kynällä ja paperilla tehden. Jotkut osallistuvat jo koneiden kautta, mutta vain harvoin samalla käytetään yhteistyökaluja. Yhteiskirjoitus on kevyt tapa tiedon jakamiseen osallistujien kesken ja sidosryhmille. Se vähentää tarvetta sähköpostin lähettelyyn ja sen ansiosta eri ihmisillä on aina ajantasainen tieto käytettävissä.

Yhteiskirjoitus-kokeilu alkaa välineen valinnasta ja mahdollisesta asentamisesta. Tämä tehdään IT-tuen kanssa eikä koske varsinaisia osallistujia. Kokeilun osallistujille kokeilu alkaa siten, että palaverin asialista toimitetaan sähköpostin linkkinä yhteiskirjoitusmuistioon. Vaihtoehtoisesti muistio voidaan luoda ensi kertaa paikan päällä. Kouluttajan roolissa toimiva henkilö opastaa tässä. Tärkeää on päästä nopeasti kirjoittamaan, jotta osallistajat huomaavat matalan oppimiskynnyksen. Yhteiskirjoittamisesta voi innostua helposti yhteisöllisyyden tullessa esiin. Hyvät kokemuksen

myötä syntyneet käytännöt kuitenkin on helpompi jakaa kouluttajan kertomana uusille osallistujille. Tarkemmin yhteiskirjoituksesta [avoimuuden helmet -oppaasta](#).

Tarkoitus ja tavoite

Yhteiskirjoittamisella helpotetaan tiedon jakamista ja edesautetaan jaetun ymmärryksen luomista.

Kokeilussa otetaan yhteiskirjoittaminen käyttöön kokous-, pari- ja itsenäisessä työskentelyssä.

Tavoite on vähentää tiedon jakamiseen kuluva aikaa tuomalla työkaluvalikoimaan uusi matalan kynnyksen väline, samalla parantaen tiedon löydettävyyttä.

Kokeilunomistaja

Yhtäköyttä-hankkeen ja ohjausryhmän keskustelujen perusteella ehdotus kokeilunomistajaksi on Kansallinen ennakointiverkosto.

Kytkeä kirjallisuuskatsaukseen

Kohteellisuus, avoimuus ja ryhmäytyminen nousevat tärkeinä periaatteina [kirjallisuuskatsauksesta](#). Jotta nämä toimisivat käytännössä, tarvitaan yhteiskirjoittamista toimintamallina. Tässä kokeilussa siis testataan myös näiden periaatteiden toimivuutta käytännössä sekä hyviksi arveltuja työkaluja toimintamallin tukemisessa.

Kytkeä tarvekartoitukseen

Kytkeä avoimen arvioinnin kokeiluun

Toinen kokeilu eli avoin arviointi maahanmuutosta (tai jostain muusta aiheesta) myös sisältää yhteiskirjoittamista. Varsinainen arviointi toteutetaan Opasnet-verkkotyötilassa, joka on wiki. Päätettäväksi jää, tuotetaanko arvioinnin sisältö suoraan wikiin, vai käytetäänkö jotain helpompaa yhteiskirjoittamistyökalua sisällön tuottamiseen, kuten Hackpadiä. Hackpad on parempi erityisesti silloin, jos tekstiä todella kirjoitetaan yhtäaikaaisesti esimerkiksi kokouksessa tai työpajassa.

Toteutussuunnitelma ja roolitus

Katso [yhteiskirjoitusmuistio](#) Ennakointiverkoston kokeilusta.

Huomioitavaa: hyödyn määrä kasvaa kun useampi kuin yksi ryhmä/yksikkö käyttää yhteiskirjoitusta. Tiedonhallinnasta, säilyvyydestä ja nimeämiskäytännöistä pitää huolehtia ennakkoon.

Yhtäköyttä-hankkeen vastuut

Yhtäköyttä-hanke tuottaa koulutusmateriaalin verkkoon käytetään olemassaolevia aineistoja:

- Pauliina Mäkelän [yhteiskirjoitus -artikkeli](#)
- Nettikansan helmiä [-yhteiskirjoitusartikkeli Muurinen & Poikola](#)

Lisäksi tarkempi yksityiskohtainen kuvaus yhteistyössä VNK:n tietojärjestelmä / tekniikka - yksiköiden kanssa vastaa tarvittavien ohjelmistojen asennuksesta ja testauksesta ja toimii kouluttajana kokeilun aikana sovitussa tilaisuudessa (TR kommentti: en löydä yo. yksikköä organisaatiokaaviosta, tarkoittanet jotain toista yksikköä?

http://vnk.fi/documents/10616/1457236/VNK_organisaatiokaavio_01062015_FI.pdf/c41c5e34-fa22-4fb8-9bdf-da5c63189bb1)

Mahdolliset ohjelmistovaihtoehdot ovat

- Hackpad, <https://github.com/dropbox/hackpad>
- Etherpad, <http://etherpad.org/>
- Etherpad Lite, <https://github.com/ether/etherpad-lite>

Liite 6. Maahanmuuttoarviointi

Pääviesti

Kysymys:

Tämä on työ- ja elinkeinoministeriön sekä [Yhtäköyttä](#)-hankkeen yhteistyönä toteutettava [avoin arviointi](#), jossa selvitetään toimenpiteitä maahanmuuttajien paikallistuntemuksen, verkostojen ja tietotaidon hyödyntämiseksi suomalaisten yritysten kasvun kansainvälistymisen ja viennin edistämiseksi. Kyseessä on pilotti, jolla testataan myös avoimeen arviointiin liittyvän joukkoistamisen toimintaa.

Vastaus:

Kysymyksen vastausta etsittiin avaamalla avoin keskustelu [OtaKantaa-sivulla](#). Keskusteluun kutsuttiin alan asiantuntijoita, ja lisäksi siihen pystyi osallistumaan kaikki asiasta kiinnostuneet. Alkuperäisessä keskustelussa vastausten avulla kartoitettiin laajahko aineisto, jonka pohjalta identifioitiin 34 toimenpidettä, joilla maahanmuuttajien tietotaitoa pystyttäisiin hyödyntämään. Toimenpide-ehdotukset kohdentuivat julkiselle sektorille, oppilaitoksille, yrityksille, ulkomaalaisille tönhakijoille Suomessa sekä yleensä kaikille kansalaisille. Toimenpide-ehdotuksista järjestettiin erillinen kysely, jonka avulla ehdotusten toteuttamiskelpoisuutta arvioitaisiin, mutta tähän ei valitettavasti saatu kuin 2 vastausta.

Tässä testattu menetelmä avoimen arvioinnin joukkoistamisesta osoitti, että tutkimustietoa on mahdollista kerätä laajemmalta yleisöltä esimerkiksi OtaKantaa keskustelun avulla. Testi myös osoitti, että hankaluutena on asiantuntijoiden aktivointi tiedon jakamiseen kaikille avoimen foorumin kautta.

Kysymys

Mitä konkreettisia toimepiteitä pitäisi tehdä ja miksi niiden kehitystavoitteiden edistämiseksi, jotka on listattu raportissa Innovaatiotalouden maahanmuuttopolitiikka (Raunio, toukokuu 2015^[1]) ja jotka on myös esitetty tiivistettynä alla kohdassa [Innovaatiotalouden näkökulma](#)? **Erityisesti, millä konkreettisilla toimepiteillä voidaan edistää maahanmuuttajien paikallistuntemuksen, verkostojen ja tietotaidon hyödyntämistä suomalaisten yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja viennin edistämisessä?**

Toivotut osallistujat

Ketkä osallistuvat arvioinnin tekemiseen? Kenen tietoja tarvitaan, jotta arviointi onnistuu?

- Kokeilun omistaja: Työ- ja elinkeinoministeriö (Sonja Hämäläinen vastaa)
- Työn moderaattori: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (Jouni Tuomisto vastaa), [Yhtäköyttä](#)-hanke
- Muut osallistujat (toivotut asiantuntijat, [nimilista](#)):
 - Taloustoimijat ja -asiantuntijat: Tekes, Sitra, VATT,...
 - Kotouttamistoiminnasta vastaavat: Kotouttamisverkosto, vastaanottokeskukset
 - Koulutustoiminnasta vastaavat: OKM, koulutuskuntayhtymät,...?
 - Yhtäköyttä-hanke (OKFFI, Oxford Research)
 - Valtioneuvoston kanslia
 - Työ toteutetaan avoimesti, joten kuka tahansa saa osallistua.
 - Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Oletettu käyttö ja käyttäjät

Ketkä käyttävät raportin tuloksia ja mihin tarkoitukseen?

- Työ- ja elinkeinoministeriö on ensisijainen käyttäjä. Tarkoituksena on käyttää tietoja toimenpiteiden valintaan, jotta maahanmuutosta saadaan parempaa lisäarvoa.
 - Osallistumismotivaation parantamiseksi tähän tulisi kuvata tarkempia käyttökohteita. Mitä tärkeämpään asiaan tietoja käytetään, sitä helpompi on motivoida hyödyllistä osallistumista.
- Muita käyttäjiä ja käyttökohteita?

Rajaus

Miten arviointi rajataan ajallisesti, maantieteellisesti, kysymyksenasettelultaan jne?

- Tarkastelun kohteena ovat Suomeen tulleet maahanmuuttajat (työn, opiskelun, perheen tai turvattomuuden vuoksi muuttaneet) ja heidän panoksensa suomalaisten yritysten toimintaan.
- Tarkasteluaikana ovat lähivuodet ja erityisesti aika ennen kuin maahanmuuttajat ovat muutenkin kotoutuneet.

Kriteerit

Millä kriteereillä arvioidaan tunnistettujen toimenpiteiden hyvyttä? (Näitä pitäisi vielä mieltä ja täsmentää. Pitäisi myös selvittää, miten niitä voi luotettavasti mitata)

- talousvaikutukset,
- yritysten tulos ja kehitys,
- maahanmuuttajien hyvinvointi,
- tarvittavat sosiaalitet,

- muita...?

Toteutus

- Aikataulu: arviointi toteutettiin maaliskesäkuussa 2016.
- Välineet: Verkkotyötila Opasnet (Mediawiki). Kommentointialusta Otakantaa.fi. Yhteiskirjoitus-työkalu Hackpad.
 - OtaKantaa-joukkoistamishanke avoinna 15.5.2016 saakka <https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/37/>
- Kohteellisuus: Toteutettiin yhden verkko-osoitteen periaatetta eli kaikkeen arvioinnissa tuotettuun tietoon pääsee kiinni yhden verkkosivun kautta. Kaikessa viestinnässä käytetään ensisijaisesti verkko-osoitetta <http://fi.opasnet.org/fi/Maahanmuuttoarviointi>. Linkittäminen tehdään esimerkiksi widgetien kautta eri asiayhteyksiin ja kanaviin.
- Pääasiallinen arviointi toteutettiin suomeksi. Kuitenkin arvioinnin keskeiset osat ja keskustelut toteutettiin myös englanniksi, jotta saadaan mukaan mahdollisimman paljon osallistujia kansallisuudesta riippumatta.

Vastaus

Toimenpide-ehdotukset

1. Valtio maksaa konsulttimaahanmuuttajien sosiaaliturvan
2. Kunta tukee työllistymistä
3. Opetussuunnitelmaan vuorovaikutusta ja kieliä
4. Koulutuksessa korostetaan valmistautumista työnhaussa
5. TEM seuraa työnantajien käsityksiä
6. TEM kerää työllistymisen hyviä käytäntöjä
7. Perhepolitiikalla tuetaan toista sukupolvea
8. Työvoiman tarpeista kartoitusmalli
9. Valmistuville enemmän aikaa
10. Maahanmuuttajat historiantutkijoiden apuna
11. Opiskelujen aikaisen verkostoitumisen korostaminen
12. Opinnon osia yritysten kanssa
13. Oppilaitokset tukevat työnhakua
14. Vieraskielinen koulutus osaksi aluekehittämistä
15. Valmistuvilla hyvä suomi
16. Rekrytointikanava yritysten kanssa
17. Maahanmuuttajat kouluihin kertomaan
18. Maahanmuuttajat kääntämään lehtiä
19. Maahanmuuttajien palkkaus
20. Tietokanta maahanmuuttajien osaamisesta
21. Korkeakoulutetuille maahanmuuttajille kielikursseja
22. Tapahtumia kohtaamista varten
23. Työhönottoon ja työssäoloon liittyviä seikkoja seurataan
24. Ulkomaalaistaustaisen henkilöstön osaamisen huomiointi
25. Suomessa olevien rekrytoinnin huomiointi
26. Ulkomaalaistaustaisten erityispiirret huomioon
27. Rennompi suhtautuminen kielivaatimuksiin
28. Turvapaikanhakijoiden osaamisen tunnistaminen
29. Toimintamalli työnhaussa auttamiseksi
30. Lähtömaakoulutus
31. Koulutusta auttamaan työelämään
32. Tunnistetaan piilotettu osaaminen

33. Verkostoituminen suomalaisten kanssa
 34. Monipuolinen portfolio ja osaamisen todistaminen

Ehdotuksia julkiselle sektorille

Toimenpide-ehdotuksia julkiselle sektorille			
Nimi	Toimenpide	Vaikutukset	Muuta
1. Valtio maksaa konsulttimaahanmuuttajien sosiaaliturvan	Valtio tukee maahanmuuttajien palkkaamista maksamalla yritysten puolesta konsulttipohjaisten maahanmuuttajatyöntekijöiden sosiaaliturvamaksut. Valtio maksaa myös osan, jos yritys palkkaa maahanmuuttajan täysipäiväiseksi.	Valtio joutuu maksamaan enemmän, mutta säästää työttömyyskorvauksissa. Yritykset saavat halvalla ulkomaat tuntevia konsultteja. Maahanmuuttajat saavat helpommin töitä. Maahanmuuttajat integroituvat helpommin suomalaiseen yhteiskuntaan.	Ulkomaalaisten on vaikeaa löytää töitä Suomesta. Jos työ kuitenkin löytyy, siihen, työnantajiin ja työkavereihin ollaan hyvin tyytyväisiä. Otakantaa-sivuston keskustelu Be diverse or be dead
2. Kunta tukee työllistymistä	Kunta tukee kaikkien työttömien pääsyä töihin . Tukipalvelut tekevät yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa ja järjestää kielikoulutusta korkeastikoulutetuille.		Hämeenlinnan sosiaalityön ja henkisen hyvinvoinnin palveluiden kehittämishankkeet, Työn Paikka, Työn Paikka työpaikat, Kielen osaaminen on edellytys työelämään
3. Opetussuunnitelmaan vuorovaikutusta ja kieliä	Opetushallitus lisää opetussuunnitelman interkulttuuristen vuorovaikutustaitojen ja vieraiden kielten opetusta kaikilla koulutusasteilla, koska täydennyskoulutusta annetaan työpaikoilla eniten kielissä ja vuorovaikutustaidoissa. Kielten opetuksessa varsinkin	Kaikkien suomalaisten kielitaito ja kulttuurien ymmärrys ja hyväksyntä paranee, jolloin työnantajat ovat rohkeampia eri kulttuurien kohtaamisessa ja maahanmuuttajien	Ulkomaalaiset työnantajan silmin -raportti

	ammattisanastojen hallintaa harvinaisissa kielissä tarvittaisiin työelämässä.	palkkaamisessa.	
4. Koulutuksessa korostetaan valmistautumista työnhaussa	Työviranomaiset korostavat työnhakua kouluttaessaan sitä, että ulkomaalaistaustaisten on valmistauduttava työnhaussa korostamaan erityistaitojaan verrattuna suomalaisiin hakijoihin sekä korostamaan perusosaamistaan. Mitä kaukaisemmasta kulttuurista ulkomaalaistaustainen työnhakija on, sitä enemmän hänen on vakuutettava työnantajaa, että hän ei ole sen suurempi riski tulla rekrytoiduksi kuin suomalainenkaan työnhakija.	Ulkomaalaistaustaiset osaavat hakea paremmin töitä suomalaisilta työmarkkinoilta ja siten työllistyvät paremmin.	
5. TEM seuraa työnantajien käsityksiä	Työ- ja elinkeinoministeriö alkaa seurata säännöllisesti työnantajien käsityksiä ulkomaalaistaustaisten työhönotosta ja työssäolosta.		
6. TEM kerää työllistymisen hyviä käytäntöjä	Työ- ja elinkeinoministeriö kerää ulkomaalaisten työllistymiseen liittyviä hyviä käytäntöjä eri tahoilta ja tiedottaa niistä kootusti.		
7. Perhepolitiikalla tuetaan toista sukupolvea	Pohditaan, voitaisiinko radikaalilla perhepolitiikan muuttamisella lapsiperheitä tukevaan suuntaan saavuttaa samat hyödyt kuin aktiivisella maahanmuuttopolitiikalla, mutta vähemmällä vaivalla ja vähemmällä ongelmilla, ehkä jopa vähemmällä kuluilla. Maahanmuuttotutkimuksen		

	<p>valossa näyttää siltä, että maahanmuuttajien kohdalla joka tapauksessa 1. sukupolvi integroituu huonosti työelämään. Molemmilla toimenpidevaihtoehdoilla kestää siis yhtä kauan, ennen kuin suomalaisen työelämän katoavia suuren ikäpolven edustajia saadaan korvattua.</p>		
<p>8. Työvoiman tarpeista kartoitusmalli</p>	<p>Luodaan työntajien työvoiman rekrytointi- ja osaamistarpeiden kartoitusmalli, kohtautetaan nämä tarpeet maahanmuuttajien osaamisen kanssa.</p>		<p>OSUMA-hanke</p>
<p>9. Valmistuville enemmän aikaa</p>	<p>Suomalaisista korkeakouluista valmistuville ulkomaalaisille annetaan enemmän aikaa kuin puoli vuotta etsiä Suomesta oman alan töitä.</p>	<p>Valmistuvat ehtivät löytää töitä, jolloin Suomessa koulutettu työvoima myös jää Suomeen, eikä lähde liian tiukkojen aikarajojen takia takaisin kotimaahansa.</p>	<p>We aducate</p>
<p>10. Maahanmuuttajat historiantutkijoiden apuna</p>	<p>Historiantutkijat pyytävät maahanmuuttajia mukaan tutkimuksen tekemiseen, syöttämään omankielistään käsin kirjoitettua tekstiä elektroniseen muotoon. Tämä on huomattavasti helpompaa niille, jotka puhuvat kyseessä olevaa kieltä.</p>	<p>Jos käynnissä oleviin hankkeeseen (Helsinki, Jyväskylä) saataisi kymmenen natiivia puhujaa syöttämään tekstiä, tehokkuus paranisi kaikilla aineiston parissa työskentelevillä sekä nyt että tulevaisuudessa.</p>	<p>Käsinkirjoitetut lähteet tuottavat melkoista päänvaivaa tutkijoille, joten tekstien editoiminen e-muotoon auttaisi kaikkia näiden parissa työskenteleviä. Suomessa heitä on kourallinen, mutta Euroopassa jo satoja. Työ itsessään ei eroa esimerkiksi sukututkijoiden tekemästä kirkonkirjojen syöttämisistä tietokantoihin. Lähtökohtaisesti kieltä taitava kykenee</p>

			työhön, ja vain puutumista vastaan joutuu näkemään vaivaa. Otakantaa-keskustelu
--	--	--	---

Ehdotuksia oppilaitoksille

Toimenpide-ehdotuksia oppilaitoksille

Nimi	Toimenpide	Vaikutukset	Muuta
11. Opiskelujen aikaisen verkostoitumisen korostaminen	Opinto-ohjaajat ja muut korkeakoulujen työntekijöt teroittavat ulkomaalaistaustaiselle Suomessa opiskelevalle opiskelujen aikaisen verkostoitumisen merkitystä.	Opiskelijat löytävät verkostoitumisen avulla helpommin töitä valmistumisen jälkeen.	Ulkomaalaiset työnantajan silmin -raportti
12. Opinnon osia yritysten kanssa	Korkeakoulut kehittävät opintoihin kuuluvaa opinnäytetyö- ja työharjoitteluprosesseja yhteistyössä alueen työnantajien kanssa, tukevat maahanmuuttajien yrittäjiksi ryhtymistä sekä lisäävät maahanmuuttajien mahdollisuuksia suorittaa täydennys- ja pätevöitymiskoulutusta ja luoda joustavampia opintopolkuja.		OSUMA-hanke
13. Oppilaitokset tukevat työnhakua	Oppilaitokset pyrkivät kehittämään erityisesti ulkomaalaistaustaisten työnhaun tukemista. Jotkut viranhaltijat esimerkiksi rekrytointipalveluista tai oppilaanohjauksesta erikoistuisivat siihen. Selvitetään hyviä käytäntöjä, joilla opettajat ja varsinkin opinnäytetyönohjaajat voisivat tukea suosituksin ulkomaalaistaustaisten Suomessa tutkinnon ko. oppilaitoksessa suorittavien työnhakua.	Suomessa valmistuvat ulkomaalaiset löytävät helpommin töitä Suomesta ja siten jäävät tänne todennäköisemmin.	Ulkomaalaiset työnantajan silmin -raportti
14.	Korkeakoulut sitovat	Kansainväliset	Pajatso-

Vieraskielinen koulutus osaksi aluekehittämistä	vieraskielisen koulutuksen tiiviiksi osaksi aluekehittämistä erilaisten työelämäprojektien ja muun yritys yhteistyön kautta, ja näin tarjotaan kansainvälisille osaajille mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja kokemuksen kartuttamiseen jo opintojen aikana. Käytännössä tämä tehdään luentojen, työpajojen, tapahtumien ja esimerkiksi urasuunnittelun opintojakson ja työnhakuoppaan avulla.	opiskelijat työllistyvät Suomessa helpommin ja mahdollisimman pian valmistumisen jälkeen. Kansainväliset opiskelijat ja heidän koulutukseensa laitettu panos pysyy paremmin Suomeessa ulkomaille menettämisen sijaan.	hanke, Pajatso-hankkeen loppuraportti
15. Valmistuvilla hyvä suomi	Opetusviranomaiset varmistuvat siitä, että kaikki Suomessa tutkintonsa suorittavat ulkomaalaiset saavat hyvän suomen kielen taidon eli pystyisivät käyttämään suomea työkielenään.	Suomessa valmistuvien suomen taso on parempi, jolloin työllistyminen on helpompaa ja suurempi osa jää Suomeen töihin.	Ulkomaalaiset työnantajan silmin -raportti
16. Rekrytointikanava yritysten kanssa	Oppilaitokset lisäävät yhteistyötä yritysten kanssa ja luovat yhdessä rekrytointikanavan, joka hyödyttää niin opiskelijoita (sekä ulkomaalaisia että suomalaisia) kuin työnantajiakin.	Ulkomaalaisten opiskelijoiden on helpompi löytää töitä, jolloin he jäävät todennäköisemmin Suomeen valmistumisen jälkeen.	Ulkomaalaisten osaamisen hyödyksi Pirkanmaalla
17. Maahanmuuttajat kouluihin kertomaan	Koulut pyytävät maahanmuuttajat kouluihin kertomaan omasta kulttuurista, kielestä ja tavoistaan. Näin nuoret saisivat ensikäden tietoa muista kulttuureista ja muusta maailmasta, jolloin nykyisin tärkeä kansainvälinen yhteistyö on myöhemmällä iällä luontevampaa.		Otakantaa-keskustelu

Ehdotuksia yrityksille

Toimenpide-ehdotuksia yrityksille

Nimi	Toimenpide	Vaikutukset	Muuta
------	------------	-------------	-------

<p>18. Maahanmuuttajat kääntämään lehtiä</p>	<p>Mediayritykset (käytännössä netti- ja sanomalehdet) palkkaavat maahanmuuttajia tekemään käännöksiä omalle kielilleen.</p>	<p>Lehti pystyy kasvattamaan levikkiään myös huonosti suomea puhuvien maahanmuuttajien keskuuteen. Maahanmuuttajat saavat aivan uudenlaista tietoa asuinpaikastaan ja suomalaisesta kulttuurista, ja siten integroituvat nopeammin osaksi yhteisöä. Kääntäjien suomen kielen osaaminen kohenee merkittävästi.</p>	<p>Myös esimerkiksi kunta voisi tukea käännöstoimintaa. Kääntäjäryhmä Hämeen Sanomissa</p>
<p>19. Maahanmuuttajien palkkaus</p>	<p>Yritykset palkkaavat maahanmuuttajia töihin.</p>	<p>Kansainvälisen osaaminen ja kielitaito lisääntyy yrityksessä.</p>	<p>Ulkomaalaisten oman maan osaaminen ja kielitaito on kansainvälisille yrityksille hyödyllistä ja ulkomaalaisten palkkaaminen lisää vientiä työntekijän kotimaahan n. 1-3 prosentilla. Ylipäättään ulkomaalaisista työntekijöistä on hyötyä yritykselle. He lisäävät esimerkiksi innovaatiivisuutta. Maahanmuutosta vetoa vientiin, Yrityksen monimuotoisuudella kaikki voittavat, Delmi: Migration och företagens internationalisering</p>
<p>20. Tietokanta maahanmuuttajien osaamisesta</p>	<p>Paikalliset kauppakamarit ja elinkeinoyhtiöt perustavat paikallisten maahanmuuttajien osaamisesta tietokannan, johon vapaaehtoisesti osallistuneiden osaamista tarjotaan konsulttipalveluna</p>	<p>Kansainvälisiksi haluavat yritykset saavat arvokasta tietoa kohdemaansa kulttuurista, yhteiskunnasta ja kielestä. Maahanmuuttaja saa helpommin töitä, vaikkakin ehkä vain</p>	<p>Otakantaa-keskustelu</p>

	kansainvälisiin markkinoihin pyrkiville yrityksille. Tietysti yritykset voisivat myös palkata näitä ihmisiä omaksi työntekijäksi.	konsulttina.	
--	---	--------------	--

Ehdotuksia kaikille

Toimenpide-ehdotuksia, joita kuka vain voi toteuttaa, tai jotka vaativat monen tahon yhteistyötä

Nimi	Toimenpide	Vaikutukset	Muuta
21. Korkeakoulutetuille maahanmuuttajille kielikurseja	Järjestetään jo jonkin verran suomea puhuville korkeakoulutetuille maahanmuuttajille suomen kielikurseja esimerkiksi alakohtaisen sanaston opetteluun.	Korkeakoulutetut oppivat suomea paremmin ja pystyvät helpommin löytämään töitä ja työskentelemään Suomessa. Työntajille avautuu aivan uusi korkeasti koulutettujen ihmisten työvoimajoukko, joka puhuu suomea ja ymmärtää vieraita kulttuureja ja kieliä. Maahanmuuttajien osaaminen saadaan paremmin käyttöön.	Koulutusta kokeiltiin Korkea-hankkeessa 12 viikkoa, 12 tuntia viikossa. Tulokset olivat positiivisia, mutta kehitettävää on vielä. Olennaista koulutusta järjestettäessä on esimerkiksi, opetetaan maahanmuuttajille kirjavai puhekieltä, jotka eroavat suomessa merkittävästi. Korkea-hanke
22. Tapahtumia kohtaamista varten	Järjestetään tapahtumia , joissa kansainvälisistä työntekijöistä kiinnostuneet työnantajat ja maahanmuuttajataustaiset työnhakijat kohtaavat.	Maahanmuuttajat löytävät helpommin töitä ja työnantajat löytävät helpommin kansainvälisesti suuntautunutta työvoimaa. Työttömyys vähenee.	Kuopiossa syksyllä 2013 järjestetty KV-kohtaamo keräsi paikalle lähes sata kansainvälistä osaajaa ja yritysten edustajaa. Maahanmuuttajien osaaminen käyttöön -hanke , Kyselytutkimus ulkomaalaisesta työvoimasta Itä-Suomalaisille yrityksille Utiskirjeet: 2/2012 , 3/2012 , 4/2012 , syksy 2013 , 2014 . Onnistuneita

			rekrytointitarinoita. Twinkle
23. Työhönottoon ja työssäoloon liittyviä seikkoja seurataan	<p>Työnantajat liittävät henkilöstötilinpäätöksiin (ks. esim. Ahonen 2000, Eronen 1999) omaksi osakseen moninaisuuden johtamisen tai esimerkiksi linkin takaa löytyvässä tutkimuksessa käytetyistä väitteistä edelleen kehitetyt mittarit, joiden avulla ulkomaalaisten työhönottoon ja työssäoloon liittyviä seikkoja seurattaisiin säännöllisesti työpaikoilla. Näin he oppivat henkilökuntansa taustoista enemmän ja siten voivat hyödyntää heillä töissä olevien ulkomaalaistaustaisten henkilöiden osaamista täysimääräisemmin.</p>		
24. Ulkomaalaistaustaisen henkilöstön osaamisen huomiointi	<p>Työnantajat huomioivat henkilöstön osaamisen kehittämisessä Suomessa jo olevan ulkomaalaistaustaisen henkilöstön tai tekevät koko työyhteisölle näkyvämmäksi varsinkin omalla työpaikalla olevan ulkomaalaistaustaisen henkilöstön osaamisen, jotta heidän osaamisensa tulisi paremmin organisaatioiden hyödyksi. Ulkomaalaistaustaisilla olisi varmasti uusia näkökulmia tarjottavanaan.</p>		Ulkomaalaiset työnantajan silmin - raportti
25. Suomessa olevien rekrytoinnin huomiointi	<p>Aktiivista rekrytointipolitiikkaa luotaessa työnantaja huomioi omana näkökulmanaan Suomessa</p>		

	jo olevien ja täällä tutkintonsa suorittaneiden rekrytoinnin.		
26. Ulkomaalaistaustaisten erityispiirret huomioon	Työyhteisöt huomioivat paremmin myös ulkomaalaistaustaisten erityistarpeet henkilöstöön liittyviä prosessejaan kehittäessään.		
27. Rennompi suhtautuminen kielivaatimukseen	Työnantajat suhtautuvat virallisiin kielitaitovaatimuksiin rennommin.	Nekin, joilla ei ole minkään kielitaitovaatimusten mukaista kielitaitoa, mutta silti töihin riittävä kielitaito, pystyvät saamaan töitä.	Kielitaito kehittyy koko ajan töitä tehdessä, jos toitä ensin saa. We aducate
28. Turvapaikanhakijoiden osaamisen tunnistaminen	Metropolia AMK tai muut kiinnostuneet tahot kehittävät keinoja tunnistaa turvapaikanhakijoiden osaaminen suhteessa suomalaiseen koulutukseen.	Turvapaikanhakijat saavat todistuksen osaamisestaan ja löytävät helpommin töitä. Heidän osaamisensa saadaan paremmin käyttöön yhteiskunnassa, kun tiedetään, mitä se on. Turvapaikanhakijoille koulutusta järjestävät saavat paremman kuvan lähtötasosta.	Metropolia AMK on perustanut alkuvuodesta 2016 arviointi- ja näyttökeskuksen turvapaikanhakijoiden tekniikan alan osaamisen tunnistamiseksi. Toimintaa on tarkoitus laajentaa myös koskemaan elinkeinoelämän tarpeista käsin perusteltuja koulutusaloja, esimerkiksi sosiaali- ja terveysalaa yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa. Turvapaikanhakijoiden ammattiosaamisen tunnistaminen, arviointi- ja näyttökeskus Metropoliaan. CIMO: Kansainvälinen osaaminen tulisi hyödyntää paremmin

<p>29. Toimintamalli työhaussa auttamiseksi</p>	<p>Luodaan toimintamalli, jolla autetaan maahanmuuttajia löytämään töitä yrityskontaktien avulla ja löytämällä piilotyöpaikkoja. Jokaista autetaan yksilöllisesti, ja autetaan myös työhaun käytännön asioissa, kuten tarvittavien työelämän lupakorttien hankinnassa. Autetaan myös alkuun uudella työpaikalla.</p>		<p>Triangeli-projekti</p>
<p>30. Lähtömaakoulutus</p>	<p>Ulkomailta ihmisiä rekrytoidessaan työnantajat järjestävät lähtömaakoulutusta, joka pitää sisällään sekä kieliopintoja että yleistä tutustumista Suomen kulttuuriin ja työskentelyyn Suomessa ja tulevassa työpaikassa. Koulutusta jatketaan vielä Suomeen muutonkin jälkeen koko työyhteisössä.</p>	<p>Auttaa maahanmuuttajia sopeutumaan nopeammin Suomessa työskentelyyn, kun pohjatietoa ja kielitaitoa löytyy jo ennen maahan tuloa. Koko työyhteisön koulutuksella maahanmuuttajat saadaan tiiviiksi osaksi työyhteisöä.</p>	<p>Ihmiset otetaan huomioon ihmisinä, ei vain lisäarvon tuottajina. Rahoitusta pitää tulla muualtakin, kuin ulkomaalaisia töihin haluavalta työnantajalta, esimerkiksi ESR- tai muiden projektien kautta. Työhön Suomeen? Tutkimus työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvistä koulutusperusteista Lähtömaan koulutuksesta on saatu MOK-hankkeessa hyviä kokemuksia. Maahanmuuttajien osaaminen käyttöön - hanke, Kyselytutkimus ulkomaalaisesta työvoimasta Itä-Suomalaisille yrityksille Uutiskirjeet: 2/2012, 3/2012, 4/2012, syksy 2013, 2014. Onnistuneita rekrytointitarinoita.</p>
<p>31. Koulutusta auttamaan työelämään</p>	<p>Järjestetään koulutusta, jolla jo Suomessa asuvat ulkomaalaiset saataisiin</p>		<p>Työhön Suomeen? Tutkimus työperusteiseen maahanmuuttoon</p>

	mukaan työelämään, ei vain suoraan ulkomailta rekrytoidut työntekijät.		liittyvistä koulutusperusteista
32. Tunnistetaan piilotettu osaaminen	Koko yhteiskunnassa opetellaan paremmin tunnistamaan kansainvälisyyden kautta saatu piilotettu osaaminen .	Saadaan palkattua parhaita mahdollisia ihmisiä töihin, kun ihmisten kaikki osaaminen tunnustetaan vain virallisen osaamisen sijaan. Ihmiset osaavat paremmin kertoa omasta osaamisestaan, jos työnhakija tunnistaa myös oman piilotetun osaamisensa.	Kielitaito, kulttuurinen tieto ja suvaitsevaisuus osataan jo tunnistaa merkkeinä kansainvälisestä osaamisesta, mutta siihen liittyvät uteliaisuus, tuottavuus ja sitkeys jätetään usein huomiotta. Työnantajat ja työnhakijat eivät osaa tuoda esiin tätä hyvinkin tärkeää puolta kansainvälisyydestä, joten niitä kutsutaan piilotetuksi osaamiseksi. Nämä osaajat ovat niitä, joita tarvitaan nykyajan ja tulevaisuuden muuttuvassa maailmassa. Piilotettu osaaminen

Ehdotuksia ulkomaalaisille työnhakijoille Suomessa

Toimenpide-ehdotuksia ulkomaalaisille työnhakijoille Suomessa

Toimenpide	Vaikutukset	Muuta	
33. Verkostoituminen suomalaisten kanssa	Ennen työnhakua ulkomaalaistaustainen työnhakija pyrkii verkostoitumaan suomalaisten kanssa kaikin keinoin ja tutustumaan heihin sekä pyytämään heitä suosittelijoikseen. Suositukset merkittään näkyviin jo hakemuskirjeisiin.	Ulkomaalaisten on helpompi saada työtä, kun joku suomalainen ja siten työnantajien silmissä luotettavampi suosittelee häntä töihin.	Esimerkiksi opinnäytetyöohjaajat tutustuvat opiskelijan tapaan työskennellä pidemmän ajan kuluessa. Opintojen ohjaajat voisivat olla toisenlaisesta näkökulmasta ulkomaalaistaustaista tuntevia henkilöitä. Molemmat voisivat olla varteenotettavia suosittelijoita ensimmäisen työpaikan saamiseksi. Ulkomaalaiset työnantajan

			silmin -raportti
34. Monipuolinen portfolio ja osaamisen todistaminen	Ulkomaalaistaustainen työnhakija koostaa itselleen mahdollisimman monipuolisen portfolio ja ottaa sen mukaan haastatteluun tai liittyy työnäytteen jo hakemukseensa. Hän valmistautuu näyttämään haastattelussa konkreettisesti, mitä osaa. Stereotypian sanoin: suomalainen ei usko ennen kuin näkee.	Ulkomaalaistaustaisen työnsaanti helpottuu, kun hän on valmistautunut sopivalla tavalla suomalaisen haastatteluun.	Ulkomaalaiset työnantajan silmin -raportti

Tarkempia kuvauksia toimenpiteistä löydät tämän sivun [vanhasta versiosta](#) tai toimenpiteeseen liittyvän linkin takaa.

Perustelut

Työn eteneminen

Alussa kartoitettiin muutamia keskeisiä tietolähteitä, jotta työ ja sen keskeiset kysymykset saadaan fokusoitua oikein. Näistä käytiin keskustelua työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Alkuvaiheen perusteella luotiin otakantaa-sivu, jossa kysyttiin avoimesti ehdotuksia. Tämän melko vähäisen palautteen jälkeen tehtiin toinen kierros, jossa etsittiin toimenpide-ehdotuksia esiin nousseen kirjallisuuden ja erilaisten hankkeiden tuottaman materiaalin joukosta. Tämän toisen kierroksen perusteella laadittiin lopullinen listaus ehdotetuista toimenpiteistä.

Arvioinnissa ei juuri tullut vastaan tietoa tai materiaalia, jonka perusteella ehdotuksia olisi voinut arvioida kustannusten, toteutettavuuden, tulokellisuuden tai muut olennaisen seikan perusteella. Niinpä tällaiseen priorisointiin ei arvioinnissa ryhdytty, vaan ehdotukset toimitettiin sellaisenaan tiedoksi työ- ja elinkeinoministeriöön.

Toimenpide-ehdotusten sisältö

Hyvän toimenpide-ehdotuksen pitäisi sisältää vastaukset alla mainittuihin kysymyksiin. Toki ehdottaa saa ideaakin, vaikeivät kaikki asiat olisi tiedossa. Karkeat arviotkin asioista on sallittu, mutta ne on syytä mainita sellaisina.

- Mihin maahanmuuttajaryhmään toimenpide kohdistuu?
- Toimenpiteen sisältö: mitä tehdään?
- Kuka toimenpiteestä päättää ja kuka sen panee toimeen?
- Millä aikataululla toimenpide voidaan toteuttaa?
- Paljonko toteutus maksaa ja kuka sen maksaa?
- Mitä hyötyä toimenpiteestä on
 - eri toimijoille (yrittäjä, maahanmuuttaja, kansantalous, asiakas,...)

- o eri tavoitteille (taloudellinen, terveydellinen, sosiaalinen, hyvinvointivaikutukset,...)
- **Mitä tutkimustietoa tai selvityksiä on toimenpiteen toteuttamisesta tai sen vaikutuksista?**

Aihealueet

Ainakin seuraavia aihealueita tulisi tarkastella:

- Ulkomaalaiset opiskelijat sekä jatko-opiskelijat ja heidän rekrytointinsa Suomeen.
- Turvapaikanhakijoiden osaamispohjan kartoitus ja hyödyntäminen.
- Turvapaikanhakijoiden työllistyminen.
- Maahanmuuttajien tietotaidon hyödyntäminen lähtömaiden yhteiskuntien kehittämisessä ja kriisinhallinnassa yhteiskunnallisten innovaatioiden viennin avulla.
 - o Onko tällaista vientitoimintaa Suomessa? Voisiko olla ja mitä se olisi?

Innovaatiotalouden näkökulma

Varsin nopeasti löydettiin hyväksi aiheeksi innovaatiotalous. Näkökulmaksi valikoituivat innovaatiotalouden kehittämistavoitteet ja niihin liittyvä kysymys: mitä konkreettisia toimepiteitä pitäisi tehdä näiden tavoitteiden edistämiseksi ja miksi? Innovaatiotalouden maahanmuuttopolitiikka (Raunio, toukokuu 2015)^[1] sisältää seuraavat kehittämistavoitteet:

- Painotetaan maahanmuuttopolitiikan toimeenpanossa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden maahanmuuttoa välittömän työperusteisen maahanmuuton sijaan.
- Alueellisten kehittämishankkeiden ja niiden muodostamien kehittäjäverkostojen puitteissa aktivoidaan maahanmuuttajia edistämään yrittäjyyttä ja innovaatiotoimintaa ja käynnistämään tähän liittyen erilaisia yhteisöjä.
- Aktivoidaan jo toimivia maahan muuttaneiden yhdistyksiä ja yhteisöjä, joilla on potentiaalia toimia alueen elinkeinoelämää ja innovaatiotoimintaa vahvistavassa ja kansainvälistävässä roolissa. Erityisesti hyödynnetään yhteisön lähtömaan markkinoiden tuntemusta, kulttuurista tietämystä ja verkostoja. Yhteisöjen ja toiminnan kehittäminen on tarkoituksenmukaista kiinnittää olemassa oleviin kehityshankkeisiin ja kehittäjien toimintaan (esim. Tekesin BEAM-ohjelma sekä muut ulkoasiainministeriön innovaatio- ja liiketoimintalähtöiset kehityshankkeet yhteistyössä Team Finlandin kanssa).
- Kehitetään käytäntöjä, joiden avulla maahanmuuttajat entistä paremmin kiinnittyvät innovaatio- ja yrittäjätoimintaan.
- Etsitään toimintamalleja erityisen haastavassa asemassa olevien maahanmuuttajien (esim. pakolaistaustaiset nuoret) kiinnittämiseksi innovaatio- ja elinkeinotoimintaan.
- Laajennetaan yritysneuvonnan monikielistä ja erityisesti maahanmuuttajille suunnattua palvelua myös muille kaupunkiseuduille Helsingistä ja tehostetaan prosessia.
- Tarkastellaan mahdollisuutta luoda vetovoimainen oleskelulupaohjelma tai muu maahanmuuttopoliittinen väline, jonka avulla Suomeen houkutellaan yrittäjiä EU:n ulkopuolelta.
- Vahvistetaan elinkeinoelämän ja elinkeinoelämää edustavien maahanmuuttajien roolia alueellisissa kehittäjäverkostoissa.
- Mentoroinnin kansallinen kehittäminen ja tukiverkosto toteutetaan osana alueellisia kehittäjäverkostoja, jotka kokoavat yhteen alueella toimivia mentoriohjelmia ja edelleen kehittävät niitä.
- Kansainvälisen talon perustaminen sisältäen yhden luukun palvelun yhteistyössä valtiollisten tahojen, kaupungin, korkeakoulujen ja yritysten sekä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa (kehittäjäverkosto).

- Laaditaan kansallinen osallistavan innovaatiopolitiikan toimenpideohjelma ja määritellään sen toteuttamisesta vastaavat tahot kansallisella ja alueellisella tasolla.

Kysymyksen valinnasta

Avoimen arvioinnin laadullinen ja määrällinen onnistuminen edellyttää riittävää osallistumismotivaatiota tai -kannustinta. Eduksi on avoimen arvioinnin kohteen eli itse päätöksentekoaikojen vaikuttavuus ja merkittävyys sekä aito vaikutus- ja osallistumismahdollisuus. Jos arviointi vaikuttaa näennäisosallistamiselta, se voi pysyvästi luoda menetelmälle epäuskottavan leiman. Osallisille voi yksinkertaistetun prosessikaavion kautta selventää miten avoin arviointi kytkeytyy päätöksentekoon.

Yhtäköyttä-hankkeen kannalta on tärkeää kokeilla käytännössä avoimesti toteutettua vaikutusarviointia liittyen monimutkaiseen päätökseen, ja maahanmuutto on oiva aihe. Työ- ja elinkeinoministeriölle annettiin iso valta määritellä tutkimuskysymys heitä palvelevaksi. Tärkeitä kriteereitä olivat seuraavat.

- Vastaukselle täytyy olla kytkentä varsinaiseen päätöksentekoprosessiin, jotta ihmiset motivoituvat osallistumaan.
- Vastauksen saaminen ja kokeilun toteuttaminen kestää aikansa, joten se pitää kytkeä päätöksentekoprosessissa lähitulevaisuudessa (3-6kk) tulevaan vaiheeseen.
- Tiedonkeruun näkökulmasta kokeilunomistaja hyötyy sitä enemmän mitä enemmän asiassa on avoimia kysymyksiä, tuntematonta tietoa selvitettäväksi.
- Hyvä kysymys voi olla niin uudesta asiasta, että hallinnon sisällä ja tunnetuilla sidosryhmillä ei ole helposti saatavaa asiantuntijuutta. Hyvä kysymys voi myös olla niin monitahoisesta ongelmasta, että normaali kuulemis- ja lausuntopyyntömenettely ei välttämättä tavoita kattavasti kaikkia näkökulmia.

Lähtömaakoulutuksen parannusehdotuksia

Nämä ehdotukset ovat väitöskirjasta [Työhön Suomeen? Tutkimus työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvistä koulutusperusteista](#).

Työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvän lähtömaakoulutuksen parantamiseksi tehtäviä asioita:

1. Selvitetään mahdollisuuksien mukaan etukäteen, miten hyvin lähtömaan koulutustaso vastaa sitä osaamisen tasoa, jota kyseisen ammatin edustajalta Suomessa edellytetään. Huomioidaan se, tuleeko henkilö koulutustaan vastaavaan työhön vai onko hänelle työnantajan toimesta suunniteltu erilainen toimenkuva.
2. Työpaikka on tiedossa kun lähdetään rekrytoimaan. Kerrotaan muuttajalle avoimesti sekä työpaikasta että tulevista työtehtävistä. Bulgarian tapauksesta todettiin, että osallistujien motivaatio opiskeluun oli suorassa suhteessa siihen, miten varmaa tietoa heillä oli koulutuksen jälkeisestä työllistymisestä. Epävarmuus työpaikan suhteen aiheutti motivaation heikkenemistä. Paras lähtökohta olisi se, että työpaikka olisi varmuudella tiedossa jo siinä vaiheessa kun lähtömaakoulutus aloitetaan.
3. Kouluttamisen asiantuntijana koulutusorganisaatio saa vaikuttaa koulutuksen sisältöön, keston, tuntimäärään, opiskelijavalintaan. Koulutus toteutetaan ajallisesti ja tuntimäärällisesti riittävän laajana, jotta sillä oikeasti on vaikutusta kielitaidon kehittymiseen.
4. Lähtömaakoulutusta valmistellaan rauhallisessa ajassa. Koulutusorganisaatiolla on riittävästi aikaa kouluttajan/kouluttajien valintaan, ohjaukseen ja toimintamallien suunnitteluun. Opetussuunnitelman työstämiseen annetaan aikaa ja mahdollisuus tehdä se yhdessä opiskelijan tulevan työnantajan kanssa. Koulutusorganisaatio saa riittävästi aikaa toimitilojen

etsimiseen ja käytännön asioiden hoitamiseen koulutuspaikkakunnalla ennen koulutuksen aloittamista.

5. Kouluttaja saa työnantajalta autenttista materiaalia, päivittäin käytettäviä asiakirjoja. Kouluttaja pystyy parhaiten valmistautumaan opettamiseen ja laatimaan eksaktia alakohtaista materiaalia, jos hänellä on tiedossa se, minne henkilöt työllistyvät. Yhteistyö työnantajatahon ja koulutusta järjestävän tahon kanssa on edellytys hyvin onnistuneelle koulutusprosessille.
6. Työyhteisö valmennetaan ottamaan tulijat vastaan. Työyhteisölle järjestetään monikulttuurisuuskoulutus ja työntekijöille tarjotaan mahdollisuuksia päivittää osaamistaan esimerkiksi kielikoulutuksessa. Tarvittaessa työyhteisössä järjestetään keskustelutilaisuuksia, jossa työntekijät saavat purkaa pelkojaan ja epäilyksiään ulkomaisen kollegan työkaverina toimimisen suhteen ja mukana on ulkopuolinen työperusteisen maahanmuuton asiantuntija vastaamassa kysymyksiin ja miettimässä työyhteisön kanssa heille sopivia toimintamalleja.
7. Huolehditaan asettautumispalveluiden järjestämisestä etukäteen. Varaudutaan etukäteen perheiden muuttoon ja pohditaan Suomeen asettautumista koko perheen kannalta.
8. Annetaan tulijoille mahdollisimman realistinen kuva työtehtävistä, palkasta, asuinpaikasta ja ympäristöstä. Mikäli epäillään, että tulija ei ole ymmärtänyt kaikkea, tärkeät asiat tulee kertoa hänelle joko tulkin välityksellä tai kirjallisesti hänen omalla äidinkielellään.
9. Suomen kielen koulutusta jatketaan Suomessa työpaikalla ja suomen kielen kouluttajia käytetään tukihenkilöinä avustamassa kielitaitoa vaativissa käytännön tilanteissa. Työnantaja nimeää tulijalle tukihenkilön työpaikalla. Tukihenkilönä toimiminen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, koska tulijan kannalta on tärkeää, että tukihenkilö ei vaihdu jatkuvasti, vaan hänestä muodostuu jossakin määrin pysyvä apu. Vapaaehtoisuus on merkittävä, jotta tukihenkilö paneutuu tehtäväänsä ja kokee sen mielekkäänä. Työnantajan tulee antaa myös riittävästi resursseja tukihenkilönä toimimiseen – vaatii työnantajalta taloudellista panostamista, mutta huolellinen perehdyttäminen maksaa itsensä takaisin motivoituneena, osaavana ja tyytyväisenä työntekijänä.

Näin korjattus mallia ei ole vielä päästy missään testaamaan käytännössä, joten siihen tulee varmasti lisää kehitysehdotuksia käyttöönoton jälkeen.

Lähteet

1. ↑ [Jump up to: 1.0 1.1](#) Mika Raunio. Innovaatiotalouden maahanmuuttopolitiikka. Kansainvälinen muuttoliike, maahanmuuttajat ja innovaatiopolitiikka. Työ- ja elinkeinoministeriö 33/2015 ISBN 978-952-227-993-4 (painettu), ISBN 978-952-227-994-1 (sähköinen) [18]

Liite 7. Turvattomuusillan faktantarkistus

Tälle sivulle kerätään kysymyksiä maahanmuutosta ja turvallisuudesta sekä vastauksia [Otakantaa-sivuilla](#) käydyin keskustelun perusteella. Osallistumista varten oli [keskusteluohjeet](#). Huomaa, että kysymyksiin esitetyt vastaukset perustuvat keskustelussa löydettyihin raportteihin ja tutkimuksiin, eivätkä päätelmät välttämättä edusta alan asiantuntijoiden näkemyksiä.

Kokeilu avoimesta turvattomuuskeskustelusta tuotti tuloksia

Ylen turvattomuusillan televisiokeskustelujen yhteydessä kokeiltiin tietoperusteista nettikeskustelua viime keskiviikkona. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n koordimoima Yhtäköyttä-hanke järjesti keskustelun nähdäkseen, voiko siten kerätä perusteltua ja tutkimukseen nojaavaa tietoa. Kokemukset olivat lupaavia.

Keskustelu käytiin oikeusministeriön ylläpitämällä Otakantaa-sivustolla. Osallistumissäännöt olivat tavallista tiukemmat. Keskustelulle oli määritelty tietyt tutkimuskysymykset, joihin oli tarkoitus vastata. Osallistujilta myös pyydettiin nimenomaan linkkejä tutkimustietoon tai muihin luotettaviin lähteisiin.

- Tutkijakollegani sanovat minulle jatkuvasti, että avoimet keskustelut vain johtavat kaaokseen, eikä mitään tutkimustiedon keräämistä edes kannata suunnitella sillä tavalla. Ajattelin, että nyt on tilaisuus kokeilla, sanoo Yhtäköyttä-hanketta vetävä johtava tutkija **Jouni Tuomisto**. Yhtäköyttä-hankkeessa ovat mukana myös kansalaisjärjestö Open Knowledge Finland ja asiantuntija- ja konsulttiyhtiö Oxford Research.

Maahanmuutto ja turvattomuus herättävät paljon tunteita, ja keskustelun ryöstäytyminen ilkeäksi oli varteenotettava riski. Lisäjännitystä kokeiluun toi keskusteluohjelman osallistujista noussut kohu, joka sai muutaman perumaan osallistumisensa. Kokeilun kannalta kohu oli eduksi: jos menetelmä toimisi vaikeissa oloissa, se luultavasti toimisi helpommissakin.

-Kokeilussa meitä kiinnosti moni asia, sanoo Tuomisto. Tuleeko osallistujia? Tuovatko osallistujat hyödyllistä tietoa? Nouseeko televisiokeskustelusta järkeviä kysymyksiä selvitettäväksi? Pystymmekö reaaliaikaisesti suodattamaan hyödyllistä tietoa nettikeskustelusta ja tviittaamaan sitä televisioon? Ehdimmekö itse etsiä tietoa, jota osallistujat eivät tuota?

Keskustelu oli netissä auki kolme päivää, ja siihen tuli lähes 150 kommenttia. Suurin osa tuli vähän ennen televisiokeskustelua ja sen aikana. Keskustelua oli ohjaamassa ja jäsentämässä muutama opiskelija, jotka nopeasti kysyivät osallistujilta lisätietoja tai viitteitä jos sellaisia ei tarjottu. Lisäksi he tekivät yhteenvetoa sanotusta, jotta osallistujien ei tarvinnut lukea kaikkea.

Pari tviittiä lähti yhteenvedoista televisioiltaan. Väitteet raiskausten yleisyydestä Suomessa nousivat televisiokeskustelussa esiin, ja niille etsittiin perusteluita saman tien.

Toinen keskustelusta noussut teema oli todellisen ja koetun turvattomuuden ero ja ristiriita. Jos tilastot eivät osoita jotain asiaa vaaralliseksi, kuinka pitkälle on järkevää kansalaisen mennä sellaisen asian torjumiseksi oman turvattomuuden tunteen takia?

- Lopullista vastausta tähän kysymykseen ei löytynyt, mutta totesimme tärkeäksi keskustelussa selkeästi erottaa sen, mistä puhutaan milloinkin, sanoo Tuomisto. - Kirjailija **Jyri Paretskoin** ohjelmassa esittämä ohje oli meillekin hyödyllinen: ihmisiä on kuunneltava.

Kuuntelemista auttaa myös tietotekniikka.

- Keksimme monta ideaa, joilla keskustelujen moderointia voisi parantaa Otakantaa-sivustossa, kertoo **Julia Rintala**, yksi opiskelijoista. - Nykytekniikallakin pärjättiin, vaikka moderointi oli hitaampaa kuin toivoimme.

Tärkein tavoite kuitenkin täyttyi: keskustelua saatiin aikaiseksi, se oli asiallista, ja useimpiin kysymyksiin saatiin myös tutkimustiedolla perusteltuja kommentteja. Viitteiden kaiveluun tosin vaivautui vain alle kymmenesosa osallistujista.

- Mutta sekin tuotti tietoa, jota meillä ei itsellämme ollut, sanoo Tuomisto. - Tärkeintä oli nähdä, että tutkimustiedon jäsentäminen onnistui, vaikka useimmat heittelivät mututietoa omista kokemuksistaan.

Seuraavaksi valtioneuvoston TEAS-toimintaan kuuluva Yhtäköyttä-hanke aikoo käynnistää avointa nettikeskustelua sisältävän arvioinnin maahanmuuttajien työllistämisestä. Siinä aikataulu on kuitenkin rennompi, ja keskusteluille on aikaa useita viikkoja.

Lisätietoja

- <https://uusi.otakantaa.fi/fi/hankkeet/22/> Turvattomuuskeskustelu Otakantaa-sivuilla
- <http://fi.opasnet.org/fi/Maahanmuutto> Arviointi maahanmuutosta ja työllistymisestä
- http://fi.opasnet.org/fi/Ihmisten_vuorovaikutusten_kuvaaminen Jatkopohdintaa ihmisten välisistä vuorovaikutuksista

Onko tavallisen kansalaisen turvallisuus vaarantunut maahanmuuton takia?

Maahanmuuttoon ja uusista kulttuureista tuleviin ihmisiin liittyy helposti monenlaisia huolia ja pelkoja. Mutta onko tavallisen kansalaisen riski joutua maahanmuutosta johtuvan rikoksen, väkivallan tai häirinnän uhriksi suurentunut aiempiin vuosiin verrattuna?

Vastaus

Suomi on seksuaalirikosten osalta normaali länsimaa eikä erityisen vaarallinen. Raiskausrikoksia tulee poliisiin tietoon noin tuhat vuodessa. Turvapaikanhakijoita on vuonna 2015 epäilty reilusta sadasta seksuaalirikoksesta, mikä on 7-8 % kaikista epäilyistä. Tilanne ei siis ole ratkaisevasti huonontunut. Toisaalta puskaraiskauksissa ulkomaalaiset ovat yliedustettuna, ja tällaisen rikoksen pelko voi rajoittaa ihmisten liikkumista. Väkivallan osalta turvapaikanhakijat eivät ole aiheuttaneet suurta kansalaisyhteiskuntaan kohdistuvaa lisäuhkaa. Esiintynyt väkivalta on usein turvapaikanhakijoiden välistä, mikä näkyy varsin suurena poliisihälytysten määränä vastaanottokeskuksissa.

- 69 kommenttia eli ylivoimaisesti suosituin kysymys. Osallistujat tarjosivat seitsemän eri viitettä kysymykseen liittyen. Huomattava osa kommentteista siirrettiin kokonaan tai osittain turvallisuuden kokemista käsittelevään kysymykseen; se perustettiin ensimmäisten kommenttien jälkeen, jotta näille kommentteille olisi jokin paikka.

Perustelut

Yleinen turvallisuus ei ole heikentynyt.

←# Rauhallista ja turvallista on ja lisäksi tilastotkin kertovat turvallisuuden vain parantuneen entisestään. Valtakunnassa näiltä osin kaikki hyvin. [43] --7. maaliskuuta 2016 kello 21.50 (UTC)

Poliisiin tietoon tulleita raiskausrikoksia on vuodessa noin tuhat. Raiskausten määrä ei liene muuttunut paljoakaan viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Sen sijaan ilmoitusten määrä on yli kaksinkertaistunut eli ilmoitusherkkyys on lisääntynyt ja piiloon jää entistä pienempi osa. Vuonna 2014 noin viidennes raiskauksista tapahtui yleisellä paikalla. Reilussa kuudesosassa tuomioistuimeen edenneistä tapauksista osapuolet olivat tuntemattomia toisilleen; yli puolessa tapauksista osapuolet olivat tuttuja, ystäviä tai parisuhteessa. Ulkomaan kansalainen oli epäiltynä 22 prosentissa poliisiin selvittämistä raiskausrikoksista. [44], sivut 83-87.

Ylen maanantaina julkaiseman uutisen mukaan turvapaikanhakijoita epäillään yli sadasta seksuaalirikoksesta. Nämä ovat kuitenkin vain 7-8 % kaikista epäilyistä eli seksuaalirikosten kokonaismäärässä ei ole tapahtunut mitään mullistusta. [Ylen selvitys turvapaikanhakijoiden seksuaalirikosepäilyistä](#) [Teemu Selänteen raiskausväitteistä](#)

«# On tilanteita, joissa uhrit kokevat syyllisyyttä, eivätkä ilmoita rikoksesta ja sen kohteeksi joutumisesta. --7. maaliskuuta 2016 kello 21.50 (UTC)

«# Toisaalta on väitetty, että tätä tapahtuu erityisesti silloin, kun tekijä on joku läheinen, kun taas ulkomaalaisten tekemät seksuaalirikokset ilmoitetaan hyvin. --7. maaliskuuta 2016 kello 21.50 (UTC)

- Tilastojen valossa lähi-itäläiset ja pohjois-afrikkalaiset raiskaavat väkimäärään suhteutettuna 17 kertaa enemmän kuin kantasuomalaiset. Jos ikä- ja tulotaso vakioidaan, niin luku on 12. (lähde: [\[45\]](#) s.31.)
- Poliisiin mukaan ainakin Helsingissä valtaosa puskaraiskauksista viime vuonna oli ulkomaalaistaustaisten tekemiä. (lähde: [\[46\]](#))
 - Puskaraiskaukset heikentävät _yleistä_ turvallisuutta, koska ne eivät tapahdu sen seurauksena että on liikuttu "väärässä seurassa", vaan ne voivat sattua kelle tahansa ohikulkijalle.

Yo. tietojen valossa on täysin perusteltu väite, että ihmisten tuominen lähi-idästä ja pohjoisafrikasta heikentää kansalaisten yleistä turvallisuutta, ainakin raiskausten osalta.

«# On syytä muistaa, että puskaraiskaukset ovat vain pieni osa kaikista seksuaalirikoksista. Edelleen naisilla on paljon suurempi todennäköisyys tulla jonkun tutun raiskaamaksi. Mutta rikos on toki ongelmallinen sen satunnaisuuden takia. --[Jouni Tuomisto \(keskustelu\)](#) 7. maaliskuuta 2016 kello 21.50 (UTC)

Raiskaustilastot maittain Wikipediassa [\[47\]](#)

Eurostatin tilat: [\[48\]](#)

EU Agency for Fundamental Rights: [\[49\]](#)

Tietoja yksittäistapaus.com-sivulta ei nostettu tänne, koska sivun ylläpitäjistä ei löydy tietoa, ei myöskään siitä, miten sivulla olevat tiedot on varmistettu.

[Onko maahanmuuttajien turvallisuus vaarantunut maahanmuuton vastustajien takia?](#)

Maahanmuutto aiheuttaa pelkoa, ja jotkut ihmiset ovat ryhtyneet torjumaan ongelmia oman käden oikeudella. Onko maahanmuuttajien tai maahanmuuttajan näköisten ihmisten riski joutua rikoksen, väkivallan tai häirinnän uhriksi suurentunut viime vuosista?

Vastaus

Tässä keskustelussa kukaan ei nostanut esiin viitteitä tai raportteja. Monet kuitenkin viittasivan useisiin tuhopolttoiskuihin ilmeisesti arvellen, että se on yleistä tietoa eikä vaadi viitteitä. Kuitenkin useimmat pitivät näitä tekoja yksinään riittävänä todisteena siitä, että turvallisuus on heikentynyt. Lisäksi mainitaan syrjintää, tönimistä, haukkumista ja muuta suomalaisten taholta, mutta näistä ei esitetä tutkimustietoa.

- 13 kommenttia, ei yhtään tutkimusta tai muuta viitettä.

Perustelut

Yhteenvedo Otakantaa.fi puheenvuoroista

- JH: Ei ole.
- KH: Kyllä on, seurauksena yleisen turvallisuudentunteen heikkenemisestä, mikä taas johtuu puutteellisesti hoidetusta maahanmuuttopolitiikasta.
- AH: Kyllä on, rasismi on lisääntynyt ja normalisoitunut yhteiskunnassa.
- jusu: Kyllä on, johtuen maahanmuuttajien joukkomajoituksiin kohdistuvista iskuista heidän turvallisuutensa on paljon heikommalla pohjalla kuin kantaväestön.
- pap: Kyllä on, maahanmuuttajat ovat vaarassa. Polttopulloiskut sekä sosiaalisessa mediassa vellova maahanmuuttovastainen propaganda huolestuttavat.
- Mai: Kyllä on, kaikkien ulkomaalaisten näköisten turvattomuus on lisääntynyt. Polttopulloiskut huolestuttavat.
- Riitta: Kyllä on, ulkomaalaistaustaisen näköisiä syrjitään.
- oikea suvaitsevainen: Ei ole.
- female1957: Kyllä on. Ulkomaalaistaustaisia ja turvapaikanhakijoiden hyväksi työskenteleviä uhkaillaan ja polttopulloiskut huolestuttavat.

Syyllyvätkö tietyistä maista tulleet tietynlaisiin rikoksiin?

Suomeen on tullut maahanmuuttajia useista eri maista, mutta joistakin erityisen paljon. Syyllyvätkö tietyistä maista tulleet tietynlaisiin rikoksiin?

Vastaus

Rikostilastoissa 2011-2013 näkyy selviä eroja riippuen lähtömaasta. Useimpien keskustelijoiden mielestä kyseessä ovat kulttuurierot, eivät niinkään maakohtaiset erot.

- Pohjois-Afrikasta ja Lähi-idästä tulevat ovat ylliedustettuna seksuaalirikoksissa.
- Raiskausrikosten lisäksi maahanmuuttajat eivät poikkea yhtä vahvasti kantaväestöstä. Suomessa ei ole esimerkiksi sellaisia merkittäviä etnisiä rikollisjengejä kuin muissa Pohjoismaissa.
- Kommentteja tuli 17, ja kaksi olennaista tutkimusraporttia tuotiin esille.

Perustelut

Yhteenvedo Otakantaa-fi puheenvuoroista

- jukes: Maalla ei ole väliä, kulttuuri- ja uskontotaustalla on.
- asianajaja: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin mukaan vangeissa on ylliedustettuna tietyt kansallisuudet. (LÄHDE?)
- pap: Kulttuuritausta merkitsee.
- E.K.: Pohjois-Afrikasta ja Lähi-Idästä tulleet syyllyvät seksuaalirikoksiin.
- Objektiivinen: Pohjois-Afrikasta ja Lähi-Idästä tulleet syyllyvät kantasuomalaisia useammin seksuaalirikoksiin. Lähde: Optula, 2014. Maahanmuuttajat rikosten tekijöinä ja uhreina. Sivu 31. [\[50\]](#)
- Tero: Maalla ei ole väliä vaan sillä kulttuurilla, jossa on kasvanut. Islam on ideologiana sopimaton länsimaiseen yhteiskuntaan.
- Jankka: Pohjois-Afrikasta ja Lähi-Idästä tulleet syyllyvät seksuaalirikoksiin. Lähteen sivut 37-48. [\[51\]](#)
- Riitta: Baltialaiset syyllyvät ryöstöihin.
- Juz0: Maalla ei ole väliä vaan sillä kulttuurilla, jossa on kasvanut. Kulttuuritausta heijastuu tehtyihin rikoksiin ja rikostyyppeihin.
- oikea suvaitsevainen: Kyllä syyllyvät.
- viuh: Ei ole niin yksinkertaista, rikollisuuteen vaikuttavat muutkin taustatekijät kuin lähtömaa tai -kulttuuri. Linkistä sivu 246. [\[52\]](#)

- kolmikas: Sharia-lain mukaan eläneet eivät ymmärrä Suomen lakia.

Raiskausrikoksiin syyllistyvien suurta osuutta voidaan pitääkin maahanmuuttajien rikollisuuden selkeänä erityispiirteenä kantaväestön rikollisuuteen verrattuna (taulukko 3). Muita yhtä vahvoja poikkeamia maahanmuuttajien ja kantaväestön rikollisuudessa ei ole havaittavissa tilastojen perusteella. Suomessa ei ole esimerkiksi sellaisia merkittäviä etnisiä rikollisjengejä kuin muissa Pohjoismaissa. Silti meilläkin esiintyy aika ajoin ulkomaalaistaustaisten nuorten ryöstö- ja väkivaltarikollisuutta, joka usein kohdistuu muihin nuoriin. (Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Rikollisuustilanne 2014, s. 235 [53])

Onko Suomen turvapaikkalainsäädäntö löysempi vai tiukempi kuin muiden EU-maiden?

Maiden lainsäädännössä on paljon eroja ja joissakin asiassa yksi on tiukempi mutta toisessa toinen. Kuitenkin kun katsotaan kokonaisuutta, onko Suomen turvapaikkalainsäädäntö löysempi vai tiukempi kuin muiden EU-maiden?

Vastaus

Lähes kaikki osallistujat halusivat ottaa kantaa siihen, onko Suomen politiikka liian löysä tai tiukka. Sen sijaan viitteitä tarjottiin vain yksi koskien Suomen turvapaikkapäätöksiä. Tietoa muiden EU-maiden politiikoista ei tarjottu ylimalkaisia kommentteja lukuunottamatta, joten vastaus jäi saamatta.

- 15 kommenttia ja yksi viite, joka vai osittain tarjoaa eväitä vastaukseen.

Onko poliisien määrä väkilukuun suhteutettuna Suomessa pieni vai suuri?

Vastaus

Kaikki osallistujat olivat yksimielisiä siitä, että poliisien määrä Suomessa on vähäinen muihin maihin verrattuna. Monet halusivat lisää, toiset olivat tyytyväisiä että vähällä pärjätään.

- Seitsemän kommenttia, yksi hyödyllinen viite, josta vastaus suoraan löytyy.

Perustelut

- poliiseja on vähän ja olkaamme siitä ylpeä: Poliiseja vähän muihin maihin verrattuna, mikä on hyvä asia. [54]
- J.K.: Suomessa poliiseja arvostetaan ja kunnioitetaan, mikä on hyvä asia. Poliiseja tarvitaan lisää.
- vähän: Poliiseja tarvitaan lisää.
- Vähän on: Poliiseja tarvitaan lisää.
- Juz0: Poliiseja vähän muihin maihin verrattuna ja heihin luotetaan, mikä on hyvä asia.
- female1957: Poliiseja tarvitaan lisää, eritoten syrjäseuduille.

Tulevatko radikalisoituneet nuoret pääasiassa pääkaupunkiseudulta?

Tulevatko radikalisoituneet nuoret pääasiassa pääkaupunkiseudulta? Onko heissä jotain yhteisiä piirteitä, joiden tunnistaminen auttaisi ennaltaehkäisyssä?

Vastaus

Vain kaksi kommenttia, joissa ei ollut riittävästi tietoa vastaamiseen.

Perustelut

Ei esitetty.

Keitä tarkalleen ottaen ovat turvapaikanhakijat?

Keitä tarkalleen ottaen ovat turvapaikanhakijat? Minkä verran heitä on? Mistä he ovat tulleet? Sukupuolet ja iät? Turvapaikanhakemisen syyt?

Vastaus

Turvapaikanhakijoiden alkuperä vuoden 2015 osalta: Irak 20485 (63 %), Afganistan 5214 (16 %), Somalia 1981 (6 %), Syyria 877 (2%), Albania 762 (2 %), Iran 619 (2 %), kaikki muut yhteensä 2538 (8 %) eli kaikki yhteensä 32476 turvapaikanhakijaa. Yksintulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita oli vuonna 2015 keskimäärin 9 % hakijoista (3024) eli melko pieni osuus. Tästä ainoa selvä poikkeus on Afganistan.

- Kymmenen kommenttia, joissa tarjottiin kuusi eri viitettä (pääasiassa Migrin tilastoihin). Tietoa on siis varsin hyvin löydetty.

Perustelut

Alkuperä

Turvapaikanhakijoiden alkuperä vuoden 2015 osalta: Irak 20485 (63 %), Afganistan 5214 (16 %), Somalia 1981 (6 %), Syyria 877 (2%), Albania 762 (2 %), Iran 619 (2 %), kaikki muut yhteensä 2538 (8 %) eli kaikki yhteensä 32476 turvapaikanhakijaa. [\[55\]](#)

Yksintulleet alaikäiset

Yksintulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita oli vuonna 2015 keskimäärin 9 % hakijoista (3024) eli melko pieni osuus. Tästä ainoa selvä poikkeus on Afganistan, josta tuli 1915 alaikäistä turvapaikanhakijaa (36 % hakijoista) eli osuus on reilusti suurempi kuin missään muussa maassa. [\[56\]](#)

Ketkä kansalaiset kokevat turvallisuuden huonontuneen maahanmuuton takia ja millä tavalla?

Ketkä kansalaiset kokevat turvallisuuden huonontuneen maahanmuuton takia ja millä tavalla? Mitä tutkimustietoa on turvallisuuden kokemisesta ja mitkä tekijät turvallisuuden kokemiseen vaikuttavat?

Vastaus

Turvallisuuden kokemus vaihtelee rajusti eri ihmisten välillä. Jotkut tuntevat olonsa yhtä turvalliseksi kuin ennenkin, toiset pelkäävät turvapaikanhakijoita, ja kolmannet rastisteja. Erityisesti naiset ja tytöt mainitaan ryhmänä, jotka pelkäävät tai joiden olisi syytä pelätä.

Kuitenkaan yhtään viitettä tutkimuksiin ei tarjottu, vaan kaikki on omakohtaista tai tuttuja kokemaa.

- Suoria kommentteja 9, ainakin 20 siirrettiin muista kysymyksistä koska ne liittyivät tähän aiheeseen.

Perustelut

- Matti: turvallisuuden tunne on vähentynyt
- Tero: Oma turvallisuuden kokemuksemme on vähentynyt. Turvapaikanhakijat lähettelevät viestejä kummityölle.
- Mai: Katupartiot ovat vähentäneet turvallisuuden tunnetta.
- Riitta: Turvapaikanhakijat eivät ole vähentäneet turvallisuuden tunnetta, mutta katupartiot ovat.
- JH: Turvallisuusustilanne ja sen kokeminen omalta osalta ei ole muuttunut.
- KH: Turvallisuus ei ole muuttunut mutta turvallisuudentunne on vaarantunut.
- AH: Turvallisuus ei ole muuttunut mutta rasismi aiheuttaa turvattomuuden tunnetta.
- Jusu: Turvattomuuden tunnetta lisää kohina mediassa.
- Vapari: Olen vapaaehtoistyössä vastaanottokeskuksissa ehkä ole kohdannut turvattomuutta lisääviä asioita. Paitsi vastaanottokeskuksiin tehdy hyökkäykset.
- Etulinja: Lähistölle tuli vastaanottokeskus, pelkään vaimoni ja tyttäreni puolesta kun lähistöllä liikkuu joukko vieraalla kielellä huutelevia miehiä. Näin korpeen ei saisi perustaa vastaanottokeskuksia.
- Riskipeliä: Turvattomuuden tunne on lisääntynyt, ulkona liikkuminen illalla on vähentynyt, eikä enää tule mieleenkään kulkea puistoissa ja metsäisillä alueilla, missä ei ole muita kulkijoita. Työkaveri kertoi 14-vuotiaan lapsenlapsensa joutuneen turvapaikanhakijan ahdistelemaksi.
- M.Y.: Asun perheeni kanssa Keski-Euroopassa missä ei ole onneksi lainkaan noin vaarallista ja turvatonta kuin Suomessa kuulemma on. Suomessa lietsotaan pelon ilmapiiriä.
- Salattua: Uhrien kokemuksia vähätellään. Pakolaisena maahan tullut henkilö on vainonnut minua kolmen vuoden ajan, ja kaksi tytärtänikin ovat kokeneet häirintää ulkomaalaisten toimesta. Tästä huolimatta apua tarvitsevia pitää auttaa, mutta koen yhteiskunnan turvattommaksi kuin omassa nuoruudessani.
- HJ: Minua pelottavaa on venäjän kansalaisten suuri määrä Suomessa (70 000). Pelkään Venäjän käyttävän heitä tulevaisuudessa hyväkseen lietsoen eripuraa Suomen ja Venäjän välille, ja tulevan ns. puollustamaan omiaan Ukrainan tapaan.
- Opiskelijatyttö: Oma turvattomuuteni ei ole kasvanut lähivuosina maahanmuuttajien vuoksi. Tapaan jatkuvasti opiskellessani uusia ihmisiä eri kulttuureista. Enemmän pelottavat naisten perään huutelevat suomalaismiehet, jotka baarissa luulevat omistavansa paikan jokaisen naisen, sekä miehet, jotka ovat valmiita tekemään mitä hyvänsä saadakseen sitä mitä haluavat.
- Sinisilmäinen auttaja: Jos Suomeen olisi tullut parempaa elintasoja etsimään pelkästään 20000 naista, niin monikaan suomalainen ei kokisi oloaan turvattomaksi. Nyt on tulijoista 78 prosenttia on ollut nuoria miehiä, jotka eivät pidä naisia samassa arvossa, kuin suomalaisessa kulttuurissa on totuttu pitämään. Tässä syy, miksi nyt moni kokee olonsa niin turvattomaksi.
- sekaan mahtuu: Meidän kylälle tuli turvapaikkaa hakevien nuorten asumisyksikkö. Ei haittaa mitenkään eikä rikollisuus tai häiriöt lisääntyneet.
- J.K.: Jotkut tuntemani naiset ovat muuttaneet käyttäytymistään koska kokevat olonsa turvattomaksi.
- M.Y.: Suomalaisen kokema pelko on suurimmaksi osaksi pelkoa, "pimeän pelkoa".
- Entinen arvoliberaali: Kansalaisten pelko on todellista ja perusteltua eikä sitä tulisi vähätellä. Muslimimaista saapuneet pelottavat.

Tähän tulee kuvausta Yhtäköyttä-työpajojen (13.4.2016 Balderin salissa, 17.8.2016 Policy briefistä Valtimossa ja 15.11.2016 Balderin salissa) sisällöstä ja tuloksista.

[Yhtäköyttä-hankkeen viestintä- ja vaikuttamissuunnitelma](#) löytyy verkosta, mutta sitä ei oteta osaksi loppuraporttia. Sen sijaan kirjoitettaneen jokin tiivistelmä toteutuksesta.

Liite 9. Yhtäköyttä-hakemus

Hakemus/tarjous vuodelle 2015-2016
Dnro VNK/414/48/2015

1 HAETTAVA MÄÄRÄRAHA

- Painopistealue: Parempi päätöksenteon tietopohjan kokonaiskuva
- Teema: Millaisia välineitä ja toimintamalleja tarvitaan julkisen sektorin kokonaisvaltaiseen tiedolla johtamiseen? (1 välineet ja toimintatavat)

2 HANKKEEN NIMI

- Hankkeen nimi: Yhteiset tietokäytännöt tutkimuksessa ja päätöksenteossa (YHTÄKÖYTTÄ)
- Hankkeen avainsanat: päätöksenteko, päätöksentekojärjestelmät, tutkimustoiminta, vaikutukset, arviointi, tieto, tietokannat

3 HANKKEEN TOTEUTTAJAT

- Organisaation nimi (tutkimuslaitos, yliopisto, muu hakijataho): Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Jakeluosoite Postinumero ja -toimipaikka: Mannerheimintie 166, PL 30, 00271 Helsinki
- Hankkeen vastuullinen johtaja: Jouni Tuomisto
- Puhelinnumero Sähköpostiosoite: +358295246305 jouni.tuomisto(at)thl.fi
- Yhteyshenkilö (jos eri kuin hankkeen vastuullinen johtaja) Puhelinnumero Sähköpostiosoite

Muut hankkeen toteuttajatahot, jotka hakevat VN-TEAS-määrärahaa (organisaatio ja yhteyshenkilö)

- Open Knowledge Finland ry, toiminnanjohtaja Teemu Ropponen
- Oxford Research, vanhempi analyytikko Jussi Nissilä

Muut yhteistyötahot, jotka eivät hae VN-TEAS-määrärahaa

- Helsingin yliopiston Academy of Finland Center of Excellence in the Philosophy of Social Science (TINT; Samuli Pöyhönen)
- Helsinki Institute for Information Technology (HIIT; Kai Kuikkaniemi, Matti Nelimarkka)

4 HANKKEEN HINTA JA AIKATAULU

Hinta (+ alv) (tarkempi erittely kohdassa 7): 150000 € (sis. 1427 € alv)

Hanke alkaa 8/2015. Hanke päättyy 12/2016.

[Tiivistelmä](#)

Tausta: Tiedolla johtaminen ja päätöstuen tarve (evidence-based decision making) ovat viime vuosina nousseet tärkeiksi politiikkaa ja tutkimuskenttää ohjaaviksi tavoitteiksi. Toisaalta tekniikka on helpottanut tiedolla johtamista ja parempaa päätöstukea, ja toisaalta monimutkaistuva maailma on lisännyt niiden tarvetta. Tiedolla johtaminen on yhä keskeisempi osa valtionhallinnon toimintaa. Tärkeitä esimerkkejä ovat ministeriöiden älystrategiat, tulevaisuuskatsaukset, Avoin hallinto -hanke ja vaikutusarvioinnit poliittisten päätösten valmistelussa. Myös uusia työkaluja on syntynyt, kuten Avoin Ministeriö, D-Cent, DemocracyOs, avoin data ja Opasnet. Kaikista näistä konsortiollamme on osaamista ja kokemusta.

Tavoitteet: Hanke pyrkii selvittämään, millaisilla välineillä ja toimintatavoilla valtioneuvosto voi tukea kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä päätöksenteossa. Tavoitteena on soveltaa uusimpia koeltuja avoimia toimintamalleja kokonaiskuvan muodostamiseksi valtionhallinnon TEAS-toiminnasta sekä toiminnan puitteissa tuotettujen tietoaaineistojen hyödyntämiseksi.

Tarkastelemme sekä kysymystä "Miten tietoaaineistoja tulisi käsitellä?" että "Miten varmistetaan, että tietoaaineistojen käsittely on tehokasta?" Tavoitteena on nykytietämykseen perustuva tarvekartoitus ja sisäänajosuunnitelma.

Menetelmät: Aiempi työ johon hanke perustuu: THL on kehittänyt useita menetelmiä sekä Opasnet- ja Innokylä-verkkotyötilat parantamaan päätöksenteon tukea, tiedolla johtamista ja parantamaan ja jalkauttamaan toimintamalleja. Konsortio hyödyntää osaamistaan myös avoimesta päätöksentekokäytännöstä ja avoimesta tietotyöstä.

Työpaketissa 1 tehdään kirjallisuuskatsaus ja nykyratkaisujen kartoitus ja esittely. Tarkastelemme tieteellistä kirjallisuuden lisäksi on erilaisia hankkeita, joissa on kehitetty toimintamalleja ja työkaluja parempaan ja avoimempaan päätöksentekoon. Tarkastelun kohteena ovat niin työn tekemisen (kysymykset 1-2) kuin johtamisenkin (kysymykset 2-3) toimintamallit ja työkalut.

Työpaketissa 2 tehdään tarvekartoitus ja kokeillaan ratkaisuja. Tässä työpaketissa kartoitetaan valtionhallinnon tarpeita liittyen päätösvalmistelun toimintamalleihin ja työkaluihin sekä tutkimus- ja selvitystoiminnan kokonaiskuvan muodostamiseen. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä toisaalta valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden, toisaalta tutkimus- ja selvitystoimintaan osallistuvien hankkeiden sekä muiden sidosryhmien kuten kansalaisjärjestöjen kanssa. Työssä kuvataan hyviä menetelmiä ja osaa kokeillaan käytännössä.

Työpaketissa 3 tehdään sisäänajosuunnitelma tunnistettujen toimintamallien ja työkalujen sisäänajamiseksi perustuen muihin työpaketteihin. Myös koulutuksen tarvetta arvioidaan tässä yhteydessä. Huomio on nimenomaan valtionhallinnon päätöstuen kehittämisessä mutta myös tutkimuslaitoksissa.

Työpaketti 4 koordinoi hanketta ja hoitaa viestinnän sidosryhmiin.

Aikataulu. Hanke alkaa elokuussa 2015 ja päättyy joulukuussa 2016. Hankkeen aikana on seuraavat virstanpylväät:

- Lokakuun lopussa 2015 tuotetaan ensimmäinen versio nykytilakatsauksesta (TP1) kommentoitavaksi.
- Joulukuussa 2015 tuotetaan ensimmäinen versio tarvekartoituksesta (TP2) kommentoitavaksi.

- Helmikuussa 2016 tuotetaan ensimmäinen versio sisäänajosuunnitelmasta (TP3).
- Käynnistetään joitakin ketteriä kokeiluja kevään ja kesän 2016 aikana.
- Projektin loppuraportti valmistuu joulukuussa 2016.

Hankkeen toteuttajat ja työnjako: Hanketta koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Mukana ovat pohjoismainen tutkimus- ja konsultointiyhtiö Oxford Research sekä kansainväliseen Open Knowledge -verkostoon kuuluva avoimuutta edistävä kansalaisjärjestö Open Knowledge Finland. Varsinaisten partnerien lisäksi hanke pitää tiivistä yhteyttä olemassaolevien yhteyksien kautta päätöksentekijöihin, asiantuntijoihin ja muihin sidosryhmiin.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta juuri tämä konsortio on hyvässä asemassa, koska meillä on kokemusta uusista toimintamalleista ja työkaluista päätöksenteon tukemisessa sekä erittäin laajat yhteistyöverkostot. Työssä tarkastelemme erityisesti yleispäteviä toimintamalleja, jotta niitä voi levittää hallinnon tai tieteenalojen rajoista riippumatta uusille käyttäjille. Tämä on erityisen tärkeää, kun painitaan ns. viheliäisten ongelmien eli hankalien, useille toimintasektoreille ulottuvien ongelmien kimpussa.

Hankkeesta viestiminen: Hankkeessa on virkamiesten ja sidosryhmien tarvekartoitusta ja kokeiluja, joissa viestintä tapahtuu käytännön työn ja kontaktien kautta. Jokainen työpaketti myös tuottaa oman tuotoksensa (raportti), jonka sisältöä jaetaan ja mainostetaan viestimissä sekä hankeorganisaatioiden omien verkkosivujen ja kanavien kautta. Organisaatioiden omia viestintäkanavia käytetään aktiivisesti.

Yhteystiedot: koordinaattori Jouni Tuomisto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, PL 95, 70701 Kuopio. Sähköposti jouni.tuomisto(at)thl.fi, puh 0295246305.

Tausta

Tiedolla johtaminen ja päätöstuen tarve (evidence-based decision making) ovat viime vuosina nousseet tärkeiksi politiikkaa ja tutkimuskenttää ohjaaviksi tavoitteiksi. Tästä kertovat myös sektoritutkimuslaitosten uudelleenjärjestelyt ja rahoituskäytäntöjen muuttaminen. On muitakin muutoksia, jotka toisaalta ovat tehneet mahdolliseksi tiedolla johtamisen ja paremman päätöstuen ja toisaalta lisänneet niiden tarvetta monimutkaistuvassa maailmassa. Näiden lyhyt esittely on paikallaan tämän hakemuksen viitekehyksen ymmärtämiseksi.

Tiedolla johtaminen on yhä keskeisempi osa valtionhallinnon toimintaa. Tietoa käytetään hyväksi niin hallinnon sisäisessä ohjauksessa ja koordinoinnissa että ulkoisessa, yhteiskunnan eri sidosryhmien ja toimijoiden toimintaa ohjaavassa toiminnassa. Valtioneuvoston ministeriöiden **älystrategiat** ovat esimerkki tavoista hyödyntää valtionhallinnon avainasemaa tiedon tuotannossa ja koordinoinnissa, korostaen valtionhallinnon roolia eri sidosryhmien oman toiminnan mahdollistajana. Konsortioistamme löytyy myös älystrategiatyön asiantuntemusta. Älystrategioiden fokuksessa on ollut yhteisen tietopohjan rakentaminen ja tiedon laajamittainen hyödyntäminen, joita tässäkin hankkeessa edistetään.

Päätöksenteko tarvitsee tuekseen yhteisen tietopohjan ja ennakkoon tehtäviä **vaikutusarviointeja**, kuten OHRA-ryhmäkin on raportissaan todennut. ^[1] Vaikutusarviointien tarvetta on viime aikoina korostettu muutenkin, esimerkiksi Valtion taloudellisessa tutkimuslaitoksessa. ^[2] Perinteiset vaikutusarvioinnit ovat kuitenkin kehittyneet yksittäisen päätöksentekijän tilanteisiin, joissa tarkastellaan tyypillisesti vain muutamia tekijöitä kerrallaan. Vaihtoehtoisesti monimutkaisia asioita tyydytään tarkastelemaan yleisellä tasolla kuvailen. Olemme olleet mukana tarkastelemassa hyöty-

riskinarvioinnin nykytilaa ja kehitystarpeita. ^[3] Tässä työssä totesimme, että vaikutusarviointityö on siirtymässä kohti a) arvioinnin ja päätöksenteon sekä sidosryhmien näkemysten parempaa yhdistämistä, b) täsmällisten poliittisten tarpeiden huomiointia arviointien rajauksessa, c) monenlaisten hyötyjen ja riskien yhteistarkastelua, ja d) tieteellisen tiedon ja arvojen sisällyttämistä. ^[4] Hyvän päätöstuen on syytä huomioida näitä tekijöitä.

On tärkeää huomata, että yksittäisen päätöksen tarvitsema päätöstuki kytkeytyy läheisesti tarpeeseen seurata ja ohjata päätöksentekoa koko valtionhallinnon tasolla. Jos yhtä päätöstä varten kerätään tietoja **yhteiseen tietopohjaan**, se voidaan ja se pitää toteuttaa niin, että kaikki muut päätösprosessit pystyvät hyödyntämään saman tiedon helposti. Jos tästä tietopohjasta todella kehittyy yhteinen työtila, asioita voi kehittää parantamalla työtilaa ja sen sisältöä, ja tapauskohtaisen ohjaamisen tarve vähenee. Samoin työ tehostuu sitä enemmän, mitä laajempaan käyttöön yhteinen työtila ja toimintamallit leviävät. Niinpä yksittäistä päätösprosessia ja valtionhallinnon kehittämistä kannattaa tarkastella yhdessä.

Avointa dataa tulee entistä enemmän ja nopeammin tarjolle. Samoin **massadata** (Big Data) eli isot aineistot ja aikasarjat tarjoavat mahdollisuuksia tutkia aiheita, joita ei dataa kerätessä edes ajateltu. Tämä toisaalta helpottaa arviointien tekoa ja näytön saamista päätösten tueksi mutta toisaalta edellyttää parempaa kykyä löytää, seuloa ja jalostaa tietoa hyödylliseen muotoon päättäjälle. Tarvitaan siis yhteenvetämisen taitoa, mutta sen käytännöt eivät ole vielä riittävän kehittyneitä mahdollisuuksiin ja tarpeisiin verrattuna. Tähän on kehitettävä uusia toimintamalleja ja työkaluja.

Avoin hallinto on viime vuosina 65 maahan levinnyt liike, jonka tavoitteena on kehittää ja avata hallinnon prosesseja. ^[5] Sen priimusmoottorina ovat toimineet erityisesti Yhdysvallat ja Iso-Britannia, mutta myös Suomessa tähän suuntaan on alettu edetä. Useita muitakin avointa yhteiskuntaa edistäviä hankkeita on, esimerkiksi D-Cent (hajautetut kansalaisosallistumisen työkalut, dcentproject.eu), Avoin ministeriö (kansalaisaloitteet, avoinministerio.fi), Appgree (ratkaisunhaku-sovellus, appgree.com), Agora Voting (turvallinen sähköinen äänestämisen, agoravoting.com), DemocracyOS (pätöksenteko virtuaalikokouksissa, democracyos.org). Teknisiä ja sosiaalisia ratkaisuja päätöksenteon kysymyksiin alkaa siis olla, ja konsortiomme pitää sisällään avoimen hallinnon syväasiantuntijoita. Haasteena on kokonaiskuvan saaminen ja hyödyllisten toimintamallien ja työkalujen valikoiminen valtioneuvoston käyttöön. Juuri sitä tässä hankkeessa tehdään.

Tavoitteet

Hanke pyrkii selvittämään, millaisilla välineillä ja toimintatavoilla valtioneuvosto voi tukea kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja tutkimusaineistojen parempaa hyödyntämistä päätöksenteossa. Tavoitteena on soveltaa uusimpia koeteltuja avoimia toimintamalleja kokonaiskuvan muodostamiseksi valtionhallinnon TEAS-toiminnasta sekä toiminnan puitteissa tuotettujen tietoaineistojen hyödyntämiseksi.

Hakuuulutuksessa määritellään seuraavat tutkimuskysymykset:

- Tutkimuskysymys 1: Miten tietoaineistoihin liittyvillä teknisillä ja toiminnallisilla ratkaisuilla parannetaan valtioneuvoston päätösten laatua ja vaikuttavuutta ja miten digitalisaatio parantaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa?
- Tutkimuskysymys 2: Millaisia laajoja tietoaineistoja kokoavia, yhteenvetäviä ja hyödyntäviä välineitä ja toimintamalleja on käytettävissä valtionhallinnon päätöksenteon ja hallituksen

johtamisen tueksi? Millaisia hyödynnettävyyttä parantavia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja nämä sisältävät?

- Tutkimuskysymys 3: Miten tietoa valtioneuvoston ja ministeriöiden TEAS-toiminnasta kootaan, seurataan, muokataan ja visualisoidaan siten, että se on entistä helpommin hyödynnettävissä? (Ml. sekä toiminnan ja seurannan organisointi ja prosessit, joilla selvitys- ja analyysitietoa ja sen luomia aineistoja hyödynnetään, mutta myös tarvittavat tekniset ratkaisut, kuten ”Hankegalleria” (ks. www.hankegalleria.fi) tai muu julkisesti rahoitettua tiedontuotantoa seuraava ja visualisoiva ratkaisu).
- Tutkimuskysymys 4: Miten digitalisaatio parantaa päätöksentekoa?

Kysymyksissä 1 ja 2 päähuomio on tietoaineistoissa ja niiden käsittelyssä (*Miten tietoaineistoja tulisi käsitellä?*). Tämä onkin olennaista näyttöön perustuvassa päätöksenteossa. Tärkeää on myös tiedon jalostaminen päätöksentekoa palveleviksi vaikutusarvioinneiksi OHRAn suositusten mukaisesti. Työssä on siis syytä tarkastella tietoaineistoja yleisesti, tietoaineistojen hyödyntämistä tukevia ratkaisuja ja myös niiden käyttöä vaikutusarviointien pohjana.

Kysymyksessä 3 ja osittain kysymyksessä 2 keskitytään päätösvalmistelutyön seurantaan ja ohjaukseen sekä näiden kehittämiseen (*Miten varmistetaan, että tietoaineistojen käsittely on tehokasta?*). Tämä työnohjauksen näkökulma kytkeytyy tiiviisti kysymysten 1 ja 2 tarkasteluun: tietoaineistojen lisäksi tarkastellaan niitä työprosesseja, joiden avulla tietoaineistoja tuotetaan eri toimijoiden toimesta ja jalostetaan päätöksenteon tueksi.

Kysymys 4 vetää yhteen muut kysymykset ja korostaa digitalisaation merkitystä tiedon jalostamisessa ja välittämisessä. Koska huomio on erityisesti valtakunnallisessa päätöksenteossa, on hankkeessakin syytä keskittyä siihen. Kuitenkin digitalisaatio on laajempi käsite, ja siksi kehitettävillä toimintamalleilla on eduksi olla laajempaakin käytettävyyttä esimerkiksi kuntien toiminnassa tai yksityisellä sektorilla.

Menetelmät

Aiempi työ johon hanke perustuu

Aluksi lienee hyvä täsmentää keskeisiä käsitteitä. *Toimintamalli* on vakioitu ja kirjallisesti kuvattu ohje jonkin työn suorittamiseen. *Päätöksenteosta* puhuttaessa kyseessä on lähes aina tietotyö, ja siksi tässä hankkeessa keskitytään tietotyöhön. *Käytäntö* tarkoittaa sitä työn suorittamisen tapaa, joka on vakiintunut käyttöön. *Työkalu* tarkoittaa tietokoneohjelmaa, verkkosivustoa, lomaketta tai jotain muuta teknistä apuvälinettä työn tekemiseen. *Päätösvalmistelu* on kaikkea sitä tietotyötä, jolla kerätään ja jalostetaan tietoa varsinaisen päätöksen tekemisen tueksi. Tavoitteena tietenkin on, että toimintamallit oikeasti ohjaavat tekemään työn hyvin ja tehokkaasti; että käytännöt vastaavat toimintamalleja; ja että työkalut tukevat toimintamallin mukaista työtä. Ongelmia kuitenkin esiintyy kaikissa näissä kolmessa asiassa. Seuraavaksi esittelemme muutamia jo käytössämme olevia ratkaisuja näiden ongelmien vähentämiseen.

Innokylä

THL on kehittänyt Innokylä-verkkotyötilan ja virtuaaliyhteisön parantamaan sosiaali- ja terveysalan toimintamalleja ja jalkauttamaan niitä käytännöiksi kentällä (innokyla.fi). Tämä toiminta on mahdollista laajentaa muillekin toimialoille tietotyötä kehittämään. Tässä hankkeessa hyödynnämme Innokylän periaatteita ja työkaluja.

Avoin päätöksentekokäytäntö

THL:ssä on usean vuoden ajan tutkittu ja kehitetty toimintamalleja ja työkaluja tutkimustiedon paremmaksi tuottamiseksi päätöksentekoon ja toisaalta päätöksenteon kehittämiseksi paremmin tietoa hyödyntäväksi. Tätä kehitettyä kokonaisuutta kutsutaan *avoimeksi päätöksentekokäytännöksi*, ja se sisältää mm. avoimet vaikutusarvioinnit. ^{[6] [7] [8]} Sen olennaisia piirteitä ovat tietotyön tuloksellisuutta edistävät toimintaperiaatteet (esim. avoimuus ja kritiikki), työn seurannan ja ohjauksen käytännöt sekä työtä tukevat verkkotyökalut (erityisesti Opasnet-verkkotyötila fi.opasnet.org).

Avoim arviointi

Avoim arviointi on vaikutusarviointi, joka toteutetaan avoimesti verkossa noudattaen tutkimustyön periaatteisiin perustuvia osallistumissääntöjä. Yksi säännöitä, *kohteellisuus*, tarkoittaa sitä, että jokaisella yksittäisellä aiheella on oma kohteensa (käytännössä verkkosivu yhteisessä työtilassa), jonne sitä asiaa koskevat tiedot kerätään ja jossa sitä yhdessä jäsennetään. Jokainen aihe ja myös sen osa-aiheet muotoillaan tutkimuskysymyksiksi, ja kohteen tärkein tehtävä on tuottaa näihin kysymyksiin vastaus. Tavoitteena on tuottaa täsmällinen, kritiikinkestävä, perusteltu ja mielellään määrällinen kuvaus siitä, mitä vastauksesta tiedetään ja miten se kytkeytyy muihin aiheisiin. Epävarmuudet kuvataan todennäköisyyksinä. Avoimen arvioinnin tarkoitus on ennakoida, mitä suunnitellut toimenpiteet vaikuttaisivat tarkasteltaviin, yhteiskunnallisesti tärkeisiin asioihin (esimerkiksi terveys, kustannukset, taloudellinen kilpailukyky, ympäristön tila). ^[9]

Avoim tietotyö

Konsortion osapuolet, erityisesti Open Knowledge Finland, hyödyntävät ja kehittävät omissa toiminnassaan avoimia toimintatapoja, kuten *avoimen tietotyön* periaatteita, joilla mahdollistetaan työprosessien ja tuotosten läpinäkyvyys sekä nopea ja ketterä yhteistyö. Hankekonsortio hyödyntää näitä periaatteita hankkeen toteuttamisessa, mikä käytännössä tarkoittaa hankkeeseen liittyvien suunnitelmien, materiaalien ja tuotosten avointa ja yhteistyön mahdollistavaa käsittelyä verkkopohjaisilla työkaluilla. Tavoitteena on kehittää hankkeen aikana niitä toimintamalleja, joilla VNK-rahoitteiset tutkimus- ja selvityshankkeet voivat käydä avointa keskustelua hankkeen tavoitteista ja tuloksista eri sidosryhmien välillä jo hankkeen toteutuksen aikana. Hankkeen kokemusten ja esimerkin kautta toimintamalleja voidaan levittää myös muihin VNK-rahoitteisiin tutkimus- ja selvityshankkeisiin.

Hankkeessa tehtävä työ

Työpaketti 1. Kirjallisuuskatsaus ja nykyratkaisujen kartoitus ja esittely (kysymykset 1-3)

Aiemmin olemme tehneet kirjallisuuskatsauksia päätöksenteon tukemisesta ympäristöterveyden aihepiiriin liittyen. ^{[7] [10]} Myös muut ovat tehneet katsauksia asiantuntijoiden roolista päätöksenteon tukena. ^[11] Tieteellisen kirjallisuuden lisäksi on erilaisia hankkeita, joissa on kehitetty toimintamalleja ja työkaluja parempaan ja avoimempaan päätöksentekoon. Näitä ovat mm. EU-hanke D-Cent (dcentproject.eu), New Yorkin yliopiston the GovLab (thegovlab.org) ja monikansallinen Open Government Partnership (opengovpartnership.org), jossa Suomikin on mukana, sekä Britanniassa toimiva ESRC:n ja Nestan koodinoima Alliance for Useful Evidence.

Työssä tarkastellaan tieteellisen kirjallisuuden, yhteiskunnallisten kehittämishankkeiden ja työkalujen nykytilaa nimenomaan siltä osin, kuin ne palvelevat käytännön päätöstukea ja valtioneuvoston työtä Suomessa. Tarkastelun kohteena ovat niin työn tekemisen (kysymykset 1-2) kuin johtamisenkin (kysymykset 2-3) toimintamallit ja työkalut. Kartoituksen onnistumista tukee

se, että osallistujilla on ennestään vankka osaaminen tämän alan kirjallisuudesta ja myös käytännön tietotyöstä päätösvalmistelussa. Tuloksena on esittely tärkeimmistä vaihtoehtoisista toimintamalleista ja työkaluista.

Työpaketti 2. Tarvekartoitus ja ratkaisujen kokeilut (kysymykset 1-3)

Tässä työpaketissa kartoitetaan valtionhallinnon tarpeita liittyen päätösvalmistelun toimintamalleihin ja työkaluihin sekä tutkimus- ja selvitystoiminnan kokonaiskuvan muodostamiseen. Lisäksi selvitetään työpaketissa 1 tunnistettujen toimintamallien ja työkalujen soveltuvuutta ja jatkokehitystarpeita näihin tarpeisiin. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä toisaalta valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden, toisaalta tutkimus- ja selvitystoimintaan osallistuvien hankkeiden sekä muiden sidosryhmien kuten kansalaisjärjestöjen kanssa.

Tavoitteena on suunnitella ja kuvata menetelmiä, jotka perustuvat sekä kirjallisuudesta löytyviin tietoihin että tarvekartoituksen tunnistamiin näkökohtiin. Osana tätä suunnittelua voidaan toteuttaa myös toimintamallien tai työkalujen ketteriä kokeiluja sekä tutkimus- ja selvityshankkeiden tuottamien tietojen hyödyntämistä käytännössä. Uskomme, että ainakin jotkin ratkaisut ovat riittävän kypsiä kokeiltaviksi tämän hankkeen aikana.

Työpaketti 3. Sisäänajosuunnitelma (kysymys 4)

Kirjallisuuskatsaukseen (työpaketti 1) ja tarvekartoitukseen sekä mahdollisiin ketteriin kokeiluihin (työpaketti 2) perustuen tuotetaan tarkennettu suunnitelma siitä, miten hyväksi havaitut toimintamallit ja työkalut voitaisiin ottaa käyttöön ja millä aikataululla. Myös koulutuksen tarvetta arvioidaan tässä yhteydessä. Huomio on nimenomaan valtionhallinnon päätöstuen kehittämisessä, mutta tämän onnistumiseksi toimintamalleja lienee muutettava niin hallinnossa kuin tutkimuslaitoksissakin. Tämän kulttuurinmuutoksen askelmerkkejä hahmotellaan tässä sisäänajosuunnitelmassa.

Suunnitelmassa tarkastellaan myös eri toimijoiden roolia ja intressejä; tavoitteena on löytää win-win-ratkaisuja, joissa esimerkiksi yhtäaikaaisesti parannetaan sidosryhmien osallistumismahdollisuuksia, parannetaan päätösvaihtoehtojen laatua vähentämällä sisäisiä ristiriitaisuuksia ja sujuvoitetaan poliittista prosessia. Yhtenä keskeisenä kysymyksenä on, mistä ja miten rakennetaan se toimintakyky eli operatiivisen kapasiteetti, jota uusien toimintamallien sisäänajoon ja toteuttamiseen tarvitaan.

Työpaketti 4. Koordinaatio ja viestintä

Koordinaattori (THL) hoitaa konsortion työn organisoinnin ja raportoinnin. Kaikki partnerit osallistuvat kaikkiin työpaketteihin kuitenkin siten, että THL vastaa kirjallisuuskatsauksesta ja Oxford Research tarvekartoituksesta. Open Knowledge Finlandin rooli on erityisen tärkeä tarvekartoituksen kokeilutoiminnan toteuttamisessa sekä sisäänajosuunnitelmassa. Sisäänajosuunnitelmasta vastaa THL.

Oxford Research vastaa viestinnästä ulospäin viestintä- ja vaikuttamissuunnitelman mukaisesti. Kuitenkin jokainen partneri jakaa hankkeen viestejä omien kanaviensa kautta ja kerää palautetta omilta yhteistyökumppaneiltaan esimerkiksi tarvekartoituksessa.

Hankkeelle perustetaan omat nettisivut Opasnet-verkkotyötilaan. Samoin pääosa työstä tehdään tässä avoimessa verkkotyötilassa ja muita verkkotyökalujen hyödyntäen, jotta tieto projektin etenemisestä leviää mahdollisimman helposti, ja työn sisältöä pääsee myös helposti kommentoimaan.

Aikataulu

Hanke alkaa elokuussa 2015 ja päättyy joulukuussa 2016. Hankkeen aikana on seuraavat virstanpylväät:

- Lokakuun lopussa 2015 tuotetaan ensimmäinen versio nykytilakatsauksesta (TP1) kommentoitavaksi.
- Joulukuussa 2015 tuotetaan ensimmäinen versio tarvekartoituksesta (TP2) kommentoitavaksi.
- Näiden pohjalta helmikuussa 2016 tuotetaan ensimmäinen versio sisäajosuunnitelmasta (TP3). Tarkoituksena on tarjota konkreettista lisäarvoa ja suosituksia kevään VNK-hakujen sisältöön.
- Jos testaukseen sopivia toimintamalleja ja työkaluja löytyy ja jos se on VNK:n kannalta hyödyllistä, käynnistetään joitakin ketteriä kokeiluja kevään ja kesän 2016 aikana. Näiden kokemukset sisällytetään loppuraporttiin.
- Projektin loppuraportti valmistuu joulukuussa 2016. Se sisältää 1) kirjallisuuskatsauksen mahdollisista toimintamalleista ja työkaluista, 2) tarvekartoituksen tulokset, 3) mahdollisten ketterien kokeilujen kokemukset ja päätelmät ja 4) sisäajosuunnitelman sekä suositukset jatkotoimista.

Hankkeen toteuttajat ja työnjako

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on kansallinen asiantuntija- ja tutkimuslaitos. THL tuo hankkeeseen aiheeseen tutkimuksellisuutta ja aihepiirin erityisasiantuntemusta. THL:llä on myös käytännön osaamista tietoaaineistojen hyödyntämisestä ja niihin liittyvistä työkaluista.
- Oxford Research on pohjoismainen tutkimus- ja konsultointiyhtiö, joka on erikoistunut julkisen sektorin konsultointiin, arviointeihin ja analyysihin. Oxford Research edistää hankkeen ja sidosryhmien hankkeen aikaista yhteistyötä ja tulosten hyödyntämistä.
- Open Knowledge Finland ry (OKFFI) on kansainväliseen Open Knowledge -verkostoon kuuluva avoimuutta edistävä kansalaisjärjestö. Yhdistys on erittäin hyvin verkottunut avoimen datan ja päätöksenteon kehittämisen toimijoihin Suomessa ja ulkomailla. OKFFI vastaa hankkeessa kokeilutoiminnasta ja edistää toimintamallien sisäajajoa.

Varsinaisten partnerien lisäksi hanke pitää tiivistä yhteyttä olemassaolevien yhteyskierroksien kautta päätöksentekijöihin, asiantuntijoihin ja muihin sidosryhmiin esimerkiksi Tietotekniikan tutkimuslaitokseen (HIIT), Yhteiskuntatieteiden filosofian tutkimuksen huippuyksikköön (TINT), sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön ja Kuntaliittoon. Lisäksi pyritään yhteistyöhön OKM:n koordinoiman Avoimen tieteen hankkeen kanssa tutkimusaineistojen käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Työnjako on tarkemmin kuvattu työpaketissa 4.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomi on sikäli erinomaisessa tilanteessa, että avoimien näyttöön perustuvien päätöksentekomallien edistäjiä on niin hallinnossa, tutkimuslaitoksissa kuin kansalaisjärjestöissäkin. Ongelmana onkin

parempien käytäntöjen leviämisen vitkaisuus pikemmin kuin osaamisen tai tiedon puute yhteiskunnassa. Tämä hanke tarttuu ongelmaan nimenomaan näiden tahojen yhteistyöllä.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta juuri tämä konsortio on hyvässä asemassa, koska meillä on kokemusta uusista toimintamalleista ja työkaluista päätöksenteon tukemisessa. Tämä konsortio on ollut aktiivisesti mukana kansainvälisessä päätöstukea kehittävässä tutkimustyössä ja toiminnassa (esim. EU-hankkeet Intarese, Heimtsa, Beneris ja Urgenche sekä Open Government Partnership). Olemme myös olleet mukana kansallisessa käytännön kehitystyössä (esim. ministeriöiden tulevaisuuskatsausten kirjoittaminen Opasnet-verkkotyötilassa tai STM:n Hyvinvointi kestävä kasvun perustana -hanke, valtioneuvoston älystrategiat sekä Avoimen tieteen hanke). Tämä on antanut aiheeseen syvällistä näkemystä. Lisäksi meillä on hyvät verkostot kansallisiin ja kansainvälisiin päätöksentekoa kehittäviin tahoihin kuten the GovLabiin (jonne on kahden kuukauden vierailukutsu syksyllä 2015), Avoimen hallinnon hankkeeseen ja avointa dataa ja avointa yhteiskuntaa edistäviin kansalaisjärjestöihin.

Tähänastinen työmme on osoittanut, että toimintamallien yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edellytyksenä on niiden yleispätevyys, ja sitä tässä hankkeessa korostetaan. Tämä mahdollistaa toimintamallien levittämisen hallinnon tai tieteenalojen rajoista riippumatta uusille käyttäjille, mikä on erityisen tärkeää, kun painitaan ns. viheliäisten ongelmien eli hankalien, useille toimintasektoreille ulottuvien ongelmien kimpussa. Toimintamallien ja työkalujen pitää esimerkiksi olla lähtökohtaisesti kansainvälisiä, jotta myös ulkomaiset asiantuntijat voivat osallistua oman alansa kysymysten ratkaisuun englanniksi. Nämä päätelmät voidaan sisällyttää suomenkieliseen päätösvalmisteluprosessiin. Näin kansainvälinen osaaminen saadaan yksityiskohtineen kansallisen päätösvalmistelun käyttöön, ja puolestaan sen tulokset voidaan levittää kansainvälisesti.

Hankkeesta viestiminen

Hankkeessa on virkamiesten ja sidosryhmien tarvekartoitusta ja mahdollisesti kokeiluja, joissa viestintä tapahtuu käytännön työn ja kontaktien kautta. Jokainen työpaketti myös tuottaa oman tuotoksensa (raportti), jonka sisältöä jaetaan ja mainostetaan viestimissä sekä hankeorganisaatioiden omien verkkosivujen ja kanavien kautta. Viestinnän kannalta on olennaista, että raporteista tehdään ensin luonnokset, joilla saadaan näkyvyyttä ja myös kommentteja ennen työn viimeistelyä. Myös perinteisen tiedonvälityksen keinoin hankkeen tuloksia pidetään esillä. Katso myös työpaketti 4 sekä viestintä- ja vaikuttamissuunnitelma.

Yhteystiedot

Jouni Tuomisto
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Neulaniementie 4
PL 95
70701 Kuopio
sähköposti jouni.tuomisto(at)thl.fi, puh 0295246305

Palkkaerittely ja hankkeen vaatima työpanos

Laskennan perusteena on käytetty THL:n yleiskustannuslisiä (yleiskustannuskerroin 74 %, sivukulukerroin 58 %) ja keskipalkkaa 3500 €/htkk. Konsortion osapuolten keskipalkka ja yleiskustannus- ja sivukulukertoimet voivat vaihdella, kuitenkin siten, että kokonaiskustannus ilman ALV:a pysyy samana. Osapuolista Open Knowledge Finland ry. ei ole arvonlisäverovelvollinen. Oxford Research Oy puolestaan on arvonlisäverovelvollinen. THL on arvonlisäverovelvollinen,

mutta sen arvonlisävero maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön momentilta eikä sitä siten sisällytetä tähän.

7 HANKKEEN KUSTANNUSARVIO

	1. vuosi 2015 euroa	2. vuosi 2016 euroa	Yhteensä euroa
Palkkakustannukset	17500	35000	52500
Henkilösivukulut	10150	20300	30450
Yleiskustannukset	20461	40922	61383
Kotimaan matkakulut	1000	1500	2500
Viestintäkulut	1500	1667	3167
Arvonlisävero			
Henkilötyökuukaudet (htkk)	5	10	15
Kustannusarvio yhteensä	50611	99389	150000

Kirjallisuus

1. [Jump up ↑](#) OHRA. Päätöksistä muutoksiin. Valtion ohjausjärjestelmän kehittäminen – hankkeen raportti ja toimenpidesuosituksset. Valtiovarainministeriö 1.12.2014 [\[19\]](#)
2. [Jump up ↑](#) Antti Moisio, Jenni Kellokumpu: Laki-hankkeiden vaikutusten arviointia pitää tehostaa. Helsingin Sanomat A5 6.5.2015.
3. [Jump up ↑](#) Tijhuis, M.J., Pohjola, M.V., Gunnlaugsdóttir, H., Kalogeras, N., Leino, O., Luteijn, J.M., Magnússon, S.H., Odekerken, G., Poto, M., Tuomisto, J.T., Ueland, Ø., White, B.C., Holm, F., Verhagen, H., 2011. Looking beyond Borders: Integrating best practices in benefit-risk analysis into the field of food and nutrition. Food and Chemical Toxicology (2012) 50: 1: 77-93. [doi](#)
4. [Jump up ↑](#) Pohjola MV, Leino O, Kollanus V, Tuomisto JT, Gunnlaugsdóttir H, Holm F, Kalogeras N, Luteijn JM, Magnússon SH, Odekerken G, Tijhuis MJ, Ueland O, White BC, Verhagen H. State

of the art in benefit-risk analysis: Environmental health. Food Chem Toxicol. (2012) 50: 1: 40-55. [20]

5. [Jump up](#) ↑ Open Government Partnership [21]
6. [Jump up](#) ↑ Pohjola, M.V., Pohjola, P., Paavola, S., Bauters, M., Tuomisto, J.T., 2011b. Pragmatic knowledge services. Journal of Universal Computer Science 17, 472-497. [doi](#)
7. ↑ [Jump up to: 7.0 7.1](#) Pohjola MV, Tuomisto JT. Openness in participation, assessment, and policy making upon issues of environment and environmental health: a review of literature and recent project results. Environ Health. 2011 Jun 16;10:58. [22]
8. [Jump up](#) ↑ Tuomisto, Jouni T.; Pohjola, Mikko; Pohjola, Pasi. Avoin päätöksentekokäytäntö voisi parantaa tiedon hyödyntämistä. Yhteiskuntapolitiikka 1/2014, 66-75. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014031821621>
9. [Jump up](#) ↑ Muuttujia ja avointa arviointia on tarkemmin kuvattu Opasnetin sivuilla <http://en.opasnet.org/w/Variable> ja http://en.opasnet.org/w/Open_assessment.
10. [Jump up](#) ↑ Mikko V. Pohjola, Pasi Pohjola, Marko Tainio, Jouni T. Tuomisto: Perspectives to Performance of Environment and Health Assessments and Models—From Outputs to Outcomes? (Review). Int. J. Environ. Res. Public Health 2013, 10, 2621-2642; [doi](#).
11. [Jump up](#) ↑ Pita Spruijt, Anne B. Knol, Eleftheria Vasileiadouc, Jeroen Devileeb, Erik Lebret, Arthur C. Petersen. Roles of scientists as policy advisers on complex issues: A literature review. Environmental Science & Policy 40 (2014): 16-25. [doi](#)

Katso myös

[Yhtäköyttä-hanke](#)

Hankkeen osa-alueet	Hankkeen pääsivu · Tehtävä 1. Tiedolla johtamisen menetelmät ja työkalut · Tehtävä 2. Tietopohjaisen päätösvalmistelun kehitystarpeet · Tehtävä 3. Tiedolla johtamisen ketterät kokeilut · Tehtävä 4. Tiedolla johtamisen sisäänajosuunnitelma · Tehtävä 5. Yhtäköyttä-hankkeen viestintä- ja vaikuttamissuunnitelma · Tehtävä 6. Yhtäköyttä-hankkeen loppuraportti
Kokeilut	Informaatiomuotoilija talossa · Yhteiskirjoittaminen · Avoin arviointi maahanmuuttajien tuomasta lisäarvosta · Turvattomuusillan keskustelun jäsentäminen
Menetelmiä ja työkaluja	Avoin päätöksentekokäytäntö · Avoin arviointi · Avoimen päätöksentekokäytännön kuntapilotti · Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arviointi · Tekaisu-hanke · Luokka:Tekaisu
Julkaisuja ja muuta hyödyllistä	 Yhtäköyttä (hankkeen esittely) · Avoin päätöksentekokäytäntö voisi parantaa tiedon hyödyntämistä · Ympäristö- ja terveysvaikutuksia koskeva tieto kunnallisessa päätöksenteossa · Kaikki Yhtäköyttä-luokkaan kuuluvat sivut
<i>Tämä sivu on toteutettu osana valtioneuvoston vuoden 2015 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa (www.vn.fi/teas). Sivun sisällöstä vastaavat tiedon tuottajat, eikä tekstisisältö edusta valtioneuvoston näkemystä.</i>	

